

W W COMANDO W W
 TERORISM W SPIONAJ

W W URMARIRI W W
 SABOTAJE W RAZBOI

OPERATIUNI DE GHERILA W ROMANE SENZATIONALE

W ACTIUNI SPECIALE W W SUPER COLECTIA WAR W

John T. Basset
DOUĂ LUNI ÎN IAD

Editor: Zamfir M. Rusu
Coperta: EDITURA Z 2000

Copyright © Editura Z 2000 1999

**Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin
Editurii Z 2000**

**Adresa: Editura Z 2000, Șos. Nicolae Titulescu, nr. 163,
bl. 20, sc. 3, ap. 82, BUCUREȘTI, sector 1**

**Telefon/fax: 01-223 42 61
 01 223 42 46
 01 222 45 24**

Redactor: Adriana Lup
Tehnoredactor: Mihaela Bârloiu

JOHN T. BASSETT

DOUĂ LUNI ÎN IAD

Traducere de
Virgiliu Păcurețu

Editura Z 2000
1999

Acest Jurnal este dedicat lui Hester Bassett, fără de priceperea căruia nimic din ceea ce urmează nu ar fi putut fi prezentat.

14 APRILIE, 1945

Zorile s-au așternut strălucitoare și limpezi. În această dimineață începeam ultima noastră acțiune ofensivă împotriva armatei de încercuire a nordului Italiei a lui Kesselring, în munții Apenini, la aproximativ treizeci de kilometri de Bologna. Timp de mai multe zile transpirasem pe aceste dealuri din Italia, stând în gropile noastre individuale, sub soarele primăvăratec. Aveam foarte puține de făcut: să scriem acasă, să facem de gardă și să ne întrebăm când va începe lupta. Noaptea ne adunam în mijlocul taberei și, în întuneric, cântam și spuneam povestiri. Când unul dintre noi era omorât, amintirea lui ne ardea, rămânând cu noi pentru toată viața într-un mod unic și îngrozitor.

Dar acum ora fatală se apropia. Ca de obicei, cei de la aprovizionare vor sta în spatele nostru și vor veni cu muniția în linia întâi dacă atacul va fi încununat de succes. Fiecare soldat își lua acum muniția și grenadele. Ne-am pus bandulierele grele în jurul gâtului. Fiecare soldat avea repartizate trei cutii de rații K. Le-am înfășurat pentru a le reduce volumul, iar apoi le-am îndesat în buzunare.

Ora H era 9:15 a. m. Am mâncat ultima masă caldă pe acel deal și am urmărit cum preotul companiei a oficiat Mesa pe capota jeep-ului pentru câțiva soldați catolici. Unii ofițeri

care nu erau catolici s-au îndreptat către cercul de soldați îngenunchiați, au îngenunchiat și ei scoțându-și căștile și și-au împreunat mâinile în fața pieptului. Pânza care ornamenta altarul, de culoare alb imaculat, mi-a atras privirea și m-a făcut să mă întreb dacă această slujbă nu era altceva decât ultimul serviciu făcut unor oameni blestemați — asasini, prizonieri — gata să fie executați. Frica de moarte — de a muri — era pretutindeni, printre noi și în interiorul nostru. Gândurile noastre au cedat, fețele noastre s-au albit de o așteptare înfricoșătoare.

Cu cincisprezece minute înainte de ora H artileria noastră a început un foc de baraj pentru a slăbi inamicul. Mortiere grele de 105, 75 și 155 și chiar tancuri au deschis focul. Zgomotul era asurzitor. Proiectilele șuierau deasupra capetelor noastre urlând și transformând aerul calm al dimineții într-o agitație de metal topit. Chiar înainte de a opri focul de baraj am fost adunați pentru a primi ordinele. Compania mea (compania I) va fi în fruntea atacului iar plutonul meu (plutonul III) va fi al doilea în ordinea marșului. Ici-colo camarazii își luau rămas bun. Pe fața lor nu se citea nici un zâmbet.

Căpitanul Bucher ne-a făcut semn să pornim în liniște și am trecut peste culmea dealului. Soldații erau plasați la un interval de cinci metri. Chiar mai jos de noi, pe panta cealaltă a dealului, o caravană de catâri era adunată acolo pentru a ne aduce mâncare și apă în noaptea aceea. Trecând peste vârful dealului am putut vedea unde aterizau proiectilele noastre. În fața noastră, pe o distanță de cinci sute de metri, nori de fum alb răbufneau deasupra dealurilor împădurite.

Acum începeam marșul nostru — jumătate alergare, jumătate pas normal — peste câmp, sărind și răsuflând furios din cauza greutateii mari de muniții și grenade. Fețele noastre deveneau roșii și încinse, iar picioarele ne slăbiseră din cauza

ritmului ucigător și a fricii. Sergentul John Holman, șeful de pluton, care semăna cu Garry Cooper în tinerețe, striga la noi să ne grăbim și să-l ajungem din urmă. Dar sunetul proiectilelor era mult prea puternic. Câțiva dintre cei întârziați nu-l puteau auzi. Când unul cădea, întreaga coloană încetinea automat. Nu ne stătea în obicei să trecem unul înaintea celuilalt. Chiar în fața noastră era o pantă pe care trebuia să urcăm pentru a ne atinge primul obiectiv — un deal împădurit aflat în fața noastră. Eram nesiguri, dar alergam din inerție. Trecusem peste acel câmp în zece minute. Și eu acum îmi dădeam seama că puterile mă lăsaseră. Alergasem deja opt kilometri? Unde era rezistența mea? Aveam douăzeci de ani și eram într-o condiție fizică excelentă. Picioarele continuau să-mi spună: „Nu vei ajunge niciodată pe acest deal”. Dar voința mea de a merge mai departe era mult mai puternică. Ea mă îndemna: „Trebuie să rezisti. Nu trebuie să te prăbușești — gândește-te ce vor spune ceilalți dacă cedezi acum — continuă — continuă!”

Așa că am continuat și, pe de altă parte, panta a devenit abruptă ca o vale de râu. Am trecut și peste acel pârâu doar pentru a ne lupta din nou cu o altă pantă împădurită. Era atât de abruptă, încât nu puteam urca decât dacă ne împingeam cu greu din copac în copac. „Nu era aceasta o luptă în van? Nu era asta fără folos?” m-am întrebat eu. Dar am continuat. Sunetele care îmi răsunau în ureche se schimbaseră: acum nu se auzeau decât mitralierele grele care trăgeau rafale din pozițiile strategice aflate undeva în spatele nostru și concentrându-și focul spre nemții din fața noastră. La jumătatea urcușului am fost opriți de focul mitralierelor și artileriei inamicului. Eram atât de obosiți încât nimeni nu s-a mișcat și nu a încercat să se adăpostească. Mai multe obuze au început să vină și unul din ele a explodat undeva deasupra mea, ucigând doi camarazi și rănind un altul. Nu mai aveam

nevoie de nici un alt impuls: am scos imediat lopata de la centură și am început să fac o groapă de adăpost cât de repede am putut. Am auzit un alt proiectil care venea și am avut impresia că se îndrepta direct spre mine. M-am aruncat la pământ ținându-mi respirația și așteptând. A venit cu un șuierat diavolesc și a explodat undeva la treizeci de metri în spatele meu. Sunetul șrapnelor care treceau prin copaci era terifiant. Tăiau crengile și frunzele și apoi se răspândeau peste tot pe pământ. M-am întors și am văzut un nor mare de fum ieșind de undeva dintre copaci. Doamne, eram așa de aproape! Dar nu m-am putut minuna că nu am fost lovit pentru că imediat a apărut Fuller târându-se surprins spre mine, fiind și el, într-un mod la fel de miraculos, neatins; el fusese chiar mai aproape de explozie decât mine.

— Trebuie să scăpăm de aici! răcni el. Căcatul în care am intrat nu e deloc frumos!

Dar nu mă puteam muta de acolo fără un ordin de la sergentul Holman sau de la căpitanul Bucher, așa că m-am apucat să sap din nou groapa, foarte agitat. În jurul meu toți făceau același lucru — unii metodic, alții furios, alții disperat. Câțiva erau prea obosiți sau își pierduseră lopețile. „Nu e totul lipsit de speranță?” O să am o moarte așa de oribilă? m-am întrebat. Dar am continuat să sap în ciuda gândurilor pline de disperare și am reușit să fac o groapă care mă va proteja în parte de gloanțe și șrapnele, dar nu și de explozia copacilor. Grupa de mortiere a venit alergând printre noi, dar se descurcau foarte greu printre toți acei copaci.

Eram uscat ca un os și transpiram ca un cal, așa că mi-am scos haina, bandulierele și grenadele și am băut o gură de apă din bidon. M-am întrebat cât va mai dura. De ce mă mai gândeam la apă acum? Era la fel de prețioasă ca viața mea? Mă va ține în viață? Poate, dar voi putea să sap până când...

A mai trecut puțin timp și am continuat să sap. Un ofițer a venit la mine dintr-o dată și a încercat să intre și el în groapă în momentul în care câteva obuze au lovit undeva lângă noi, dar nu a reușit decât să mă acopere pe mine. După asta a început să mă ajute să săpăm.

Apoi, deasupra mea, lângă un zid din piatră, Holman ne-a făcut semn să fim gata de plecare. Mi-am pus la loc echipamentul și am așteptat al doilea semnal. Holman ne-a făcut semn și noi am pornit spre el. Am îngenunchiat la zidul din piatră, în timp ce el ne dădea instrucțiuni. La dreapta noastră era un mic câmp. Trebuia să-l traversăm, păstrând o distanță de zece metri între noi. După ce ajungeam la poteca de dincolo de câmp trebuia să ne oprim lângă un alt zid din piatră și să așteptăm noi instrucțiuni. Am dat din cap că am înțeles și am pornit. Era o distanță mică și am reușit să o parcurg repede, aruncându-mă pe burtă în locul în care deja se strânseseră mulți soldați. Sergentul Penny, noul nostru sergent care îl înlocuise pe Schnitzler care fugise într-o noapte după un bombardament cu mortiere și pierduse toate registrele companiei, stătea calm pe burtă lângă mine iar în partea cealaltă se afla Holman. Holman stătea foarte liniștit și cu ochii închiși. Părea că vrea să se micșoreze sub haină. Vestonul meu devenise o povară, așa că l-am scos și l-am lăsat pe cărare. În același loc, undeva la stânga mea, se afla locotenentul Quam care stătea întins pe spate. Fusesse lovit de un șrapnel cu câteva minute în urmă și murise. Sacul lui de luptă de culoare albastră, legat de cămașă, strălucea în lumina soarelui. Era înțepenit și lipsit de viață. Quam venise de puțin timp în batalionul nostru. Fusesse foarte tânăr și dornic să conducă oamenii în bătălie. Muște mari și negre bâzâiau în jurul feței lui galbene. M-am întors ca să nu vomit. Un foc de baraj al nemților a început imediat și toți ne-am lipit de stâncă. Loveau tot câmpul din față și pentru că pământul era moale și ele veneau de departe,

sufnul exploziei era aproape vertical. Așa că noi stăteam întinși fără a fi loviți. Apoi, ne-am ridicat de câteva ori pentru a trage cu mitralierele M-1 într-o casă din fața noastră. Un soldat, aproape de noi, a fost lovit în piept și a căzut pe spate. S-a zvârcolit și s-a târât cu toate puterile pentru a se ridica, dar până la urmă a cedat. Penny, Holman și cu mine am stat acolo și am urmărit acea scenă mai mult decât tristă. Nu era oare o moarte sigură să alergi până acolo și să-l aduci la adăpostul zidului? Cu siguranță, toți ne-am gândit așa cu excepția unuia singur: sergentul Carafa, care stătuse întins lângă zid și apoi s-a hotărât dintr-o dată să-l ajute, și după ce a strigat la niște soldați că are nevoie de un foc de acoperire, a alergat să-l aducă pe ofițerul rănit. Un al doilea locotenent a sărit și el în ajutor și amândoi l-au adus înapoi în siguranță.

„Carafa, Carafa, Carafa — Carafa, Carafa, Carafa” cânta plutonul lui în timp ce se aflau la Camp Swift Texas la un marș undeva în amurg. Oamenii lui îl iubeau: ar face orice pentru el. Era un italian mic de înălțime, brunet, cu o figură comică. Era strălucitor, un adevărat lider și acum am văzut că era un erou adevărat.

A trebuit să ne ridicăm și să plecăm. Această ședere culcat într-un loc deschis era un mare rahat. Mai multe obuze de 88 au venit și au explodat pe câmp și, în tăcerea care a urmat, am auzit un sunet incredibil. Sigur, m-am gândit, aud cântecul unui înger care a coborât din rai pentru a ne scăpa de acest război... Nu, urechile m-au înșelat, dar chiar am auzit un cântec. Era sunetul dulce al unei ciocârlii. Zbura în cercuri din ce în ce mai sus spre cer, cântând fericită. M-am întors pe o parte pentru a cerceta cerul. Până la urmă am văzut-o, o strălucire minusculă, undeva sus, zburând în cercuri.

Locotenentul Robert Sabin, conducătorul plutonului, s-a ridicat dintr-o dată în picioare. Sabin era un alt locotenent tânăr, înalt, slab, cu mărul lui Adam foarte proeminent și cu

un zâmbet care dezvăluia întregul lui devotament față de armată, și care acum începuse să se impună în felul său. Ne-a spus să-l acoperim în timp ce el se va duce înainte pentru a vedea care este motivul întârzierii. Luhaink, prietenul meu polonez din Massachusetts și cu mine ne-am târât pentru a vedea pe unde a luat-o. Am renunțat imediat pentru că deja nu-l mai vedeam, așa că ne-am ghemuit amândoi lângă zid. Era foarte cald aici în soare. Peste câțva timp am început să mă întreb: să-mi arunc vestonul pe fața locotenentului Quam? Era doar o greutate în plus pentru mine, și mai mult, era un lucru normal pe care l-aș face. Blestematele astea de muște negre ne supărau acum și pe noi. Se prindeau de piele ca niște degete lipicioase. Dar m-am hotărât să nu fac așa. Vestonul era undeva în spatele meu, în afara câmpului vizual, așa că de ce să risc? Oricum, era mort. Așa arăta fața lui.

Ziua se scurgea rapid acum; era deja 3:30 după-amiaza. Dacă cineva nu făcea ceva, s-ar putea să nu mai ocupăm niciodată obiectivul. Dar, pe de altă parte, poate că asta era și mai bine. Drumul alb plin de mizerie, ondulându-se pe câmp, era ca un fel de invitație, și puteam vedea răniți și prizonieri întorcându-se. Pentru ei războiul se sfârșise: nu mai era nici un fel de luptă, nici un fel de sudoare și nici un fel de frică!

— Hei, hei! Fii atent! mă admonestă Joe Yerchin.

Picioarele mele îi împingeau țeava BAR puțin câte puțin în noroi. Nu era un lucru de glumit să ai pământ în țeava puștii. Dacă pușca îți exploda, rămâneai fără apărare sau erai rănit grav. Oricum nu era bine. Până la urmă, ni s-a cerut să ne mișcăm de-a lungul drumului. „Nu vă îngrămădiți dacă se poate și mergeți cât mai pitiți”, am fost noi atenționați. Încet, cu grijă, am trecut printre ofițerii împrăștiați pe drum care acum încercau să-și sape gropi individuale. A urmat o altă întârziere de cincisprezece minute, apoi am continuat să ne mișcăm din nou de-a lungul drumului. A mai venit încă o

salbă de obuze de 88 și ne-am aruncat imediat la pământ. Unele au explodat într-o parte a drumului, altele în cealaltă. Oricum s-ar fi întâmplat, erau prea aproape. „Șrapnelul sigur îmi va atinge picioarele sau tălpile”, m-am gândit eu. Trebuia să le protejez: le-am strâns și am stat pe ele. M-am apropiat și mai mult de malul râului. Nu e bine să înaintezi, e o mare prostie, dar ce dracu' puteam face? Trebuie să mergi înainte dacă ți se ordonă! Linia s-a mișcat din nou și eu la fel. Când mă mutam, nu m-am putut mișca destul de repede și am început să înjur când am încetinit. Atâta timp cât înaintam, eram într-un fel în siguranță. De altfel, nici nu conta unde mergeam. Mergeam undeva cu plutonul meu. Mergeam cu un grup de oameni. Era un sentiment de siguranță care se năștea atunci când erai aproape de ei. Ici-colo câte un om nu se mai ridica pentru a se întoarce în formație. Așa era: în timp ce cei mai mulți dintre noi continuau, erau și unii care rămâneau în urmă.

În fața noastră am văzut patru nemți care veneau de-a lungul drumului cărând un rănit pe o targă improvizată. Unii dintre ei se strigau pe nume. În timp ce treceau prin fața noastră am observat cât de bine li se potriveau uniformele lor verzi. Erau tineri și bine hrăniți, dar foarte înspăimântați. Locotenentul Sabin era un tip foarte curajos; pentru a doua oară ne-a spus să stăm acolo pentru că el se duce înainte să vadă ce se întâmplă. Obiectivul nostru era foarte apropiat dar încă mai aveam de trecut peste o porțiune de teren deschisă care era și în pantă. Sabin a reapărut.

— Înainte! Să mergem! strigă el. Înainte, țineți zece metri între voi când treceți peste câmp... transmiteți ordinul mai departe!

Ordinele au fost transmise la toată formația. Panta era foarte abruptă. L-am văzut pe Holman alergând pe drum în sus. Dar în cele din urmă a început să meargă. Am început și

eu să alerg cât de repede puteam. Aș fi vrut să alerg tot timpul, dar nu am reușit. Mintea mea a cedat și am început să încetinesc ritmul de mers. Un obuz de calibrul 88 a explodat destul de aproape de noi și toți ne-am trântit la pământ. Obuze, obuze...alături de tine.

Am căzut pe o parte și am așteptat alt ordin sau un semn de la Sabin sau Holman. Eram acum în vârful dealului împădurit și obiectivul nostru trebuie să fi fost acum pe aproape. M-am uitat în jur și apoi l-am văzut pe Brown târându-se spre mine. Brown era un soldat mic de înălțime. El venea din Pittsburgh unde erau fabricile de oțel. Lucrase și el acolo. Lucrase acolo cu oameni care vorbeau italiană și învățase limba. În micuțul sat de munte Prunetta, unde fusesem încartiruiți în ianuarie, Brown a stat de vorbă cu un italian bătrân care lucrase și el în Pittsburg în 1919. Am fost impresionat că se puteau înțelege unul cu altul: bătrânul italian, mic de înălțime și tânărul american, mic de înălțime folosind o italiană stricăță și o engleză stricăță pentru a afla că au lucrat în același loc în America. În cele din urmă, amândoi au început să zâmbească și s-au îmbrățișat înainte de a se despărți. Brown se târa spre mine.

— Bass, spuse el uitându-se la mine de sub casca de oțel, cu fața plină de noroi.

— Da. Ce e Brown? am răspuns eu.

— Bass, trebuie să mă întorc. Nu mai suport.

— Ce vrei să spui? am răspuns eu șocat la cuvintele lui.

— Am ajuns la capătul puterilor. Mă întorc. Spune-i lui Holman că am vorbit cu tine, da?

A început să se târască departe de mine.

— Așteaptă! am strigat eu.

— Nu, spuse el. O să mă întorc cu răniții care pot merge. O să găsesc drumul. Asta nu e bine. Nu mai suport. La revedere, Bass.

Se târî în josul pantei și dispăru din fața mea. Nu am mai auzit niciodată de Brown. Micuțul tip din Pittsburgh, un om prietenos și liniștit, se săturase de război. Nu l-a putut înghiți. Nu a putut găsi puterea să se supună unui ordin care ar fi putut însemna moartea lui. Dar putea suporta căldura arzătoare de la furnalele din Pittsburgh — era o căldură cinstită, previzibilă. Dar acest deal plin de război nu era la fel. Brown s-a târât înapoi și eu am reacționat plin de furie: „OK, laș nenorocit, m-am gândit eu, sunt la fel de speriat ca și tine, dar nu voi fugi niciodată. Nu, eu nu am fugit niciodată, cel puțin nu încă. Du-te tu, speriatule, eu rămân!”

Imediat mi-am luat gândul de la Brown și m-am concentrat asupra problemei supraviețuirii mele. Acest deal italian nu era la fel ca cel pe care-l părăsisem de dimineață. Inamicul era aici, ascuns în grote, în copaci, cu puști cu lunetă, trimițând rafală după rafală de obuze de 88 mm plus un foc susținut de mortiere. Era un război în adevăratul sens al cuvântului. Nu se făcea nici un atac aerian. Era un război tradițional care strânsese laolaltă armata germană și armata noastră. Ne-am ridicat în câteva minute și am început să mergem către vârful dealului. Era o muncă înceată. Nemții trăgeau tot timpul, așa că noi trebuia să ne târâm pe burtă. Sabin continua să strige la noi:

— Haideți, continuați să trageți în ei! Dacă putem să-i facem să-și țină capetele jos, i-am învins!

Puteam auzi o mitralieră în fața noastră, ascunsă undeva între copaci. Dar, încetul cu încetul, ne-am oprit. Sabin a văzut asta și a strigat la doi ofițeri care aveau lansatoare de grenade la pușcă:

— Hei, voi doi, trageți câteva grenade acolo!

Cei doi oameni puseră grenade în lansatoare și apoi traseră cu grijă printre copaci. Am auzit numai o mică explozie. Cuibul de mitralieră nu fusese afectat.

— Haideți! Haideți! Să mergem! striga Sabin. Nu vă opriți acum, continuați... cei din dreapta, să mergem!

Parcă se ruga acum de noi. Sergentul Johnson, calm și plin de încredere, era cel mai înaintat. Se întorcea deseori pentru a vedea unde suntem. Acum trebuia să fim foarte atenți să nu împușcăm unul dintre ai noștri. Nemții aveau o poziție foarte bună între acei copaci și evident că nu erau dispuși să o abandoneze. Apoi am văzut doi oameni venind spre noi din față. Unul dintre ei se ținea de încheietura mâinii. De acolo îi curgea sânge. Era puțin palid, dar părea fericit că a scăpat numai cu atâtă. Celălalt fusese rănit în picior. „Feriți-vă, m-am gândit eu. Nu trebuie să mai îndure tot rahatul ăsta. Nu ar fi mai bine să iei o boabă în mână sau în picior? Dumnezeuule, trebuie să fii tare norocos! Nu, nu-mi doresc așa ceva. Dumnezeuule! Eu nu vreau decât să răzlesc, să supraviețuiesc încât să mă pot întoarce acasă.”

Chiar în spatele nostru era un alt deal împădurit mult mai mic decât cel pe care ne aflam noi. Aproape de creastă erau o mulțime de ascunzători acoperite de copaci și frunze. Frunzașul nostru, Rabideaux, și alții începuseră să devină suspicioși în legătură cu ele.

— Hei, strigă el, să vedem dacă e ceva în ele!

Am fost de acord și am început să tragem. Toate astea au ținut câteva minute. Apoi, în una dintre ele am văzut ceva mișcându-se. Doi nemți au apărut cu prudență făcând semn cu un steag alb legat de un băț lung. Am strigat unii la ceilalți de-a lungul dealului. Politica noastră nu era cea a prizonierilor morți. Exista totuși un zvon urât despre sergentul Meier care aliniase câțiva nemți pe muntele Belvedere, la marginea unei prăpăstii și apoi îi împușcase într-un moment de furie cu una din propriile lor arme. Toți au dispărut în acea prăpastie. Am crezut povestea asta pentru că știam foarte puține despre Meier. Știam numai fața lui: era lungă, ascuțită și albă, iar ochii lui erau apropiați și

aruncau priviri rele tuturor, în acest război găsim destule motive să ucidă atât în febra bătăliei, cât și în liniștea de după. Dar Luca Luhaink, vecinul meu de groapă individuală, aproape că a făcut același lucru. După ce muntele Belvedere a fost cucerit, mergeam pe un câmp de corpuri de soldați americani care fuseseră adunate pentru identificare și pentru incinerare. Un singur neamț stătea acolo cu mâinile puse pe casca lui neagră de oțel. Luhaink s-a repezit dintr-o dată spre el cu mitraliera strigând:

— Ai văzut? Ai văzut ce-ai făcut, neamț nenorocit?

Se terminase. L-am luat pe Luhaink și i-am împins arma. Era înnebunit, dar până la urmă l-am făcut să-și revină.

Eram îngrijorați de trăgătorii de elită din spatele nostru. Eram cu adevărat în rahat. Nimeni nu mai înainta nici un pas. Eram întorși înapoi întâmpinând acum un alt pericol din spate.

— Cât e ceasul, Reabideaux? am vrut eu să știu.

— În jur de patru și jumătate.

— De ce dracu' nu dau ordinul de retragere? Se va face întuneric peste puțin timp și vom rămâne blocați aici.

— Nu știu și sunt al dracu' de obosit ca să mai îmi pese și de asta.

Sergentul Peter Vare fusese rănit în picior de un lunetist și un alt ofițer fusese și el rănit în aceeași clipă. Era timpul să ne împrăștiem. Începusem să devenim speriați. Un cuib de mitralieră din fața noastră și lunetiștii ascunși din spate nu erau deloc o glumă. Era mult prea deschis terenul unde eram eu, așa că m-am ridicat să o iau la fugă spre un loc mai bun. Am făcut doi pași și un lunetism m-a împușcat. Poc! Glonțul a lovit pământul din spatele piciorului meu drept și un mic nor de praf s-a ridicat în timp ce eu goneam spre pădure. M-am întors brusc spre stânga și m-am îndreptat direct spre un pâlț de tufișuri. Am scăpat așa de ușor!

— Hei, Bassett, nu-l lăsa nepedepsit! strigă Sabin de undeva.

— Dumnezeu! am strigat eu. Unde este?

Apoi m-am enervat: nu era nici o explicație la asta. Am uitat puțin timp de frică. Prostește, disperat, m-am întors și am încercat să-l gădesc pe lunetist. M-am ridicat și am început să alerg de-a lungul pădurii dese fără a mă asigura nici un pic. Când mă îndreptam spre niște tufișuri câteva gloanțe suierară deasupra capului meu. M-am ascuns în tufiș și am știut că am făcut o greșală. Toată mânia mea a dispărut. „Băiete, m-am gândit eu, te-ai depărtat prea mult — ești singur aici — cel mai bine e să fugi de aici și să te întorci la ai tăi, și asta cât mai repede.” M-am târât afară din tufiș, apoi m-am mai târât zece metri și am luat-o la fugă pentru a mă întoarce. Dar unde? Tot ce vroiam era o groapă. Apoi am văzut una. Un ofițer stătea în ea. Trebuia să fie loc și pentru mine. Am alergat spre ea și m-am aruncat pe burtă când am ajuns în dreptul ei. Ofițerul stătea și el întins pe burtă cu capul ascuns în noroi pe cât de mult posibil. De la brâu în jos corpul lui era expus. Groapa era mult prea mică. Dar cu toate astea, nu mai conta. Dacă aș fi putut să-mi ascund capul în groapă știam că aș fi fost salvat. Un glonț în fund sau în picior ar fi durut și din cauza lui aș fi pierdut mult sânge, dar aș fi putut supraviețui. Un glonț în țeastă ar fi însemnat la revedere viață!

— Fii atent că vin și eu, prietene, am spus, nu mai am unde altundeva să mă duc.

— OK, a murmurat el, dar intră repede și stai liniștit. Te văd imediat dacă te miști prea mult.

Mi-era teamă că mă va vedea oricum. Pământul proaspăt din jurul gropii se ridica spre cer ca un deget inflammat. Dar am hotărât să risc. Mi-am recunoscut și camaradul; era Buckelin, BAR la plutonul doi. Pământul era răsfirat așa că am încercat să văd dacă mai pot împinge ceva din el. Eram la

limita nervilor. Dacă vreun lunetist m-ar fi văzut, imediat s-ar fi sfârșit totul.

— Cel mai bine ar fi să stai liniștit, m-a sfătuit Buckelin. Nu te pot vedea atâta timp cât stai liniștit.

Așa că am renunțat și am stat liniștit.

Cam la zece metri de noi, în josul pantei, se aflau doi bărbați care zăceau nemișcați în iarbă. Lunetistul acela probabil că a avut o țintă grozavă. Nu era foarte aproape de noi pentru că atunci când a tras sunetul nu s-a auzit decât foarte slab. Soldatul de sub noi era lovit exact în cap, celălalt s-a prăbușit la pământ, apoi a încercat să se îndrepte către pădure. Era curierul nostru, fost bucătar. Nu se putea ridica, așa că a început să strige. Avea o voce puternică și a continuat așa pentru mult timp. Știa că e cineva în jur, așa că a strigat întâi după mine, apoi după Woody Powers care avea capul zgâriat de un glonț de la muntele Belvedere. Woody nu a apărut să-l ajute și nici eu nu m-am gândit să o fac. Eroii sunt niște supraomeni care aparent nu se tem de nimic. Nu puteam să-mi depășesc frica de lunetistul german.

— Sunt lovit în stomac! striga el. Ajutor!... Ajutor!... Nu mă lasăți să mor! Medic! Medic!...

Și apoi tăcere, după care o lua de la capăt. Auzeam cum strigătele lui slăbesc în intensitate. Nu am văzut nici un medic toată după-amiaza. Am intrat în panică și mi-a venit să o iau la fugă, dar Bucklin m-a convins să nu fac asta. După un timp, soldatul rănit a încetat să mai strige. Cu toate astea nimeni nu a venit în ajutorul lui.

Încet, atât de încet, lumina începea să pălească în timp ce noi eram culcați la pământ. Un singur lunetist german omorâse deja douăzeci și patru de soldați. Mitrăliera era acum tăcută. Nu se auzea nici un sunet pe deal. În depărtare strălucirea apusului părăsi cerul și tonurile de gri își făceau apariția în pădure. „Nu mai e mult”, m-am gândit eu.

Când s-a făcut mai întuneric, am auzit mișcări în jurul meu. M-am ridicat un pic și am văzut câțiva soldați care stăteau aplecați și săpau gropi de adăpost. M-am ridicat cu grijă și am așteptat. Lunetistul își terminase treaba pe ziua de azi. Era prea întuneric ca să mai poată vedea ceva. I-am văzut pe Luhaink, Mathews, Fronk și pe ceilalți săpând. Sergentul Holman și cu mine am decis să săpăm împreună dacă tot rămăsesem singuri. Pământul de-abia se vedea. Am început să săpăm ca niște apucați. El avea o lopată și eu un târnăcop. Era o muncă care îți omora spatele. Pământul avea o rețea de rădăcini dure și sub ele erau bucăți de stâncă care rezistau la toate eforturile noastre de a le scoate din pământ. Așa că am săpat și noi în jurul lor cât de bine am putut. Holman era așa de obosit că a trebuit să se oprească din săpat pentru o clipă. Și eu eram gata să mă opresc din săpat dar ceva m-a făcut să continui. Bolovanii aceia ne opreau. Holman a găsit doi copăcei pe care i-a pus peste un capăt al gropii.

— Cred că o să ne fie de ajutor un pic, spuse el.

Acum începuse să ni se facă frig și eu îmi aruncasem haina, așa că acum nu aveam nici pătură.

Dar aveam noroc să fiu cu Holman. Și-a scos bidonașul. Era pe jumătate plin. Eu nu mai aveam nici un pic de apă. Am băut-o puțin câte puțin. El avea o haină de ploaie, dar știam că nu o va împărți cu mine. Ne era foame, așa că fiecare am mâncat câte un fruct, brânză, niște biscuiți, niște praf de supă și o bucată de gumă. Înainte nu avusese deloc gust, dar în noaptea aceea părea delicioasă.

Cu excepția sunetelor scoase de lopeți și de târnăcoape care îndepărtau pământul fără inimă, totul era liniștit. Dealul nu fusese câștigat în prima zi, așa că așteptam un contraatac. Se retrăgeau oare nemții? Nu știam și nici nu puteam vorbi despre asta cu Holman. După un timp, a spus și el ceva:

— Cred că cel mai bine ar fi să ne odihnim puțin. O să facem cu rândul de gardă, o oră tu, o oră eu.

— OK, am răspuns eu. Dacă vrei poți să dormi tu prima oră. Eu mă duc să caut niște crengi. Auzi, dă-mi ceasul tău și dacă e să vină niște obuze, să știi că o să-ți sar drept în cap.

Așa că Holman s-a așezat în jurul unui bolovan și s-a înfășurat cu haina de ploaie peste cap încheind-o până sus. Am luat târnăcopul și am început să caut prin tufișuri. Undeva mai aproape am văzut câțiva copaci distruși și i-am tras spre groapă, dar m-am pierdut.

— Unde dracu' sunt? am întrebat eu în întuneric. A cui groapă e asta?... Tu ești Fronk?... Unde e groapa mea?

— Puțin mai la stânga ta, Bass... ce mai faci?

— La dracu' dacă știu... dar sunt încă în viață, am răspuns eu plin de griji.

— O să primim și noi niște apă în seara asta?

— Da, cineva de la grupa trei s-a dus la comandament să ia, unde dracu' o fi nu știu. Ar trebui să aducă vreo șase litri de apă. Ți-e sete?

— Cum dracu'! Ție nu?

— Puțin.

Am așezat copacii peste groapă și am încercat să nu dau cu prea mult noroi pe Holman. Timpul a zburat și când a venit rândul meu să stau de gardă au apărut soldații de la grupa trei cu apă.

— Hei, voi de acolo! ne-a chemat unul dintre ei în șoaptă. Unde este Holman? Am adus apa.

— Chiar aici, doarme lângă mine, am șoptit eu. Dă-mi mie apa. O să o pun eu aici și când se trezește pentru a face garda lui o să o împartă el. OK?

— Da.

Apă în sfârșit! Câte două bidoane din acest lucru atât de prețios. Stând acolo cu toată apa m-am simțit mai bogat decât

orice rege. Cu multă grijă am umplut capacul bidonului meu și am dat-o pe gât. Cât de bine era să simt umezeala... răceala ei pe buze... a fost o înghițitură pe care nu o să o uit niciodată.

A început să mi se facă frică ca nu cumva un șrapnel sau niște gloanțe să lovească bidoanele. Dacă se scurgea toată apa din ele? Asta nu se putea întâmpla! Le-am pus pe partea lor plată în bucata mea de groapă și am încercat să nu-mi mai fac griji în legătură cu ele în continuare. Fronk a venit cu o cană și apoi s-a întors imediat. M-am așezat pe bidoane și am început să caut o bucată de brânză veche pe care o lăsasem pe marginea gropii. Unde... unde dracu' e brânza aia împuțită? Ah, uite-o... dar nu e destul... nici pe departe. Dumnezeule, mi-era așa de foame încât aş fi putut mânca și carne...

Dumnezeule! Auzeam un sunet bine-cunoscut. Artileria noastră trăgea din nou... gonindu-i din nou pe nemți....! M-am gândit sperând ca nici unul dintre obuze să nu cadă așa aproape cum s-a întâmplat pe muntele Belvedere. Pusesem pe marginea gropii la uscat șosetele și picioarele mele umflate când am auzit unitatea noastră de artilerie de 75 de mm trăgând exact deasupra noastră o rafală. A scos un sunet ciudat și obuzul a căzut între oamenii noștri aflați la o mie de metri de mine. Instantaneu s-au auzit urlete prin valul de fum care se ridica din zona de impact.

Acum ascultam... loveau vârfurile de copaci de acolo din față. Cum dracu' puteau să ochească în întuneric? Dumnezeule! Toți țipau ca niște pisici bătrâne... mai departe... mai departe și... Buum! Buum! Buum! Și au reușit să tragă în teritoriul inamic izbucnind în străluciri luminoase. Se părea că totuși ne-am atins scopul. M-am băgat la loc în groapă și nu mi-am dat seama când somnul a reușit să mă liniștească.

15 APRILIE, 1945

Am început să mă deschii la haina de ploaie (în cele din urmă Holman a vrut să o împartă cu mine), dar înainte de a-mi deschide ochii mi-am dat seama că deja se făcuse dimineață din nou. Am simțit pur și simplu. Știam pur și simplu. Cât uram să mai văd încă o dată lumina zilei și să mai înfrunt pentru o altă zi realitatea! Totul era așa de ciudat: copacii făcuți bucăți, oameni obosiți care nu se mai puteau ține în picioare, ridicându-și capul ici și colo deasupra pământului, aruncându-și reciproc priviri.

— Cel mai bine ar fi să stai cu capul la cutie, lunetistul ăla s-ar mai putea să fie prin jur!

— Da, am replicat eu cu gândul în altă parte.

Ne mâncam rațiile K în momentul în care căpitanul Bucher a venit la noi.

— Fiți gata să plecați la 07:00 a. m., Holman, a spus el plecând imediat să-i anunțe și pe ceilalți.

Îl uram în adâncul sufletului cu o energie pasivă pe care nu o înțelegeam. El a fost cel care m-a învățat ce era disciplina în Camp Swift după ce am fugit de la curățenie și am cântat la pian pentru ofițeri într-o duminică după-amiază la un club. Nu știu cum a reușit să facă să mă doară, cu excepția umilințelor pe care m-a făcut să le îndur.

— Unde ai fost duminică, Bassett? m-a întrebat el.

— M-am dus la club și am cântat la pian pentru programul lor de duminică.

— Pentru asta ești consemnat în zona companiei pentru o lună, și acum te prezinți la popotă pentru KP până când ți se va da o altă însărcinare.

După ce am cucerit muntele Belvedere, căpitanul Bucher a venit dintr-o dată la mine într-o după-amiază pe când eram întins lângă groapa mea strigându-mi:

— Hei, tu, Bassett!

— Da?... Domnule, am răspuns eu uitându-mă cu suspiciune la el.

— N-am știut că ești din Watchins Golden, New York. Am observat că ținea o scrisoare în mână.

— Da, aveți dreptate.

— Îți amintești de ambarcațiunile de pe Seneca Lake?

— Da.

— Păi, eu obișnuiam să vin de pe râul Corning. Am petrecut multe duminici pe acolo cu barca.

Îl uram, așa că nu am știut ce să mai spun. A ridicat un pic scrisoarea de la mama, apoi a zâmbit și s-a întors la CP.

Destul cu navigatul pe lacul meu. El nu ar fi putut niciodată să înțeleagă dragostea pe care o avusesem eu pentru o clădire — clubul de la Camp Swift, Texas. Era o clădire mare cu o sală de muzică la etajul doi. Era o scară care ducea la ea. În interior, undeva la stânga, se afla pianul Knabe, din lemn de nuc maroniu. Mama mă învățase să cânt la pian de când eram foarte mic. Nu mai văzusem niciodată un pian așa de frumos ca cel de acolo. Mă atrăgea ca un magnet uriaș. M-aș fi dus în cameră după masa de seară. Dacă aș fi fost norocos, aș fi rămas singur. M-aș fi așezat pe scaunul căptușit cu piele, m-aș fi uitat la lampa aprinsă și aș fi început cu Preludiul doi al lui Gershwin, apoi Rhapsody in Blue și apoi Deep Purple. Ar fi urmat Rachmaninoff și preludiile lui lungi și triste. Gazda de la club deja se obișnuise cu obiceiurile mele. Era înaltă, dar mergea cu grație. Ochii ei erau verzi iar

părul avea culoarea nisipului roșcat și îi cădea în valuri pe umeri. Din când în când zâmbea la mine. Știam că înțelegea cântecele mele de dragoste. Întotdeauna îi întorceam zâmbetul. Și mereu îi spuneam „bună”. Clubul devenise refugiul meu, micul meu secret. Fata aceea era o parte din el, dar nu încerca să intervină, să mă distragă de la muzică. Într-un stil ciudat mă gândeam că o iubesc. Într-o zi înăbușitoare am mers pe câmp cam vreo cincisprezece kilometri pentru o săptămână de antrenamente în afara taberei. La sfârșitul zilei m-am așezat sub cortul meu pentru două persoane și am început să admir peisajul prăfuit al Texasului. Era cald și eu eram nemulțumit. Dintr-o dată m-am ridicat și mi-am pus cizmele. Îmi venise o idee, dar am mai așteptat ceva timp. Era aproape întuneric când m-am ridicat în picioare. Știam ce aveam de gând să fac: mă voi întoarce în tabără să cânt la pian. În curând s-a făcut întuneric de-a binelea și am plecat uitându-mă la stelele care străluceau și care îmi bucurau sufletul tânăr.

Am ajuns la Camp Swift și m-am îndreptat spre club. Tabăra era părăsită. Am intrat și am urcat scările spre camera de muzică. Odată ajuns acolo, m-am așezat la pian. Lampa era aprinsă. Totul era așa de liniștit. Am început să cânt, mai bine ca niciodată. După o oră mi-am dat seama că era timpul să plec. Mi-am pus degetul pe clapele albe ale pianului într-un glissando de bun rămas și am părăsit camera într-un fel de transă. Muzica îmi reîncărcase sufletul așa cum se întâmplă într-o noapte plină de stele, în întunericul prăfuit și tăcut al taberei militare din Texas, în vara lui 1944.

În camera principală am văzut-o pe barmaniță venind spre mine. Așa că m-am oprit.

— Ce faci aici?

— Am venit să cânt la pian.

— Și cum ai de gând să te întorci?

— La fel cum am venit, o să merg pe jos.

Ea s-a uitat la mine. Nu mai zâmbea. Tonul ei era calm, dar ferm.

— Nu, cred că o să te duc eu acolo cu mașina.

— Să mă duci cu mașina?

— Da. Nu cred că te pot lăsa să mergi pe jos. E târziu și cred că ești foarte obosit.

— Bine, dar mă pot descurca și singur.

— Nu, insist să te duc cu mașina. Nu ești tu cu compania care se află la doi kilometri de Preshing Road?

— Da, dar...

— O să ne întâlnim în fața camerei tale într-o jumătate de oră.

Nu-mi venea să cred ce noroc căzuse pe capul meu. Am strigat un mulțumesc lui Dumnezeu și am alergat în cerc. M-am dus în fața camerei mele și am așteptat-o lângă felinar. Dumnezeule, o iubeam așa de mult! Câteodată mergeam noaptea prin tabără când terminam de cântat la pian. Uneori o vedeam și pe ea cu ochii minții. Și îi auzeam vocea ușoară de fată din Texas. Tabăra era așa de liniștită și am început să mă simt ciudat. Timpul trecea, și apoi m-am gândit: ea poate că nu a vrut asta, dar eu totuși o iubeam. Ea doar nu-și aducea aminte ce a spus. Cred că o să mă ridic în curând și o să plec spre cortul meu. Lumina de pe stradă cădea pe mine, și m-am aplecat gândindu-mă: „Nu va veni. De ce ar face asta pentru mine?”

Dar apoi am văzut niște faruri apropiindu-se. M-am ridicat și m-am uitat. Veneau spre mine. Inima a început să-mi bată mai repede. „Dumnezeule, mă iubește!”, am spus eu cu voce tare. Mașina a încetinit și s-a oprit lângă mine. Era camionul care urma să mă ducă. Dar nu ea conducea. Am deschis ușa.

— Bună Bassett, el e soțul meu, Joe.

Am mormăit și eu un „bună”. El a dat din cap spre mine scurt. S-a dat puțin mai încolo pentru a-mi face loc. M-am urcat și am acceptat adevărul că era căsătorită și că de fapt această plimbare nu era decât una de caritate. Soțul ei nu a spus nimic, nici ea și eu am rămas la fel de tăcut. Erau cincisprezece kilometri lungi și întunecați. El era tăcut și știam de ce. Ea era tăcută dar nu știam de ce. O iubeam dar nu știam ce să fac în legătură cu asta. Dumnezeu, pe cine iubeam mai mult, pe ea sau muzica? Nu conta, m-au lăsat undeva lângă cortul meu. Când am ieșit din cabină mi-am pus degetele pe încheietura ei. Și asta a fost tot. Mi-am terminat antrenamentul și am plecat de la divizie la Newport News, Virginia și apoi am trecut oceanul spre Italia.

La orele șapte am fost treziți de căpitanul Bucher și, văzându-i pe ceilalți care se mișcau printre copaci, ne-am ridicat încet și i-am urmat și noi. Compania era răspândită pe o distanță mare. Am coborât o pantă; partea aceea a dealului era cam lunecoasă din cauza frunzelor moarte și a picăturilor de rouă. Ordinele se auzeau în stânga și în dreapta. Totul era foarte confuz. Auzeam împușcături undeva, în josul pantei, în pădure și mă gândeam că poate erau în afara razei noastre... Nu-ți face griji băiete. Dacă va fi să fie, se va întâmpla oricum. L-am pierdut pe Holman! Unde o fi?... Hi, uite-l! Cel mai bine e să stai mai aproape de el. Tot timpul e mai bine să ai pe cineva pe care să-l urmezi.

Locotenentul Sabin strigă înapoi printre copaci:

— Hei! Cineva să arunce o grenadă în ascunzătoarea aia! Nu vrem să riscăm inutil!

Rebel a aruncat una. A explodat și pământul a început să zboare în toate direcțiile. Nimeni nu s-a sinchisit să se uite la bucațele de pământ. Apoi ne-am oprit.

— De ce ne-am oprit? Ce? Compania K? Unde au plecat? La dracu'! Ce dracu' așteaptă? Suntem terminați dacă ne văd nemții stând aici!

— Hei! De unde trage lunetistul ăla?

— E acolo în spatele povârnișului.

— Unde s-a dus locotenentul Sabin?

— Nu-l găsesc pe Holman!

— Ce dracu' facem, o luăm în sus pe deal sau ne apucăm de săpat?

— Să săpăm. Ești nebun?

Apoi apăru și compania K și am plecat din nou, sărind și alunecând pe panta noroioasă a dealului. De ce ne temeam s-a și întâmplat — nemții ne-au reperat și au început să tragă salve de artilerie.

Nimeni nu știa ce să facă — decât că trebuia să găsească un loc sigur.

Sabin strigă la cei din spate:

— Dați-vă jos de pe marginea aia și ar fi mai bine să începeți să săpați! S-ar putea să stăm aici ceva timp.

Confuzie generală. Unde să mergem? Dar trebuia să ne mișcăm repede... nu aveai timp să faci mofturi. Am sărit și am aterizat pe o margine care ieșea din deal. Ceilalți au venit lângă mine. Toți stăteam unul lângă altul și ne-am ghemuit pentru a sta ca sardelele. Soldații veneau și ei în jurul nostru. Nimeni nu săpa. Toți așteptam să plecăm din nou. Dar momentele se transformă în minute și nu veni nici un fel de ordin. Un obuz şuieră chiar deasupra noastră. Nimeni nu a fost atins cu toate că șrapnelele zburau în toate direcțiile. Cineva striga după medic, dar nu era nici unul prin preajmă. Trei dintre noi s-au ridicat pentru a vedea de unde vin strigătele. Un soldat fusese lovit în față de un șrapnel și sângera destul de grav. Un sergent cu glezna scrântită se oferă să-l ducă în spate. M-am întors pentru a-i vedea trecând pe lângă noi. Sergentul șchiopăta rău, dar își pusese brațul în jurul soldatului rănit care își ținea cămașa pe față. „Cum dracu’,

m-am gândit, se vor întoarce în siguranță înapoi?" Apoi, inexplicabil, l-am auzit pe infanteristul rănit de ieri:

— Bassett, nu mă lăsa să mor!

L-am văzut apoi în bucătărie, în uniformă albă, spălând fasolea, cu fața urâtă deasupra oalei aburinde și apoi l-am văzut în linia întâi devenit din bucătar infanterist, arătând destul de mizerabil și nelalocul lui în afara bucătăriei. Ar trebui să mă ridic și să-mi risc viața pentru a-l salva? Vocea lui m-a bântuit până la al doilea obuz. Deja deveneam nervoși. De câteva ori am încercat să trimitem vorbă în spate la Bucher sau la Sabin pentru a vedea ce nu mergea bine. În cele din urmă, ajunse la noi vestea că așteptam al doilea batalion pentru a ne asigura flancul drept. Între timp nemții ne descoperiseră poziția exactă și acum trăgeau fără încetare. Dându-ne seama cât eram de expuși, am început să săpăm într-o parte și să ne strângem pământul în jurul picioarelor. Era ceva ucigător, trei dintre noi încercând să săpăm o groapă cât mai adâncă și fiecare împiedicându-l pe celălalt. De fiecare dată când auzeam câte un şuierat de obuz ne aruncam la pământ și ne ghemuim în solul afânat. Woody Powers, un agent de vânzări ușuratic din Chicago care a râs atunci când un glonț tras de un lunetist i-a șters țeasta la muntele Belvedere, stătea chiar lângă mine. Ruppert, mic și cu părul cărunț, care tuna și fulgera când era nervos, stătea exact pe stomacul meu. Toți am fost de acord că ni se făcuse foame, am scos rațiile K și am mâncat. Eu stăteam pe o parte și mestecând studiam perciunii lui Ruppert. Puteam vedea fiecare fir de păr în parte. El era bătrân și fiecare fir de păr era aproape alb. Ruppert stătea foarte calm și mesteca biscuiți cu brânză. Mai veni un val de obuze.

Ultimul dintre ele lovi atât de aproape încât aruncă pământ în toate direcțiile. Nori de pământ căzură pe noi ca o ploaie. Woody, care nu spunea prea multe, m-a împins dintr-o dată în spate.

— Ia uite-te, Bassett, am ceva pentru tine.

M-am întors și am văzut o bucată lungă de șrapnel în mâna lui.

— De unde ai asta Woody?

— A căzut exact pe spatele tău. De fapt, chiar ți-a atins jacheta.

— Arunc-o, Woody. Nu vreau să mă uit la ea.

Cu o singură privire am văzut că era o bucată de metal care avea marginile zimțate ușor. Am început să discutăm că ar fi timpul să ne luăm tălpășița. Ultimul obuz începuse să ne enerveze.

— Hei, Grunwald! am strigat eu.

Sergentul Grunwald săpa undeva deasupra noastră. Aproape că se pierduse la muntele Belvedere. Era la baza muntelui, stând lângă potecă în timp ce grupa lui a trecut de el și restul l-a văzut acolo aparent lipsit de ajutor și evident nefiind în stare să facă față datoriei. L-am catalogat ca unul dintre acei soldați care nu suportă o luptă. Dar, într-un fel, supraviețuise acelei nopți lungi și acum era din nou în mijlocul luptei. Era ironic că i-am spus întâi lui Grunwald să ne deplasăm într-un loc sigur. Dar era cel mai apropiat soldat cu un grad mai mare ca al meu. Aveam nevoie de o autoritate mai mare pentru a mă putea ajuta să fug.

— Să plecăm mai repede de aici cât mai putem! Suntem ca niște rațe în bătaia puștii!

— Știi și tu cum e armata, Bass, nu pot, nu ar trebui...

Ruppert a spus că el pleacă și că dacă restul trupei rămâne atunci... atunci sunt cu toți nebuni de legat. Dar așteptă. Nici unul dintre noi nu vroia să fie primul care pleacă.

— Ce vrei să spui Grunwald? am strigat din nou. Următorul obuz o să ne lovească din plin. Să mergem și să săpăm mai încolo!

Ruppert a fost primul care a plecat. Și-a luat pușca și a zbughit-o în sus pe deal. Nu aveam nevoie de mai mult. Am alergat la fel și alți cinci, inclusiv Grunwald. Nu mai puteam gândi, era timpul să fug, oriunde, atâta timp cât eram departe de locul acela care mirosea a pământ ars și a rădăcini putrezite.

M-am uitat și i-am văzut pe Sabin și pe Bucher, amândoi stând liniștiți în groapa lor.

— Nu aici! Nu aici! strigă Bucher. Treceți de cealaltă parte a vârfului. Mai repede! Mai repede!

Și dus am fost.

Am urcat jumătate de deal până când au mai venit alte obuze. Două dintre ele au explodat sub noi. Grunwald și sergentul Johnson au fost complet ascunși de norii de fum. Eram siguri că au fost răniți. M-am uitat din nou și i-am văzut venind spre noi prin fum, neatinși.

Am cercetat partea aceea de deal pentru a găsi un loc fără copaci. Dar nu era de nici un ajutor. Căcat! Trebuia să-mi încerc norocul! Deasupra mea am văzut o gaură de obuz. M-am îndreptat spre ea. Am sărit în ea, era prea puțin adâncă și mult prea largă. Dar puteam să sap, atâta timp cât vroiam să trăiesc — puteam să sap. Pământul era așa de afânat, încât cădea tot timpul în groapă — asta era un lucru bun; se putea săpa ușor.

Unul dintre soldații care alergase cu noi își pierduse lopata și, din moment ce era singur, a venit la mine și s-a întins lângă groapă. Știam că vroia să îl iau cu mine în groapă. Doar că nu vroia să spună asta. L-am ignorat la început. „Rahat, m-am gândit eu. Dacă el nu putea avea grijă de lopata lui, asta era treaba lui, nu a mea”.

— Ajută-mă, Bass, sunt lovit în stomac! Nu mă lăsa să mor aici!

Vocea infanteristului rănit de ieri se auzea din nou în mintea mea. Nu o mai puteam suporta — dacă soldatul de lângă groapa mea va fi și el rănit?

M-am mișcat către fața tristă care se afla lângă mine.

— Hai, hai, vino acolo jos. Vrei să sapi și tu pentru un timp? Trebuie să facem groapa asta mai mare. Am îngenuncheat și am săpat în noroi, punându-l în jurul gropii cât de bine puteam. Locul în care ne aflam era acum mult mai sigur; obuzele încă mai loveau, dar nu așa de aproape.

Apoi, am auzit voci și m-am uitat în josul pantei pentru a vedea cine vine. Sergentul Stan Kuschick și Deb Jennings veneau în susul dealului. Câțiva soldați se aflau cu ei. Stan era nervos pentru că pleaserăm.

— Ce căcați mai sunteți și voi, de ce dracu' ați fugit?

— Nu aveam nici un fel de ordin să stăm și începuseră să tragă exact în noi.

— Unde e șeful vostru de grupă? Unde e Holman?

— Nu știu. Nu aveam nici un fel de ordine, noi doar am luat-o la fugă.

Fața lui Kuschick era neagră, apoi s-a înroșit când s-a răstit la noi spunându-ne că suntem o adunătură de fețe palide. Am așteptat. Nu-l mai văzuserăm niciodată așa de nervos. Stan era întotdeauna de treabă la Camp Swift. Întotdeauna făcea câte o glumă dacă era mult prea cald afară și nu mai puteam suporta lungul marș sau dacă i se părea lui că suntem cât pe aci să cădem pe marginea drumului.

— Haideți, mișcați-vă, alpiniști de la școala de duminică! O să lăsați căldura asta din Texas să vă doboare? Să arătăm acestor câmpeni de ce e în stare un vânător de munte! Am dovedit că putem să o facem și la zece grade sub zero, să le arătăm acestor texani cu gura mare că putem să o facem și când sunt patruzeci de grade peste zero!

Cu niște încurajări de genul ăsta, câțiva dintre noi nu cădeau oricât de mare ar fi fost viteza de marș și oricât de mare ar fi fost distanța parcursă sub soarele texan.

— Hai, Bassett. Da, tu! Mergem acolo în vârful dealului să terminăm cuibul ăla de mitraliere... cel pe care nimeni nu l-a distrus ieri!

Soldatul din groapă a tăcut, la fel ca și mine. Kuschick s-a întors și noi l-am urmat. Bombardamentul nu se terminase. Mitraliera nemțească trăgea deasupra noastră. Am început să urcăm încet. Trebuia să ne oprim deseori. Nimeni nu spunea nimic, Kuschick știa când trebuie să facem acest lucru.

Chiar aproape de vârful dealului, am dat de vechiul meu camarad, John Breu și de Happy Wheller care capturaseră cinci prizonieri nemți care apăruseră dintr-o ascunzătoare și se predaseră. Ne-am oprit pentru o clipă și i-am întrebat dacă nu au nevoie de ajutor. Au spus nu, așa că noi ne-am continuat drumul. Eram un grup mult prea mare pentru a rămâne împreună. Ne-am mișcat repede de acolo și undeva, aproape de vârful dealului, eu m-am despărțit de sergentul Kuschick și mica lui bandă de oameni, ca și de misiunea lui de a distruge cuibul de mitralieră nemțesc. Apoi am început să alerg de-a lungul vârfului de deal. Imediat mi-am dat seama că eram o țintă ușoară. Dar știam unde vroiam să ajung: mă întorceam la pozițiile noastre pe care le părăsisem de dimineață. Atacul se opri. Nu știam de ce și nici măcar nu-mi păsa. Alergam cu putere și nu întâlneam nici un obstacol printre copaci. Am alergat până când un obuz a explodat chiar la cincizeci de metri de mine. Am văzut o ascunzătoare, m-am oprit și apoi m-am ghemuit în fața ei. Aș fi intrat în ea dacă nu aș fi văzut că e plină cu soldați.

— Hei! Imbecilule! au strigat ei de acolo. Pleacă de pe vârful dealului! Ce dracu' încerci să faci, vrei să ne omori pe toți?

Eram la fel de iubit ca sarea în ochi. Am luat-o la fugă și am început să gândesc: ce drept au ei să strige în halul ăla la mine? Ei stau fără probleme acolo în timp ce eu sunt afară și mă feresc de șrapnel și de gloanțe. Or fi stat acolo pitiți toată ziua? Totul era în regulă cu Kuschick? Nu eram noi astăzi doar o adunătură de lași?

Am alergat pe cealaltă parte a dealului și am ajuns la gropile noastre. Toate tranșeele de acolo erau pline de oameni. Ici-colo era câte una goală, așa că am sărit și eu într-una care mi s-a părut mai bună. Era destul de lungă — cam un metru adâncime — și în jurul ei avea adunate și o mulțime de pietre puse acolo cu multă grijă. Hainele și rațiile K ale soldatului căruia îi aparținuse erau întinse peste tot.

Sergentul Miller de la plutonul întâi a venit exact în fața mea. Părea mult mai bătrân în după-amiaza aia.

— Auzi, a spus el rar, l-au omorât pe Shipwreck Larson, chiar între ochi... I-am spus toată după-amiaza să stea cu capul la cutie, dar el nu a vrut.

Știam cine era. Era un olandez liniștit care se oferise voluntar pentru a fi ajutor de bucătar, pentru că mi-a spus mie odată: „cel puțin fac ceva folositor, care e mult mai bine decât să omori, lucru care nu e folositor”. Era o muncă murdară și fără nici un pic de mulțumire cea pe care o ceruse: să cureți farfurii murdare cu o apă rece și plină de țărână, apă pe care deja o folosisem și noi. Era o rușine că a fost omorât, pentru că tot ce trebuia să facă era să stea în groapa lui și să-și țină capul la cutie.

Nu am avut apă toată ziua, iar șapte ore pe partea cealaltă a dealului m-a făcut să-mi fie foarte sete. În jur era plin de bidoane de apă, dar cele mai multe erau goale. Cele care conțineau totuși apă fuseseră repede golite. Am găsit și eu puțină, destulă pentru bidonașul meu. Soldatul care plecase își lăsase haina plină cu bunuri personale: un portofel cu poze

de familie și o scrisoare către o fată. Nu m-am putut abține și am citit-o:

15 aprilie 1945

Dragă Jennifer,

Nu mai am vești de la tine de multe săptămâni. Nu știu de ce, poate că poșta a fost bombardată pe drum. Așa că îți voi scrie din nou. Trebuie să-ți spun de la început că mie dor de tine foarte mult. Primăvara a venit în această țară și mă face să vreau să fiu lângă tine în grădină când merii și cireșii înfloresc în livadă. Da, mi-e dor de fermă și de tine. Mi-e dor de momentele când înotam în lac în duminicile toropitoare. Îți mai amintești cum făceam asta? Mă schimbam de haine pe o parte a lacului, la Hudson Teraplane, și tu făceai același lucru în cealaltă parte. Apoi alergam la țărș și săream în apa rece și albastră. Înotam un pic și apoi ne așezam pe docul putrezit și stăteam acolo tremurând până când soarele ne încălzea. Apoi ne sărutam. Te iubeam, Jennifer, și acum te iubesc mai mult decât ți-aș putea spune. Dar aștept ziua în care o să mă întorc, și pentru tine am să mă întorc. Și vom lua mașina veche până la lac și vom înota și îmi voi pune mâinile în jurul trupului tău și apoi, și apoi vom merge la Ithaca și vom găsi un preot și ne vom căsători. Ce spui de asta? E bine? Te rog scrie-mi și spune-mi ce crezi.

Al tău pe veci, George.

P. S. Vreau să-ți spun că

Scrisoarea neterminată stătea pe marginea raniței alături de un pix.

— Hei, voi de acolo! am strigat eu la cea mai apropiată tranșee. Știți cumva dacă se mai întoarce tipul care a stat aici?

— Nu, a plecat cu tancurile. Nu se mai întoarce, a venit răspunsul.

Am găsit niște fulgi de cereale împachetați într-un celofan într-unul din buzunare. Da, asta ar fi bine. La un loc cu apă și cu zahăr în bidonașul meu... bine amestecați, vor fi ca un medicament pentru stomacul meu gol. Nu vroiam să-i folosesc lucrurile, dar dacă nu se mai întorcea...

M-am așezat pe spate în noua mea groapă, am băut niște apă și apoi am început să mă îngrijorez. Îmi făceam griji din cauza sergentului Kuschick și din cauza felului în care arăta și se purta. Poate că mă căuta și când mă va găsi în groapă îmi va spune laș și eu va trebui să îl urmez la cuibul de mitralieră pentru a-mi salva dosarul de militar, va trebui să-i las pe ceilalți jos și să mă târăsc până în fața cuibului de mitralieră nemțesc. Apoi la douăzeci de metri de el, voi mări viteza și voi arunca o grenadă cu cuiul tras exact prin deschizătură. Va urma o explozie înăbușită și nori întregi de fum negru vor ieși prin acea deschizătură. Apoi se va lăsa tăcere și nu va mai fi nici un semn de viață și așa că mă voi retrage și când îl voi găsi pe Kuschick mă voi prăbuși în brațele lui ca un adevărat erou ce sunt. Dar Kusckik nu a venit și mi-am adus aminte că trebuia să mănânc niște cereale. Am amestecat și le-am mâncat cu niște fructe și niște struguri din Fresno, California și cu câteva alune. Nu m-au făcut deloc fericit și nici stomacul meu nu s-a simțit bine. Am început să sughit și am vomitat aproape totul. Cana mea era în mizerie, plină de resturi. Nu aveam nici nisip, așa că am scos niște hârtie și am șters-o. Chiar deasupra mea, lângă un post de comandă niște soldați se adunaseră în jurul a doi prizonieri germani. Unul dintre soldați care știa germană îi interoga. Păreau foarte dornici să răspundă la întrebări. Puteam auzi și eu câteva traduceri în engleză din când în când. Spuneau că singurul motiv pentru care mai luptau era că soldații fanatici

din SS stăteau cu pușca în spatele lor și îi forțau să lupte. Dacă ofensiva noastră nu s-ar fi oprit, trupele lor nu ar mai fi putut să facă nimic... și victoria ar fi putut fi a noastră. Nu-mi plăcea cum arătau: erau amândoi mici de înălțime, cu părul lins și cu fețele albe. Ambii aveau căști de oțel, uniforme verzi și purtau cizme negre până la genunchi. Erau foarte fericiți că fuseseră capturați și că fuseseră asigurați că vor primi un tratament decent. În timp ce au început să coboare în josul dealului cu cel ce îi păzea, cel mai mic dintre ei s-a întors și a spus: „Auf Wiedersehen”. Nimeni nu a răpus. Doar i-am urmărit în timp ce coborau foarte atent dealul.

În timp ce mă uitam în jurul dealului acoperit de tranșee, aveam impresia că jumătate din oamenii noștri rămăseseră în spate când am atacat. Am întrebat câțiva soldați din jurul meu dacă știau ce se întâmplase.

— Nu, m-au asigurat ei. Nu am avut nici un fel de instrucțiune să plecăm... încă mai dormeam la ora șapte... etc., etc.

— Cum a fost acolo? Destul de dur, ă?

Unii chiar au întrebat dacă se îndeplinise misiunea companiei: ocuparea dealului din fața noastră. Întrebările erau înnebunitoare. Văzându-i stând în gropile lor, relaxându-se și mâncând — era mai mult decât puteam suporta. Aș fi vrut să-mi ies din fire și să strig la ei cu toată puterea că erau niște lași, niște pui de găini. Dar nu am făcut asta. Doar m-am uitat la ei. La ce bun să strig? Uitându-se la mine, murdar și cu o înfățișare de sălbatic, nu ar fi crezut decât că mi-am pierdut mințile. Așa că nu mi-am exteriorizat sentimentele. Doar că înăuntrul meu era acea greutate de mânie și nu știam ce să fac. Nu știam cine are și cine nu are dreptate. Nu știam ce să cred și ce să nu cred. Era o mare prostie pentru că acolo au murit oameni în van când ar fi putut să trăiască, alături de

ceilalți care respirau încă aerul de primăvară pe partea asta a dealului.

Ce dracu' se întâmplă acolo? Cineva care strigă? Uite că vine. Se face întuneric de-acum... nu pot să-mi dau seama cine este. Vine spre noi strigând la fiecare groapă:

— Ce dracu' faceți toți aici? Nu puteți fi toți în compania de rezervă! Cum dracu' vă așteptați să câștigăm un război dacă voi stați aici?

A continuat să întrebe soldații ici și colo din ce companie sunt și apoi îi lua la înjurături.

Cine dracu' era el, oricum? Nu-și dă și el seama că e destul de târziu pentru o asemenea discuție? Mă întrebam ce scuză să-i aduc dacă ar fi sărit la mine, chiar și acum când eram gata de plecare. Cred că e doar vreun prost care dă din gură... la dracu' cu el. Nu s-a mai întors. Cineva probabil că i-a închis gura. A venit vorba că cei care erau în față se întorceau la pozițiile lor și fiecare trebuie să rămână pe loc. I-am mulțumit lui Dumnezeu și m-am considerat norocos pentru că găsisem o groapă goală. O greutate parcă mi s-a ridicat de pe umeri.

— Hei! John T.! Hei! Tu ești? se auzi dintr-o dată o voce care mă striga.

Era Holman și vocea lui era plină atât de frică, cât și de ușurare.

— Da, John, eu sunt. Văd că și tu ai reușit.

— Păi cum! Mă bucur că mai ești cu noi!

Într-un asemenea moment, când doi camarazi se regăsesc după ce au fost despărțiți, e foarte greu să-ți găsești cuvintele potrivite. Așa că nu mai era nimic de spus, dar în inima mea eram bucuros că Holman supraviețuise și el.

Ziua era dusă deja și noaptea își umplea locul cu întuneric. Mi-am pus haina pe mine și m-am întins pe jos folosind casca în loc de pernă. Chiar în centrul tranșeei era o bucată de stâncă.

Când m-am întins a trebuit să mă curbez după ea. Pe loc am adormit buștean. Stând întins în acea poziție neobișnuită, a trebuit să mă mișc și am făcut asta tot timpul nopții. Cred că m-am mutat de vreo zece ori. Se făcea din ce în ce mai frig și piatra devenea din ce în ce mai rece.

16 APRILIE, 1945

M-am trezit amorțit și parcă drogat. O ceață deasă ascundea totul. Era un început bun. Nu va fi nici un foc de artilerie până nu se va ridica ceața. Nu era nimic de făcut acum. Cred că Holman încă mai dormea. Am început să tremur. Ceața era densă. Totul era ud. M-am cufundat înapoi în tranșee și am adormit din nou. Am visat că eram din nou copil și skiam pe pantele terenului de golf aflat deasupra casei mele. Skiam singur în întuneric când demonii nopții au venit la mine țipând, ieșind din pădurile întunecate din jurul meu și unul dintre ei mi s-a așezat în spate ca un liliac gigantic și a început să țipe în urechea mea. Îmi spunea că îmi este frică de noapte, de el, vechiul meu inamic, Eternul Prinț al Nopții. Eram speriat de moarte și am încercat să scap de el, dar rămânea agățat acolo și mă umplea de frică mai mult decât oricare alt coșmar imaginabil, asta până când am dat de alți skiori. Această întâlnire l-a îndepărtat pe demon și am terminat coborârea în lacrimi, dar impresionat de curajul meu și de faptul că am reușit să rămân pe skiuri și să nu mă prăbușesc în zăpadă, predându-mă demonului. Apoi a venit primăvara și eu mă plimbam printr-o vale strâmtă. Toată zăpada și toți țurțurii se topiseră. Nu puteam auzi nimic, decât zgomotul

apei în timp ce se aduna și topea zăpada și gheața curgând pe acea vale ca niște cascade maronii. Am intrat în spatele unei căderi de apă, m-am așezat cu spatele la zid și am început să tremur din cauza forței care se prăvălea pe mine. Apoi eram așezat pe docul de pe malul lacului, o adunătură de apă creată de ghețari. Aerul era înăbușitor. Purtam o veche pereche de pantaloni scurți. Frumoasa Samantha alerga pe plaja de la casa ei și trecu pe lângă mine.

— Bună, a spus ea cu vocea plină de voieșie. Vii să înoți?

— Într-o clipă! am răspuns. Acum sunt puțin obosit.

— Bine, a spus ea.

Apoi a pășit într-un mic adăpost de pe marginea apei și într-o clipă a apărut purtând un costum de baie foarte mic. Mi-a făcut cu mâna, apoi a alergat pe toată lungimea docului și s-a aruncat plină de grație în apă. A ieșit la suprafață și a înotat spre mine. Când a trecut prin dreptul meu i-am văzut una din bretelele de pe umeri alunecându-i. I-am văzut pieptul bronzat, apoi sânii albi și fermi, ieșind din apă. Auzisem câteva povestiri despre Samantha. Am auzit că deseori înota complet goală atunci când era prea cald și credea că nu se uită nimeni. M-a văzut că o urmăream. A zâmbit, s-a întors pe spate, apoi a înotat departe, cu sânii la vedere pentru ca în cele din urmă să dispară spre marginea docului.

Am avut o erecție când am intrat în casa prietenului meu Peter într-o dimineață când am găsit-o pe hol spălând covorul. Am văzut de prima dată că mama lui purta un capot foarte subțire; nu era capotul de baie; poate era chiar cel de seară. În orice caz când a împins spălătorul, capotul a început să-i alunece de pe umeri. Sânii ei erau albi, mari și foarte frumoși. L-am apucat pe Peter de umeri și m-am pus repede în spatele lui în timp ce o urmăream, fascinat de corpul ei și cu o senzație de plăcere în penis.

O voce se auzi de undeva, de sus. Încetul cu încetul am început să-mi deslușesc numele:

— John T., John T., scoală-te, plecăm într-o oră. M-ai auzit? Ai auzit?

Cu părere de rău am părăsit visul. Nu era nici un fel de sex în tranșee. Sexul trebuia să se întâmple undeva unde era un pat moale sau un câmp în timpul verii, dar niciodată nu putea avea loc în tranșee. M-am trezit din nou.

— Bine, bine, Holman. M-am trezit. Ce? Într-o oră? Bine, bine, o să fiu gata.

Am mâncat cel mai mult din rația K și m-am hotărât să nu-mi pun pe mine haina de munte. Am împăturit scrisoarea soldatului plecat și i-am pus-o în haină cu stiloul lui, lăsând-o la un capăt al tranșeei.

Am auzit că nu mai avea nici un sens să mai „capturăm” alte dealuri. Era evident că nemții se retrăgeau. Mergeam pe drumuri care ne duceau undeva spre nord încercând să-i prindem înainte de a se regrupă și de a se lupta din nou cu noi.

Am ieșit din gropile noastre și ne-am aliniat pe un drum noroios de jos. Ceața îi împiedica pe lunetiști să tragă. În josul drumului ne-am oprit din nou.

— Hei! Voi de sus! Spuneți mai departe, ne-am oprit!

Soldații care veneau din susul pantei s-au oprit și ei.

— Ce mai e și de data asta? Ce mai e, pentru numele lui Dumnezeu!?

— Nu știu, dar s-au oprit, nu a venit nici un ordin!

Erau linii de sârmă lăsate de nemți prin jur și câteva câști din oțel acoperite cu praf. Cu cât așteptam mai mult, cu atât erau mai mulți soldați care se întindeau în șanțuri. Nu era decât o problemă de cronometrare. Un pui de somn în șant valora mult dacă puteai să te întinzi un sfert de oră. Altfel, era un efort mult prea mare să te trezești din nou.

Mie nu-mi era somn. Era posibil ca nemții să direcționeze un foc de artilerie spre acel drum? Am stat în permanență atent. Atâta timp cât eram acolo, eram în pericol. Câteva din mortierele noastre așezate undeva în apropiere trăgeau la intervale regulate. Sunetele puternice ne-au făcut să sărim în picioare.

Apoi, am primit câteva vești bune. Două jeepuri de la compania I au apărut zdruncinându-se prin gropile drumului și s-au oprit când ne-au văzut. Pat, sergentul cu aprovizionarea și asistentul lui, șoferul Milhawlin aveau fețele acoperite cu un strat gros de praf galben. Arătau ca niște tragedieni grotești din alt secol. Pat ne-a spus că s-ar putea ca brazilienii să vină să ne schimbe la noapte. Toată lumea a început să se agite și imediat au apărut zâmbetele. Îl credeau pe Pat. În celălalt jeep era doar o cutie mare plină cu gogoși. Șoferul a început să le împartă. Era foarte atent — fiecare om nu trebuia să primească decât o gogoasă. Am mai stat acolo puțin și apoi a venit ordinul să plecăm: formația își continua marșul.

— Intersecție în față! se auzi un avertisment. Țineți zece metri!

În jur erau cărămizi sparte, bucăți de geamuri și ruinele a două case. Semnele de orientare italiene și nemțești erau îndreptate spre nord. Puțin mai încolo am văzut două tancuri grele americane în spatele unor case.

— Ce dracu' pute așa?

— Ceva mort, cu siguranță.

— Hei! Ai grijă pe unde calci!

În drum era hoitul unei vaci care acum intra în putrefacție. Mirosul era sufocant. Mi-am dat seama că era aproape uscată. La câțiva pași mai încolo mirosul a dipăruit. Niște dealuri mici în dreapta ne protejeau putând trece neobservați de nemți, care și-au dat seama că va trebui să traversăm valea pe undeva. După o oră, ne-am oprit în spatele unei păduri. La umbră fură

săpate multe tranșee care erau și destul de adânci. Fuseseră părăsite de curând. Cutii de rații K și gunoaie erau răspândite laolaltă cu niște căști de nemți. Toți ne-am găsit câte o groapă. Sabin era ocupat să aleagă gropile pentru gardă. Un soldat căruia îi spuneam simplu băiatul cu părul ca spicul s-a așezat cu mine într-o groapă care mi s-a părut destul de bună. Nu trebuia decât să o mai lărgim puțin. Soldații dinaintea noastră lăsaseră niște cartoane pentru a le pune pe fundul gropii. Imediat a început și obișnuita ceartă pentru cine va sta de gardă și când. Am vrut un schimb destul de devreme ca să pot dormi toată noaptea. Eu și colegul meu de groapă eram de gardă de la zece până la miezul nopții în prima noapte. Era foarte întuneric și un vânt rece îmi mângâia gâtul, când una din gârzi m-a trezit (în timp ce cealaltă aștepta nervoasă să se întoarcă).—

— Hei, Bassett!... trezește-te! șopti el mai puternic. E timpul să te duci la datorie!

M-am trezit destul de ușor și am șoptit și eu înapoi:

— Bine, sunt treaz.

Silueta neagră de deasupra gropii mele dispăru.

Am stat acolo întins timp de un minut uitându-mă la stelele care străluceau deasupra capului meu. Știam că mă puteam baza pe ele. Nu le știam numele, dar nu asta era important. Știam după stele că pământul se rotește și dacă noaptea era nesfârșită, m-aș fi uitat la stele și le-aș fi urmărit cum dispar.

L-am înghiontit pe partenerul meu pentru a se trezi. Prima dată am tras haina de ploaie care ne acoperea pe amândoi de la brâu în jos și apoi mi-am pus cizmele. Ultima a fost casca din oțel, care ținea loc de pernă, lighean pentru spălat și asigurarea mea împotriva nebuniei. Eram conștient de nemișcarea nopții în timp ce eu și colegul meu am luat-o pe poteca ce ducea de la groapa noastră la postul de gardă. Mi-am acoperit urechile, făcându-mă surd la toate sunetele pe care

mă chinuiam să le aud. Nu puteam vedea nimic, așa că trebuia să simt pe unde merg. Frunzele moarte care foșneau sub pașii mei erau desigur un mod de a ne da de gol.

— Halt! se auzi comanda dată cu o voce joasă și grăbită. Parola!

— Lilian! am dat eu primul cuvânt.

Acum îi puteam vedea, stăteau în groapa lor, aproape invizibili.

— Woodrow, au răspuns ei cu ultimul cuvânt și acea formalitate scurtă și necesară era terminată.

— Ce bucuroși suntem să vă vedem băieți, spuse unul din ei în timp ce eu mă aplecam în groapă. Astea au fost două ore al dracului de lungi.

— Da? S-a întâmplat ceva în timpul ăsta? Au aterizat câteva obuze de 88?

— Nu, pe aici e tăcut ca într-o biserică. Am crezut că văd o lumină undeva la stânga, poate undeva am văzut casele alea cu Cruce roșie pe ele. Asta e tot.

— Da, OK, unde e garda ta? OK, am găsit-o, o să preluăm noi de aici, dar aveți grijă când vă întoarceți și țineți-o la dreapta, o să găsiți poteca ușor.

Am pus două grenade și pușca pe marginea tranșeelor undeva la îndemână. Nu am dat jos casca — mă simțeam mai bine cu acea greutate pe cap. Nu aveam nimic altceva de făcut decât să mă așez pe spate și să urmăresc, să ascult și să aștept. La fiecare jumătate de oră trebuia să raportez la comandament că totul e OK. Îi puteam auzi și pe ceilalți cum vorbesc la telefon, vocile lor fiind încurajatoare. În acele momente nici nu ne mișcam. Ne era frică să facem vreun fel de zgomot pentru că ne temeam că ne va scăpa un sunet de acolo. Era ușor să-ți imaginezi o patrulă nemțească cum se furișează spre groapa ta și cu o grenadă bine aruncată totul s-ar fi

terminat pentru mine și pentru camaradul meu. Am stat treaz, chiar foarte treaz.

O mișcare bruscă a unei crengi în noapte m-a făcut să îngheț pentru o clipă. Un fior rece mi-a trecut prin corp și cu toate că mi-am dat seama că nu se întâmplase nimic, o senzație de teamă continua să se simtă pe gâtul meu. Simțeam asta mereu când eram în pericol. Mă întrebam și eu ce voi face dacă vor veni nemții peste mine. Ochii mei cercetau umbrele gri și negre din fața mea, apoi din părți și întotdeauna din spate.

Poate că un alt post a crezut că a văzut ceva în față și a dat raportul. Oricum, dintr-o dată artileria noastră a tras câteva obuze care au venit șuierând de deasupra dealului și apoi o serie de explozii rapide s-au auzit cam la trei sute de metri sub noi.

Cineva fluiera la telefon și chema „Baker two”(postul nostru). Fluieratul era pentru a ne atrage atenția. Am răspuns. Imediat se auzi vocea sergentului Penny:

— Bassett, alea veneau sau se duceau?

— Erau ale noastre, Penny. Au șuierat direct deasupra poziției noastre.

— Uf, OK, Bassett, vroiam doar să verific, nu știam sigur. Păreau că sunt mai aproape. Cum ți s-au părut?

— Au aterizat jos în vale unde sunt casele alea. Cred că cineva a văzut o lumină acolo.

— Da, mmm, bine, OK, Bassett.

Aparent era mulțumit. Și nici un obuz nu a mai zburat deasupra capului nostru.

— Se pare că nu suntem schimbați în noaptea asta, i-am spus eu camaradului meu.

— Nu, cred că nu; poate că vor veni mâine.

Restul timpului a trecut în liniște.

— Mă duc să-i trezesc pe Rebel și pe Ruppert acum. E cam doisprezece fără zece, spuse camaradul meu, OK?

— Știi sigur unde dorm?

— Da, chiar la stânga de groapa noastră.

— Bine, du-te.

Și-a strâns echipamentul și a plecat în grabă. După câteva momente de teamă au apărut. I-am oprit și le-am spus să se identifice.

— Cum merg lucrurile pe aici, băiete? întrebă Rebel în timp ce-și scotea pușca.

— Destul de bine, Rebel, e destul de liniștit în noaptea asta.

Îmi plăcea Rebel, dar nu știam de ce. Prima dată l-am văzut la popotă în Camp Swift alături de prietenul lui Schuck. Aveam probleme cu dinții, așa că întârziem cu masa. Rebel și Schuck mâncau pui prăjit la aceeași masă cu mine și se părea că se bucură de ei enorm. Vorbeau în timp ce mâncau, dar i-am observat că mâncau cu pasiune: curățau aripile, pulpele, pieptul, spatele de toată carnea, la fel au mâncat grăsimea și pielea și apoi s-au repezit și la oase cu multă poftă. Schuck era un uriaș fără formă, destul de tânăr. Era de undeva din sud, la fel ca și Rebel. Nu am ajuns să-l cunosc pe Schuck. După ce am luat muntele Belvedere, mă plimbam pe câmp și am văzut un foc care ardea și chiar în fața lui doi soldați. Arăta destul de ciudat, așa că m-am dus să văd ce fac. Era Rebel, cu echipamentul lângă el. În mână ținea un arzător deasupra unei farfurii din metal.

M-am dus la el și l-am întrebat:

— Ce dracu' faci aici?

— Ce e, Bass, nu vezi? Fac cartofi prăjiți.

— Cartofi prăjiți?! am exclamat eu. Nu te cred.

— Uită-te, uită-te.

M-am așezat în genunchi și am văzut că spunea adevărul. Avea pusă farfuria pe o stâncă plată. Era plină de felii de cartofi care erau prăjite în untură. Arzătorul era aprins și se

plimba cu el pe deasupra farfuriei. Am văzut cum fierbea grăsimea. M-am așezat și eu lângă el.

— Unde, unde ai găsit arzătorul? l-am întrebat.

— L-am avut la mine tot timpul, m-am gândit că o să vină ziua când o să am nevoie de el. Asta e, cred că e îndeajuns. Vrei să încerci, Bass?

— Da, dar, Rebel nu prea îmi vine să cred, sunt cu adevărat cartofi prăjiți?

— Uite, încearcă.

A luat o furculiță și a înfipt-o într-o bucată mare de cartof scoțându-l din farfurie. Am luat-o și eu cu grijă între degete și am luat o înghițitură mică. Era fierbinte. I-am făcut vânt și a răcit-o, apoi am luat o înghițitură mai mare. Rebel a dat din cap în semn de aprobare. Apoi am devorat-o. Rebel a scos și restul de felii din farfurie.

— Uite, Bass, mai ia.

M-am așezat jos lângă piatră și am mai mâncat câteva bucăți.

— De unde ai avut untura? l-am întrebat.

— De la bucătărie, știau că am un arzător?

— Dar cartofii? De unde îi ai?

— De aici de pe câmp.

— Știai că sunt cartofi aici?

— Am crescut la o fermă din Alabama: cultivam cartofi, bumbac și porumb. Am scos cartofi din pământ de când aveam opt ani. Recunosc că am observat că ăsta e un câmp de cartofi de când am pășit pe el. Da, nu-i așa că e bine, Bass? Recunosc că suntem singurii din toată divizia care mănâncă acum cartofi prăjiți, uite, mai ia!

„Ospitalitate specific sudistă”, m-am gândit eu. Rebel stătea întins cu spatele pe ranița lui și se ocupa de arzător ca un adevărat maestru. Era subțirel, cu o față mică și palidă și își lăsase cioc. Stătea pe spate și se mângâia cu mâna stângă

pe cioc în timp ce mai făcea cartofi prăjiți cu arzătorul în mâna dreaptă. Avea un aer filozofic în tot ce făcea.

— Vezi tu, Bass, așa trăim noi în Sud. Pământul ne oferă totul dacă știi cum să-l tratezi. Bunicul meu are o sută de acrii de pământ. Are o moară. Noi cultivăm bumbac. Are câteva vaci, câțiva porci și găini. Are destul pentru a ne hrăni pe toți și pentru a vinde. Uite, cartofii ăștia sunt gata. Ia câțiva și mănâncă. Bass, suntem în mijlocul unui conflict teribil. Mă rog în fiecare noapte să se termine bine pentru noi.

Se lăsase cu spatele pe ranița sa și se uita cu gravitate la farfuria cu cartofi care se prăjeau.

— Rebel, am spus eu ridicându-mă de la pământ, trebuie să-ți mulțumesc pentru tot acest tratament. Cartofii ăștia prăjiți sunt cea mai grozavă mâncare pe care am mâncat-o vreodată.

Rebel se ridică și stinse flacăra de la arzător.

— Mă bucur că ai venit să mă vezi, Bass. Poate că vom mai face asta altă dată.

— Da, a fost bine, Rebel. Trebuie să mă întorc la poziția noastră de pe deal. Ne vedem mai târziu.

L-am părăsit pe Rebel cu un sentiment de tristețe în inimă. Acum Ruppert și Rebel intrau și ei în tranșee.

— Bine, am spus eu, aici e postul de gardă, e al vostru.

M-am întors la groapa mea împreună cu băiatul cu părul ca spicul.

18 APRILIE, 1945

Bucătăria de campanie a fost așezată și am mâncat mâncare caldă în dimineața aceea. Ouăle uscate erau bune.

Pâinea și gemul erau chiar mai bune, așa că din astea am mâncat chiar mai mult. Apoi, am dat înapoi pachetul căutându-l pe al meu.

Mi-a luat ceva timp să-l găsesc: nu mă simțeam prea bine și am căzut rostogolindu-mă printre munții de pachete și până la urmă am dat de el. La puțin timp după aceea, Holman a împărțit câteva rații C la grupa sa. Fiecare om lua câte trei rații mari și trei mici. Cele trei mari erau de obicei spaghetti și chiftele, carne de vită și tăiței, fasole și supă de legume. Celelalte mici erau micul dejun, cina și câteva conserve. Micul dejun avea un pachet de cereale, altul de cacao și unul de alune învelite în zahăr, și struguri. Prânzul era compus din șase pachete de biscuiți, praf de băutură de portocale și un pachet de alune sau de struguri. Pentru cină primeam șase pachete de biscuiți, cinci caramele și limonadă sau praf de băutură de portocale. Câteodată mâncam mai mult de o rație odată. În cazul rațiilor mari am încercat să schimb dublurile cu altceva, dar nu am putut să scap de carnea de vită și de tăiței sau de restul de carne și de legume. Acestea din urmă, mâncate reci, erau o masă lipicioasă fără pic de mirodenii, o fiertură cleioasă fără nici un gust.

Restul dimineții s-a scurs repede. Soarele era mult prea puternic pentru a ne permite să ne odihnim prea mult. Obişnuiam să stau la soare pe când făceam antrenamente în Florida. Nu avea nici o importanță cât de dur era marșul; atunci când formația se oprea și aveam o pauză, eu și camaradul meu Breu ne trânteam la pământ, ne așezam cu capul pe căștile din oțel și stăteam la soare ca doi turiști demenți. Apoi, dacă eram aproape de un lac de pădure, săream în apa întunecată complet îmbrăcați și cu tot echipamentul și ieșeam zâmbind și arătând ca niște proști, atrăgând criticile locotenentului, dar având un sentiment de independență care nu era departe de rebeliune. Dar acum era diferit. Nu era nici un fel de pârâu.

În timp ce acum era mult prea cald, la căderea nopții aerul va fi prea rece. Așa că m-am așezat, m-am întors de pe o parte pe alta, m-am ridicat și am îndurat căldura.

Holman a fost chemat la o întâlnire cu căpitanul Bucher împreună cu alți lideri de plutoane. Într-o jumătate de oră s-a întors înapoi și noi ne-am strâns în jurul lui să aflăm care era problema. Generalul Hays hotărâse să renunțăm la încercarea de a cuceri obiectivul apropiat. În loc de asta ne vom îndrepta spre Po Valley cât de repede puteam pentru a opri nemții în Brenner Pass și astfel să-i oprim să fugă din nordul Italiei. În cazul ăsta am văzut cum se pune la cale o cursă de șoareci: cu cât mergeam mai repede, cu atât străbăteam mai mult în timpul zilei și generalul Hays era mai mulțumit. Dar bineînțeles că ei vor merge pe lângă noi în jeep-uri, încurajându-ne și arătându-ne steagul și câteva sticle de vin italian și apoi vor dispărea în nori de praf în timp ce noi ne vom uita după ei, copleșiți de căldura soarelui și de sete, și îi vom blestema în șoaptă pentru că ne-am plictisit deja de toate greutățile unei bătălii. Înghițeam o grămadă de praf și nimeni nu ne felicita la sfârșitul unei zile de marș.

Holman a spus în cele din urmă că nu vom căra în spate prea multe lucruri: doar esențialul. Restul îl vom pune în saci care vor fi cărați de camioane până când vom putea folosi acele lucruri din nou. La ora unu în acea după-amiază eram gata de plecare. Dimineața trecuse și nu mai era mult până când urma să o luăm din loc. Unii dintre soldați au desfăcut alte pachete cu rații C și au mâncat din nou. Eu am desfăcut o rație mică, am mâncat câteva bomboane și mi-am făcut un suc de lămâie. Holman a trecut printre noi și a verificat dacă toată lumea este gata. Eu căram două pături, o pelerină, agenda, două perechi de șosete și rațiile C.

Ne-am așezat în formație și am așteptat ordinul de plecare. Nu aveam prea multe de vorbit. Îi așteptam pe ei să o ia înainte

și ne întrebam ce vom vedea când vom trece dincolo de marginea câmpului.

Am privit în sus și formația începuse să se miște pe câmp.

— Să mergem!... Haide, Carafa! Pe tine te așteptăm! a strigat Bucher.

Sergentul Carafa, sergentul tehnic al plutonului doi, a zâmbit calm și a făcut semn cu mâna.

— Vin acum, domnule căpitan, vin acum!

Am zâmbit și eu. Îl cunoșteam bine pe Carafa. Era la fel ca Sabin: era un erou înăscut, dar spre deosebire de Sabin, el avea aerul unui actor rafinat și acționa fără să se gândească la consecințe. Îl admiram pe Sabin, dar îl iubeam pe Carafa.

Am trecut peste câmp. Lucrurile erau destul de spulberate în timp ce noi treceam pe lângă niște ascunzători de-ale nemților. Sticle goale de cognac și șampanie ca și haine și tot felul de echipament erau împrăștiate peste tot. Era sânge pe unele din haine. Ascunzătorile erau aranjate cu artă. Ne uitam la ele curioși în timp ce treceam. Am sărit pe un drum de praf care urmărea acea parte a muntelui. Atât cât puteam vedea eu, drumul șerpuia printre dealurile care se întindeau la nord. În dreapta, munții dispăreau gradat și puteam vedea în valea depărtată un râu care strălucea în lumina soarelui.

Drumul era acoperit cu un strat de praf galben gros de câțiva centimetri. Nu după mult timp eram și eu acoperit de praf. Se depunea mai ales pe mâini și la încheieturi unde transpiram constant, și pe sprâncene. Soarele bătea cu putere în cască și trebuia să țin ochii pe jumătate închiși. Din când în când, treceam pe lângă zone unde se aflau mici tabere cu câteva corturi mari. Erau în general tabere pentru camioane sau pentru batalioane de artilerie. De-a lungul drumului erau indicatoare care îi avertizau pe cei care mergeau pe jos să nu iasă prea mult în afara drumului pentru că mai erau zone care nu fuseseră curățate de mine.

La dracu', și era atât de cald! Trebuia să am grijă câtă apă beau. Nu era bine să beau prea multă apă în timpul unui marș lung chiar dacă buzele și gâtul îmi erau uscate. Atâta timp cât continuam să transpir totul era în regulă pentru că însemna că mai am destulă apă și sare în organism. Dacă nu mai transpiram în timpul marșului, atunci era timpul să mai iau o înghițitură sau două. Am mers în contiunuu timp de o oră după care am luat o pauză... apoi, o altă oră de marș și o altă oră de pauză.

În spate, mult în spatele nostru, o coloană de vehicule ridica nori de praf. Veneau după noi. Ne-am așezat în lumina soarelui și i-am așteptat să vină. Ne-am oprit formație și i-am urmărit trecând pe lângă noi. Tancuri ușoare erau în fruntea coloanei. Au trecut zgomotos pe lângă noi suflându-ne praf în ochi. Drumul era foarte strâmt și lungă coloană de tancuri, camioane și semicamioane trecu la câțiva centimetri de noi. Mârâitul motoarelor lor era asurzitor.

Din când, în când ne puneam piciorul pe drum și pretindeam că o să-i lăsăm să ne calce. Era o veche glumă de-a noastră; dar un picior strivit era cea mai ușoară metodă de a scăpa din linia întâi. Câteodată, conducătorii de tancuri zâmbeau la gluma asta sumbră pentru a ne da de înțeles că știau de fapt ce vrem. Dar de fiecare dată ne trăgeam piciorul înapoi la timp.

— Plutonul trei înainte! În picioare! strigă Holman.

Pauza luase sfârșit. Mai mult marș. Tancurile și camioanele erau și ele la o oprire și acum noi eram cei care treceam pe lângă ele.

— Crest, dă și tu la altcineva BAR-ul pentru un timp! îl sfătui Holman.

Crest nu cerea nimănui să îl ajute să îl care. De curând făcuse rost de o lopată de la ingineri. A legat de ea o funie și o purta pe umăr oriunde se ducea. Când termina de săpat

groapa lui mai erau întotdeauna vreo unsprezece oameni care așteptau la rând. Am cărat și eu BAR-ul pentru un timp. Cântărea aproape șase kilograme.

În timp ce treceam pe lângă coloana de vehicule, mi-am dat seama că eu și camarazii mei eram respectați de cei care le conduceau. Nu se făceau nici un fel de remarci încurajatoare — vorbe sau exclamații de admirație. Era ceva ce se simțea din tăcerea lor. Aveam sentimentul că arătam dur și în stare să merg cu lopata pe raniță și pe umărul drept în timp ce o echilibram cu mâna.

Pe drum în fața noastră urma o bifurcație: un drum mergea înainte, iar celălalt urca sus pe deal. Formația noastră mergea pe deal. Știam că era mult prea frumos să fie adevărat: o să ne rupem spinările în câteva minute. Imediat ce am atins panta m-am aplecat puțin de spate. Ranița era mai ușoară și puteam să respir mai bine. BAR-ul mă făcea să transpir și mai mult. Ca de obicei, formația se mișca de două ori mai repede acum că urcam pe un deal. Ne-am oprit pentru un minut. Deja începusem să obosesc cu adevărat: cărasem nenorocitul de BAR prea mult timp.

— Hei, Fuller, o cari tu de aici, OK?

— Am înțeles, Bass! Fronk, o să ți-o dau ție, băiete! Știi și tu că e greu de cărat ca un căcat de elefant!

S-a uitat și el cu o față resemnată. Fuller era prea bătrân. Avea treizeci și șapte de ani. Avea acasă cinci copii. Nu era nici un om de marș, nici un fel de sportiv, nici vânător de căprioare sau de rațe și nici de porumbei. Fuller era un tip liniștit și calm care nu trăia decât pentru familia lui. Războiul era monstruos pentru el. L-ar fi putut distruge, dar el trecea de fiecare zi prin credință. El credea pur și simplu că Dumnezeu nu îl va separa de soția și de copiii lui.

Am trecut peste deal. Era o după-amiază lungă. Erau din ce în ce mai multe corturi și mai multe mașini de-a lungul

drumului. Câteva tabere de prizonieri de război erau ici-colo. Aparent linia întâi era foarte departe. Dar pe urmă mașinile și restul nu mai apăreau în zona artileriei grele din linia întâia.

Drumul era în fața mea — întotdeauna în fața mea. Era ca un magnet. M-am uitat la arbuști, la cerul albastru și la dealuri și apoi ochii mei s-au întors irezistibil la drum, la același drum prăfuit care nu avea sfârșit. Îl urmam și el îmi vorbea. Câteodată îmi spunea lucruri înfricoșătoare, cum ar fi cântecul care se ridica misterios în acea zi din sunetul picioarelor care-l zgâriau mergând neoprite, insistente, într-un pas ritmic. La nesfârșit mă gândeam și auzeam pe jumătate cuvintele pe care le scotea și care-mi vorbeau. Ești un prost, un prost, un prost. Nu mă acuzau și nici nu-mi reproșau: păreau doar să ofteze.

Era vocea gravă a drumului, o voce care jelea întristată de-a lungul secolelor de oftatul nenumăratelor mii de bărbați tineri care merseseră pe acest drum spre moarte. Ești tânăr și ești prost, spunea, pentru că acest drum te va duce până la urmă la moarte. „Ești un prost, un prost, un prost”, ofta el. Am auzit și probabil am înțeles pe jumătate, dar eu eram tânăr și vocea drumului lui era foarte bătrână. Tinerii bărbați care de-a lungul secolelor au mărșăluit pe acest drum și care mărșăluiesc din nou nu au fost niciodată interesați de el sau părea că nu le-a păsat. Am continuat să mărșăluim și nu am auzit nimic decât sunetul propriilor pași.

În față un alt deal se ridica cu dâre lungi și încete de tancuri, camioane și ambulanțe care se târau. Era un urcuș scurt pe acel deal. Apoi am ajuns în vârful dealului și am trecut printr-un defileu strâmt. Am ieșit din el și ne-am uitat în jos și împrejur la dealurile verzi din depărtare, atât de departe încât deveneau purpurii și se stingeau în orizont. O vale se întindea sub noi și cobora constant spre nord. Știam că Appenini erau în spatele nostru și simțeam că în cele din

urmă eram și noi mai liberi. Va fi mult mai ușor de-acum: nu mai era nici un munte pe care să ne cățărăm.

Formația s-a oprit din nou așa că ne-am așezat pe marginea drumului cu picioarele bălângănindu-se și neuitându-ne la noul ținut. Era ceva plăcut în aer. Știam că Po Valley se întindea chiar în fața noastră. Un adevărat paradis care aproviziona Italia cu recolte bogate și cu produse lactate. Era visul oricărui soldat că dacă ajungea la Po, acolo își va găsi recompensa meritată (nu va consta asta doar în lapte și vin?). Am auzit destule despre această vale și din cauza asta și germanii refuzau să plece, iar acum noi vroiam să vedem acele lucruri.

Coloana de vehicule a trecut la ras pe lângă noi; drumul era mult prea strâmt. Woody Powers strigă la Crest la timp pentru a împiedica să fie lovit de un tanc cu un plug în față. Era un plug care arăta diavolește, folosit pentru a curăța drumurile. Ne-am continuat drumul. Mult la stânga, dincolo de vale, era un alt lanț de dealuri. Probabil că nemții încă le mai dețineau. Speram că nu ne puteau vedea. Mult în față puteam vedea coloana mergând pe drum, ridicând nori de praf. Un tanc stătea într-o parte chiar lângă drum. Mă întrebam ce se întâmplase.

Drumul cobora și făcea o curbă pe lângă o pădurice de copaci înalți. Dumnezeu! Toată zona era răvășită de găuri de obuze! Inima a început să-mi bată cu putere și am simțit transpirația pe frunte și pe mâini. Formația s-a oprit din nou sub copaci.

— Țineți zece metri!

Ordinul a trecut de-a lungul formației. În spatele nostru era un deal acoperit cu copaci și cu găuri de obuze. În fața noastră, peste drum, era un mic pâraiaș. Jack Mathews a trecut primul drumul pentru a-și umple bidonașul. Alții l-au urmat. Eu am stat jos lângă trunchiul unui copac enorm. Măreția lui

m-a făcut să mă simt mai bine. Dar toată lumea era tensionată; era mult prea liniște. Pe marginea drumului era un cadavru în cea mai mare parte acoperit de praf. Era acolo de mult timp. Nimeni nu s-a așezat lângă el.

Apoi, câteva obuze au șuierat în spatele nostru. Am văzut nori de fum negru ridicându-se dintre copaci în lumina strălucitoare a soarelui. Camioanele și ambulanțele au mărit viteza. Au venit cu motoarele urlând, au trecut de noi și au dispărut de acolo. Nemții observaseră coloana și acum obuzele de 88 mm veneau imediat după primele. Dar, surprinzător, ținta lor era foarte imprecisă. Obuzele loveau dealurile de deasupra noastră mult prea departe pentru a ne face vreun rău. Formația a început să se miște din nou, de data asta cu mult mai multă viteză. În față am văzut acoperișurile unui mic sat. Un soldat de la poliția militară stătea acolo în câmp deschis pentru a direcționa traficul făcând tot ce-i stătea în putință pentru ca oamenii și coloanele să se miște. Obuzele încă veneau, dar loveau undeva deasupra drumului. Drumul urca sus pe deal. La jumătatea drumului formația se opri și ne-am oprit și noi în spatele unei ridicături care ne proteja. Tancurile au trecut pe lângă noi și apoi s-au oprit. „Nenorociții”, am murmurat eu. Vor atrage focul artileriei asupra noastră. Am început să strigăm la tancuri. I-am înjurat pentru că s-au oprit în fața noastră. Apoi au început din nou să se miște scoțând zgomote puternice și făcându-se nevăzuți în propriul nor de fum.

Formația se mișcă din nou și eram fericiți să ne mișcăm din nou. Totul începu să se precipite. Eram al dracului de grăbiți. Câmpurile verzi erau acum mult mai aproape de noi. Nemții au încetat să mai tragă. Va fi oare seceriș la toamnă? Sau oare toate recoltele se vor transforma în semințe? Acum soarele se scufunda în apus, dar era încă foarte cald și noi mergeam repede și constant. Apa mea era aproape pe terminate. În timpul unei opriri foarte scurte, un jeep se opri

la cincizeci de metri de mine iar șoferul deschise un bidon de apă pentru oamenii de lângă el. Eu stăteam pe spate în mijlocul străzii. Nu eram în stare să o iau la fugă înapoi nici măcar pentru o înghițitură de apă. Când bidonul se goli șoferul veni la noi și spuse că nu mai are nici un strop de apă. Cred că și el știa ce înseamnă să fii mort de oboseală și fără nici un pic de apă.

Holman l-a întrebat pe locotenentul din jeep dacă știa unde se află regimentul 87. Locotenentul spuse că regimentul se mișca atât de repede încât toate contactele se pierduseră și chiar și jeepurile nu-i mai puteau ajunge pentru a le distribui rațiile C. Deci ei fugeau — nemții păreau să aibă niște hăitași pe urmele lor în timp ce se îndreptau spre Brenner Pass.

Apoi, m-am ridicat din nou și am pornit din nou la drum. Urcușul lung s-a sfârșit până la urmă într-un deal plin de iarbă. Peste tot în jur erau câmpuri de iarbă. Spre apus soarele apărea undeva deasupra dealurilor. Generalul Hays a trecut pe acolo pe lângă noi. Se întorcea. Stătea în picioare și striga la oameni să facă loc jeepului în care mergea. Am trecut apoi pe lângă un spital de campanie așezat într-un câmp, undeva pe stânga. Erau toate corturi de culoare maro aliniată în rețele de sfoară, cu crucea roșie pe părți și pe acoperiș.

Formația a părăsit drumul și a coborât o pantă pentru a intra în albia unui râu. Cel de-al doilea pluton a început să sape imediat pe malul celălalt, iar noi eram chiar în fața lor. Peste tot era lucernă care ne venea până la glezne. Era și ceva fân împrăștiat în jurul nostru. Am alergat jos și am scos un braț pentru a ne face loc pentru o groapă. Eu și Luhaink urma să dormim împreună. Ordinele erau ca până la lăsarea serii să săpăm o groapă de jumătate de metru. Un zgomot încet de avion persista în urechi. L-am auzit dar nu m-am gândit la el pentru că mintea mea era ocupată cu săpatul. Apoi, la fel ca un vultur care își zărește dintr-o dată prada, intrat într-o curbă

accentuată. Toți ne-am uitat în sus în timp ce se ridica cu un zgomot puternic. O explozie a urmat în timp ce două bombe au atins pământul. Imediat s-a transmis ordinul să ținem toate luminile stinse. Se făcea un aranjament pentru organizarea gărzii, dar mie nu-mi păsa. Picioarele erau pline de răni iar umerii și spatele erau înțepenite. M-am concentrat doar la săpatul gropii. Pământul era foarte tare și se rupea în bucăți mari. Am săpat cu putere câteva minute după care m-am așezat pe vine și am stat să privesc în jur. Apoi mi-am dat seama că luminile de deasupra dealurilor deveneau din ce în ce mai palide și am început să sap cu furie. Se făcuse întuneric când am ieșit din groapa care era numai de jumătate de metru adâncime. Locotenentul Sabin a venit și ne-a spus să ne trezim la cinci de dimineață pentru a continua cursa. Nu m-au putut găsi așa că am dormit tot timpul celor patru ore de gardă. Nu am dormit bine: groapa era mult prea strâmtă și unde trebuia să stau cu capul era mult prea adâncă. M-am întors pe o parte și pe alta toată noaptea. De fiecare dată când mă întorceam mă uitam la Luca care dormea dus ca un bebeluș înfășurat până la bărbie în sacul de dormit.

Am adormit într-un târziu, bombânind obscenități și plutind în vis în micuțul sat în care am fost încartiruiți prima dată. Cineva mi-a spus: „Hei, Bass, cineva cântă la acordeon în casa din josul străzii”. Am alergat după el și am intrat într-o cameră rece plină de țărani. Unul dintre ei stătea la o masă goală de lemn la un capăt al încăperii. Cânta niște melodii simple. Mulțimea râdea, bătea din palme și cânta. Am simțit o presiune crescând undeva între picioare. Am văzut că o fată din fața mea se presa cu putere de mine ca să nu mă pot mișca. Era de vârsta mea, părul ei era blond și foarte puțin îngrijit. Nu îi puteam vedea fața dar presiunea neîncetată dintre picioare a reușit în cele din urmă să mă excite. De ce nu îmi puneam mâna în jurul ei și de ce nu încercam să îi șoptesc

ceva? Nu puteam vorbi italiană. Dar oare conta asta? Nu era și ea conștientă de legătura dintre noi doi? Nu se uita în jur, nu se mișca. Ar fi trebuit să o mișc eu în vreun fel, dar nu puteam. Acordeonistul a încetat să cânte și clipa s-a pierdut, pentru totdeauna. Mulțimea s-a risipit iar presiunea a dispărut. M-am uitat și eu după ea dar plecase o dată cu ceilalți. Când am ajuns înapoi în patul meu din casa unui sătean m-am uitat pe fereastră. Apoi, încet, mi-am dat seama: ea îmi spunea ceva. Presiunea aceea dură era de fapt un mesaj. Nu se putea uita la mine, nu putea vorbi. Dar corpul ei, piciorul ei cald îmi spuneau că sunt bărbat și că ea era femeie.

19 APRILIE, 1945

Am deschis ochii. Holman mă împingea și mă întreba:

— Ce e cu Prunetta, John T.? Ce spuneai despre Prunetta?

— Nimic, am răspuns eu morocănos. Eram treaz.

— Hai, hai, să mergem, ridică-te și mănâncă ceva! Plecăm imediat. Haide!

Parcă aveam sare în ochi... Și asta îmi făcea ochii mai grei. Era un fel de durere în spatele lor. M-am ridicat și m-am uitat împrejur. Roua se așezase pe păturile mele și pe toată valea. Soarele nu se ridicase încă la orizont. M-am ridicat încet și am ridicat și păturile în timp ce îmi căutam bocancii. Aproape că nici nu-mi intrau și când am făcut primii pași m-am și întrebat câți pași voi mai face până când picioarele mele umflate vor rupe pielea. Pușca mea care stătuse sprijinită pe cască era și ea plină de rouă iar cască la rândul ei strălucea de umezeală. Era de necrezut că panta aceea era așa de umedă.

Picioarele mi s-au udat și ele imediat. Dar era și foarte rece și înviorător: nu era asta de fapt o dimineață ideală? Aerul rece m-a făcut să lăcrimez și să tremur un pic. Mi-am împachetat echipamentul și am deschis o cutie de conserve de ouă și șuncă, am luat câțiva biscuiți și o băutură de portocale. Băutura și biscuiții au mers bine împreună, dar șunca și ouăle nu s-au potrivit. Încă mai mi-era foame dar nu vroiam să mai pierd timpul, așa că am aruncat conserva cât de departe am putut. Nu se pierdea timpul dimineața. Compania s-a așezat în formație și am început marșul chiar înainte de răsăritul soarelui.

Din nou am urcat și am coborât. Erau și câteva case în împrejurimi, cele mai multe dintre ele părăsite, arătând urât și părănd a fi interzise. Căpitanul Bucher mergea încet. Noi ceilalți eram ca niște pacienți drogați care se ridicaseră din pat și mergeau în somn. Era oare vreun război în dimineața asta? Mâna ce ținea patul puștii era moale. Stătea acolo doar prin puterea obișnuinței. Casca îmi împingea puțin capul așa încât puteam să mă uit la picioarele mele ridicându-se și atingând din nou pământul. Eram mort de oboseală și înțepenit... sufeream. Vroiam doar să mă întind pe jos și nimic mai mult. Simțeam că nu mai rămăsese decât un lucru care merita în toată viața mea mizerabilă și nu-l puteam împlini decât dacă stăteam jos. O săptămână ar fi îndeajuns. Apoi m-aș ridica, m-aș întinde, aș încălzi o cană de fasole cu costiță în timp ce ascultam balivernele lui Rebel Shorniker, mi-aș spăla fața cu puțină apă; apoi m-aș așeza din nou și aș vorbi cu Rebele despre viața în Old South. Poate că până atunci războiul se va sfârși și mă voi putea gândi să mă duc într-un loc de odihnă, cu rații PX, cu o mică cameră unde aș putea găsi un disc cu muzică americană.

Poteca a început să coboare brusc. Sub noi se întindea o nouă vale. Am luat-o pe drumul care urma valea, același drum

galben și plin de praf pe care mergeam de când părăsisem Apeninii. Am urcat cam o sută de metri pe un deal, apoi ne-am așezat. Erau niște copaci tineri pe margine, doar de puțin timp sădiți pentru o nouă viață. Părea că nu ne vom mai opri din urcatul dealurilor. Muntele Belvedere fusese un punct de rezistență al nemților. Autostrada de la baza dealului era un drum vital de legătură dintre Florența și Bologna. Bologna era cheia spre Po Valley. Belvedere rezistase la destule atacuri din partea aliaților cu cinci luni înainte de decembrie 1944. În ianuarie 1945 am ajuns cu Divizia a zecea de vânători de munte acolo, în portul Leghorn, Italia. Stăteam pe puntea navei alături de sute de alți soldați și mă uitam în după-amiaza calmă și clară la mulțimea navelor din port și la mulțimea caselor bombardate aflate de-a lungul malului, și atunci am auzit pentru prima dată sunetul războiului. Departe, spre nord, în Munții Apenini dincolo de Leghorn și Pisa am auzit sunetul artileriei. Era un sunet greu și neprimitor. Am știut imediat că acolo era războiul și că va trebui să-i fac față. Acolo pe navă frica mi-a pătruns în minte și în conștiință. Nu m-a slăbit și nici nu m-a părăsit până când războiul nu a luat sfârșit.

Am debarcat și am fost duși în camioane într-un sătuc de munte la sud de muntele Belvedere, numit Prunetta, care fusese ferit de năvălirea armatei germane. Aici am început să ne antrenăm zilnic pentru tot ce ne aștepta. De fiecare dată când vedeam dealuri, trebuia să ne urcăm pe ele. Dacă este un munte în fața ta, atunci trebuie să îl treci, dacă ești vânător de munte. Odată John Murr a spus:

— Munții mă cheamă, eu trebuie să mă duc!

Un alt cățărător a fost întrebat de ce își riscă viața pe culmile munților și a răspuns simplu:

— Pentru că sunt acolo.

Și eu iubesc munții, dar acum sunt în spatele nostru, în spatele meu, așa că nu va trebui să ne urcăm din nou pe ei.

Dacă mergem spre nord prea mult vom avea alți munți de escaladat: în Austria, Alpii Dolomiți, și ghețari de trecut, dacă va trebui să invadăm Germania dinspre sud.

Devenea din ce în ce mai cald. Stăteam și ne uitam la drumul din vale și urmăream camioanele și oamenii. Era un furnicar de activitate acolo jos. Dintr-o dată m-am hotărât să mă întind la soare. M-am îndreptat spre un petec de iarbă verde, mi-am dat jos atât cămașa cât și cele două tricouri și m-am așezat pe spate cu mâinile întinse pentru a primi lumina soarelui. Nu mi-am mai permis asemenea lucru de când am părăsit câmpul de antrenament din nordul Floridei. Dumnezeu! Dar acum soarele era diferit. Era cu adevărat mai bun. Am început să plutesc într-o stare plăcută de somnolență. Dar Holman m-a descoperit.

— Bassett, ce dracu crezi că faci? Aici nu e plaja din Miami! Puneți hainele pe tine și apucă-te de săpat!

Mi-am desfăcut lopata, am înșurubat-o strâns la un unghi de 45 de grade, m-am așezat în genunchi și am început să sap. După 12 cm am dat de stâncă. Toți am renunțat unul câte unul și nu s-a mai vorbit nimic despre săpat. Copacii făceau ceva umbră și ne-am așezat sub ei.

Ofițerii companiei se adunaseră la piciorul dealului și toți stăteau pe jos. Toți arătau înfierbântați și obosiți. Ca și mine, toți se săturaseră de toate... Bucher cerceta o hartă împreună cu locotenentul Pierranunzi și cu locotenentul Sabin. Sergenții Orrell și Carafa se uitau și ei. Câteva cutii de grenade erau lângă ei. Frunțașii începuseră să le împartă. Fiecare soldat primea câte trei. Grenadele se aflau fiecare în cilindre negre care aveau două părți separate, una în cealaltă. După ce desfăceai banda galbenă care ținea cilindrele, despărțeau cilindrele și iată și grenada ta.

Uram să primim din nou grenade. Mai ales eu. Am ajutat la cărarea primului nostru căpitan de la muntele Belvedere în

dimineața după ce îl capturasem. Eram încă necopt. Încă nu mă puteam uita la fața unui cadavru. Eram într-o situație delicată. Poate că eram în stare să suport războiul sau poate că nu. Când căpitanul Luther a fost omorât am întrebat: „Cum a murit?”

Mi s-a spus că ridicase o grenadă de mână și că o ținea deasupra capului, gata să o arunce, când un glonț a lovit grenada și a făcut-o să explodeze, ucigându-l pe loc. Am fost desemnat împreună cu alți patru să îl cărăm în josul muntelui lângă o masă de corpuri înghețate, la câteva sute de metri de locul bătăliei. Patru soldați l-au pus pe o pătură și au încercat să îl ducă jos, dar panta era așa de abruptă, încât el cădea întruna.

Am mers în spatele lor ducându-i doar casca. Nu mă puteam apropia de el; eram încă într-o stare de șoc. Unul din sergenții mei a strigat la mine:

— Hei, Bassett, ce faci? Ce cari? Care e problema ta? Etc... etc.

Nu am fost în stare să răspund. Am văzut căpitanul mort căzând deseori după pătură. Am urmat acea procesiune până la locul unde erau adunate cadavrele americanilor, am pus casca pe zăpadă la câțiva metri de masa groasă de cadavre și m-am îndepărtat repede. Eram într-o stare gravă de șoc și nu știam ce să mai fac.

Am urcat pe munte la poziția mea din stâncă, gheață și zăpadă și am așteptat. Nu mă puteam purifica. M-am uitat în jur și am așteptat de-a lungul orelor să se întâmple ceva cu mine. Am dormit puțin. Când m-am trezit îmi era un pic mai bine.

În câteva minute am primit noile grenade și eram din nou pe drum. Erau o mulțime de copaci de-a lungul drumului. Pământul era plin de vegetație. Dincolo de ridicăturile de lângă drum, dealuri verzi se ridicau deasupra caselor. Nu era nici

un fel de viață acolo. Pământul implora să fie îngrijit. Ici-colo, pe potecile umbrite care duceau la case erau semne ale năvălitorilor: mașini camuflate și camioane răsturnate și fumegând. Am trecut pe lângă doi boi morți lângă drum. Erau creaturi monstruoase cu coarne albe și curbate. Mațele lor erau împrăștiate și roiuri întregi de muște negre bâzâiau în jurul lor. Arătau ciudat de jalnic, cu ochii închiși, împrăștiați în țărână. Puteam vedea pe fața lor agonia morții. Peters, un nou venit de la compania de reparații, făcându-i-se rău de la stomac și după ce a vomat de două ori, i-a strigat lui Holman că îi e rău și că va leșina. Imaginea boilor era prea mult pentru el.

Intram acum într-un mic sat. Formația s-a oprit dintr-o dată și ne-am depărtat de stradă la umbra unor copaci pentru a ne așeza jos. Eram aproape de o școală, o clădire din cărămidă roșie, umbrită de copaci. Eu am mers până lângă școală și m-am așezat acolo. Restul grupei mele m-a urmat în curând și imediat toți eram întinși pe spate, cu capetele pe câști, bucurându-ne de umbră și de adierea rece care unduia copacii. Cu excepția sunetului înfricoșător al unui tun din apropiere, era o pauză foarte plăcută. Un cârd de găște mergea legănat pe stradă. Unii dintre soldați au început să strige la ele și să le fugărească. Peste drum era o biserică mare din piatră. Era o clădire foarte frumoasă care scăpase ororilor războiului. Pauza noastră s-a transformat într-o perioadă de odihnă binevenită. Unii dintre soldați au început să își desfășureze rațiile C. Am mâncat niște cereale și am desfășurat o cutie de conserve de carne și orez. Avea un gust bun: la fel ca orezul spaniol pe care mama obișnuia să-l gătească.

Joe Yerchim, așa cum îi stătea în obicei a început să se uite în jur pentru a vedea ce putea vedea și poate pentru a găsi ce putea găsi. Joe avea 21 de ani dar arăta mult mai bătrân. Eu credeam despre el că era un tip practic și ager. Știa tot

timpul ce contează. Îl admiram foarte mult. Acum își vârâse capul printr-o fereastră deschisă a școlii, apoi a spus imitându-mă:

— Hai, Bassett, hai să ne uităm puțin înăuntru, probabil că o să găsim ceva.

— Nu, mulțumesc, Joe, i-am răspuns, du-te tu. Eu o să rămân aici.

— OK, a spus el.

A întrebat gândindu-se că poate sunt interesat. Văzând că nu este așa, nu a avut nici un fel de încercare de a mă convinge. A sărit fereastra și a început să adulmece. Jack Mathews, cu ochii roșii stătea pe scările din spate, cu pușca bine unsă lângă el. Mi-a fost frică că ar putea fi capcane în școală. Orice altceva aș fi gândit, nu mai conta. Capcanele aveau preferații lor și din moment ce ele însemnau moarte am spus: nu, mersi.

După două ore două Jeepuri au oprit chiar în fața școlii. Oamenii au coborât din ele și s-au uitat în jur mulțumiți.

— Asta va face o imagine bună la Divizie, spuse unul din ei.

— Imagine la divizie, ă? Divizia cred că ar trebui să fugă destul de repede pentru a ne găsi pe noi aici.

L-am trezit pe Jack.

— Hai, Jack, am spus, plecăm din nou.

Și am pornit la drum. Am trecut prin sat și ne-am oprit pentru o clipă în fața unui altar ornat care se ridica în fața unei case de lângă drum. Era acoperit de un praf galben iar pânza de pe altar era și ea gri de murdărie și mica vază de flori care stătea încă în picioare era acum o grămadă de tulpine uscate. Puțin mai încolo am trecut pe lângă doi soldați morți pe marginea drumului. Nu muriseră de mult, praful nu avusese timp să se așeze pe ei, jachetele lor erau încă verzi și nici sângele nu se amestecase cu praful. Eu nu m-am uitat la fețele

lor. Puștile și cele două cutii de muniție erau acolo unde le lăsasera. Părea că fuseseră împușcați de un lunetist.

Ești tânăr și ești prost, îmi spunea din nou vocea drumului, pentru că acest drum te va duce la moarte. Am început să tremur în căldura drumului galben și plin de praf. De data asta vocea m-a atins într-un fel. Dar din nou am alungat-o pentru că era atât de bătrână și de joasă și eu deja știam că nu mă voi opri din mărșăluit decât atunci când voi fi rănit sau mort. Am mărșăluit în continuare, am intrat în ritmul constant al bocancilor care loveau strada, ridicând praful și purtându-ne departe, spre Po.

Cineva a arătat dealurile din stânga noastră și a început să strige:

— Hei, fii atent la țărani de acolo!

Erau treizeci dintre ei așezați pe un deal. Unii dintre ei fluturau steaguri albe.

— Da! Continuați să fluturați steagurile, rahați împutiți de țărani! strigă un altul. Da, oricum în ce ne privește nu sunteți decât niște nemți îmbrăcați în haine de țărani!

Când m-am uitat înapoi pentru ultima dată am văzut câteva femei care mai făceau încă cu mâna.

Un mortier de 99 de mm ne depășea pe dreapta. Ei mergeau de două ori mai repede ca noi. Puteam vedea începutul unui alt oraș undeva în față, îl urmăream pe măsură ce se apropia, și dintr-o dată am început să trecem prin el.

Două împușcături răsunară dintr-o dată, urmate imediat de o rafală. Lunetist! Am alergat repede de pe stradă pe o ușă deschisă și ne-am pitit acolo. Din când în când lunetistul mai trăgea câte un foc. Era destul de greu pentru că nici unul dintre noi nu avea vreo idee. Sabin nu era aici și nici Carafa. Nimeni nu vorbea în timp ce așteptam. Nu era nimic de spus. M-am uitat o dată la sergenul Holman, dar era dus pe gânduri în timp ce se uita afară. Afară, dintr-o dată, s-au oprit două

tancuri englezești. Cei doi englezoi din turelă purtau ca de obicei căciulile acelea plate din lână. Păreau că nu știu nimic de existența lunetistului.

Holman strigă la ei:

— Hei ! Hei! Mai bine băgați capul la cutie, e o mitralieră nemțească care trage în noi!

Imediat s-au ascuns. În câteva minute au și plecat de acolo. Un bătrân urca încet panta. Privirea lui era pierdută. I-aș fi dat rația mea dar mi s-a părut că nu de mâncare are nevoie. Dintr-o dată s-a auzit un jeep în susul străzii. Apoi s-au auzit sunete de pași. Sabin trecu de cadrul ușii.

Se întoarse repede și se opri în ușa casei în care ne ascundeam noi.

— Holman! Adună-ți oamenii și scoate câte doi de aici — e un spațiu liber de o sută de metri în josul drumului! Spune-le să se miște repede!

Eu eram cel de-al șaselea. Ceilalți așteptau lângă niște clădiri dincolo de un spațiu deschis. Cei care ajunseseră acolo ne încurajau. Am alergat prin nori de praf spunând în gând rugăciuni, cu ochii de-abia deschiși, de-abia respirând iar în final, prăbușindu-mă lângă un jeep.

— Ridică-te soldat! se auzi o comandă.

M-am uitat în sus și l-am văzut pe locotenent-colonelul Shelor stând în picioare în jeep și uitându-se la mine.

— Înțeles! am spus ridicându-mă.

Colonelul Shelor arăta destul de dur stând acolo în lumina soarelui.

— Fiule, spuse el cu accentul de sudist, i-am pus pe fugă pe nenorociți, să nu te îndoiești de victorie!

Am dat din cap și m-am dus la Holman care stătea lângă o grămadă de cărămizi.

Un căpitan pe care nu-l cunoșteam veni la Shornicher și la mine și ne spuse că vrea să mergem cu el. Ne-a dus într-una din clădirile apropiate. Am mers printr-o cameră spre o prispă de unde se putea vedea peste un pârau.

— Acum vreau să stați aici și să urmăriți casa aceea de pe deal, casa aceea pătrată din piatră. Dacă vedeți vreo mișcare suspectă, informați-mă imediat!

Noi am încuviințat.

— O să vă spun eu când să plecați!

Și apoi s-a depărtat și el. Prisca era destul de strâmtă. Era împuțită. Căni și vase murdare erau înghesuite pe la colțuri. Hârtii și sticle de vin goale cu sigiliul Bologne stăteau întinse pe podea. La un capăt al prispei era o chiuvetă plină cu farfurii murdare. Eu stăteam pe chiuvetă și mă uitam pe una din ferestre, Rebel se uita pe cea din mijloc iar Okie, un fermier din Oklahoma, se uita pe cealaltă fereastră.

— Okie, am spus eu, ești un bun țințaș?

Își întoarse fața arsă de soare spre mine și zâmbi.

— Da, recunosc că trag destul de bine.

— Ce împușcai tu în Oklahoma?

— Păi, când un șoim venea la găinile mele, dacă aerul era destul de calm și el de-abia se mișca, puteam să îl ating de la două sute de metri.

— Fiuu, am fluierat eu cu admirație. Asta ar însemna o lovitură pe cînste.

— Da' trebuia să-mi protejez afacerea. Eram în vremuri rele când fiecare găină și fiecare ou îmi aduceau hrană pentru mine, pentru soție și copii și ne mai puteam ajuta cu ceva.

— Nu ai putut să stai la locul tău — de ce — îmi pare rău, am vrut să spun trebuia să te înrolezi și să lași familia și găinile?

— Păi, nu, păi, trebuia și asta. Asta e, a trebuit să mă înrolez.

— De ce dracu'?

— Sșșt, șuieră el uitându-se atent pe deal. Fii atent, trei oameni ies afară din casă și intră undeva sub pământ.

— E OK, am spus eu. E adăpostul lor, așa că e OK.

— Hfufu! a spus Okie ducând mâna la ochi și dând din cap.

— Okie, poți să împuști un neamț, la fel cum omori un șoim?

Okie se uită la mine și am văzut că era destul de trist.

— Bass, îți aduci aminte filmele care ni le-au pus să le vedem la antrenamente — de ce luptăm? Păi, atunci când am văzut filmele alea am plâns tot timpul și zi și noapte, dar nu am spus nimănui. Dar atunci am știut că l-aș putea împușca pe Hitler și pe oamenii lui sau pe toți oamenii lui. Da, Bass, pot omorî și nemți, da, și am fost încorporat. Ei mi-au spus că găinile mele nu pot hrăni armata ca făina, porumbul sau vitele, așa că mi-au spus că trebuie să fiu soldat — să fiu brav și să lupt pentru sfânta onoare a patriei mele. Așa că sunt aici în Italia pentru a-i omorî pe soldații lui Hitler.

— La fel și eu, Okie, la fel și eu. Și eu sunt aici să omor oamenii lui Hitler.

Lunetistul a încetat să mai tragă. Am obosit să mă uit la deal și la casa din piatră, așa că am intrat în ce ar fi fost mai înainte sala de masă. Era singura cameră de la parter care scăpase de stricăciuni. Draperiile erau trase, așa că era întuneric. Am cotrobăit prin câteva sertare și într-un birou, dar nu era acolo nimic de valoare. Câteva cărți și niște timbre erau pe masă. Un cărucior de copil era și el în fața ușii iar în el erau două mici așternuturi. Șemineul era rece. M-am întors pe prispă. Rebel m-a atenționat să nu stau chiar în cadrul ferestrei pentru că el avea mare respect pentru lunetiștii germani. Am mai stat pe prispă câțva timp și apoi ne-am dat seama că deja uitaseră de noi. Nimeni nu a venit să ne spună

să plecăm. Eram dezgustați și am părăsit clădirea. Compania noastră părăsise deja satul. Ni s-a spus să ne grăbim și să ne prindem din urmă plutonul. Deja era pe înserat. O altă zi trecuse. Am urmat drumul care urca sus pe deal. Mai jos, pe drumul principal, tancurile au deschis focul cu mitralierele de calibru 50 și cu tunurile. În timp ce mergeam am văzut pete mici de pământ alb sub tălpi cu mici frunze de iarbă care creșteau. Lumina încețoșată a sfârșitului de zi se așternea deasupra pământului. Un sunet urât se auzi deasupra capetelor noastre și ne-am întors pentru a vedea un obuz de 88 de mm care a explodat undeva deasupra noastră. Nimeni nu a fost rănit. Drumul ducea din nou în sus. Un alt obuz de 88 a zburat pe deasupra noastră. Trasoarele tancurilor curgeau în valuri în continuu pe deasupra capetelor noastre. Acopereau dealurile cu un foc protector. Trasoarele erau roșii. Cineva era mort pe marginea drumului. Cine era el? Un top pe nume Tex, spuneau ei. Apoi ne-a oprit. M-am așezat pe o bancă și m-am uitat în jurul meu. Sunetul mitralierelor răsună în capul meu ca niște ciocane ale diavolului. Dintr-o dată un tanc a explodat în susul drumului. Era o masă de flăcări roșii. Am putut vedea trasoarele planând deasupra dealului, aruncând pământ. Urcam din ce în ce mai sus din cauza focului de deasupra. Am urcat și am ajuns undeva într-o vie. Pe un vârf de deal apropiat, un obuz a aruncat în aer o baterie nemțească. Flăcări portocalii, roșii și verzi alături de niște parașute strălucitoare de lumină — și totul dipăru de pe fața pământului. Și apoi am început să urcăm din nou din ce în ce mai repede. M-am uitat în sus și am văzut pe cineva care căzuse la pământ pe marginea drumului.

— E Jennings, spuse cineva, a leșinat.

Trimiteau în spate vestea către brancardieri. Dumnezeu să-i ajute pe săracii medici, m-am gândit eu, nu puteau fi peste tot, mai ales acum în munți. Dacă ar fi trebuit să folosim

frumoșii boi care veniseră din Camp Hale, Colorado, cum ar fi putut medicii să alerge la fel de repede ca ei? Nici măcar boii nu se apropiau de linia întâi pe aceste creste din Italia.

Apoi, am ajuns pe o pajiște cu iarbă deasă, undeva sus. Nimeni nu știa ce să facă. Plutoanele erau total amestecate. Sergentul Miller era undeva lângă noi. Nu știa unde să-și alinieze plutonul. Toți vroiau să știe unde este Bucher. Am început să-l caut pe Holman și cea de-a doua grupă. Mi s-a spus că erau la o casă singuratică din vârful dealului. Am mers în jurul ei până când am ajuns la un hambar unde erau camarazii mei.

— Îmi pare bine că te văd, spuse Holman. Vei dormi cu Branche în noaptea asta. Vino cu mine, îți arăt eu unde să sapi.

Luna nu se vedea deloc și se părea că stelele dispăruseră. Nu puteam vedea nimic. Pe front în față era vid. Aveam impresia că era nesfârșit. O dată sau de două ori am avut impresia că văd strălucirea unei luminițe. Îmi dădea impresia că undeva acolo, ascunsă în noapte, era Po Valley.

Holman ne-a așezat pe marginea aceluși câmp; am început să săpăm. Prima dată am săpat încet. Următorul lucru pe care l-am auzit a fost zgomotul unui obuz de mortier plecând de pe țeavă. Urmară câteva secunde de liniște, apoi un șuierat gros care cobora în întuneric cu o viteză înfricoșătoare. Instantaneu, împreună cu Bucher, am căzut la pământ și am încercat amândoi să ne înghesuim în groapa pe care de-abia o începusem. Obuzul păru să treacă pe deasupra capetelor noastre și apoi i-am auzit sunetul — cutremurătoarea bubuitură care se auzi după ce explodează undeva jos în afara câmpului nostru vizual. Imediat am băgat viteză și am început să săpăm ca niște apucați. Nu terminaserăm nici jumătate din groapă, când Holman a venit și ne-a spus să ne ducem la hambar.

— Am cucerit un alt deal, a spus el cu o voce joasă și lipsită de speranță, trebuie să ne mutăm pe dealul celălalt.

Eram prea obosit, așa că nu am spus nimic. Colegul meu de groapă, Jim Branche, a fluierat a pagubă dar nu a spus nimic.

Holman ne-a spus să ne întindem în jurul casei și să rămânem așa până când ne dădea ordinul să plecăm. În cele din urmă, căpitanul Bucher a organizat compania și am plecat. O ridicătură îngustă de pământ lega cele două dealuri. Am trecut peste ea și am continuat să urcăm pe un drum. Bang! se auzi. Apoi urmă o scurtă rafală dintr-o pușcă mitralieră. Imediat se transmise pe la fiecare ca armele să vină în față și să tragă în casele care se vedeau. Într-un minut l-am văzut pe „Ochelărică”, Davis din Eschabana, Michigan. Purta lentile groase pentru a-și corecta strabismul, întotdeauna vesel, întotdeauna murdar, întotdeauna dornic să care mitraliera sa de 30 de mm oriunde era nevoie. L-am văzut pe el și cele două ajutoare alergând spre vârful dealului pe marginea drumului. Se mișcau pe distanțe mici și foarte repede. Acum trăgeau. După o rafală lungă nemții au ripostat. Apoi, Davis a deschis din nou focul. Rebel și cu mine stăteam foarte aproape unul de celălalt. Chiar la picioarele noastre era intrarea într-o tranșee nemțească care se întindea în jurul dealului. Părea să fie părăsită. Holman ne-a spus să fim atenți la ea. O idee mi-a venit încet în minte — de ce să nu o folosim?

Dar era oare periculos? Puteau nemții să se furișeze înconjurând dealul și să ne prindă într-o ambuscadă chiar aici la intrare? Sunetul dur al focului de mitraliră m-a forțat să iau o decizie. M-am gândit că cel mai sigur era să stau în tranșea germană și să mă rog ca nemții să nu se hotărască să o folosească. Am început încetul cu încetul să-mi croiesc drum pe burtă spre ea. Am intrat și am rămas așa pe burtă pentru a vedea ce se întâmplă. A trecut ceva timp. Deasupra tranșeei

am auzit ceva mișcându-se în iarbă. Zgomotul se apropia... și un soldat a sărit și el în tranșee.

— La dracu'! a șoptit el. M-am săturat de rahatul ăsta!

Se așează și el. Mă simțeam mai bine acum că era cineva între mine și restul tranșeei. Apoi, din ce în ce mai mulți soldați au început să se târască spre tranșee și să mi se alătore. Tranșeea era destul de strâmtă, așa că stăteam mai mult sau mai puțin unul călare pe celălalt. „Războiul putea continua la nesfârșit”, m-am gândit eu. Am stat acolo mult timp, și chiar am adormit.

În timp ce începeam să ațipesc de-a binelea am auzit pe cineva că mă striga:

— Hei! E Bassett acolo? Hei Bassett, să mergem, plutonul trei pleacă!

Era așa de bine în tranșee... dar trebuia să plecăm. M-am târât pe ceilalți și am ieșit pe drum unde am rămas tot la pământ.

— Grăbește-te Bassett, să mergem, uite grupa ta e în față!

M-am ridicat pe jumătate și am început să fug după ei. În față era un hambar. Cineva stătea exact în ușa lui.

A deschis-o, s-a uitat înăuntru și apoi ne-a făcut semn.

— OK, să mergem! Mergeți de la o ușă la alta și așteptați semnalul de plecare.

Înăuntru nu puteam vedea nimic. Oh! Ce era asta!? Ha! Se pare că până la urmă hambarul se dovedea a fi de fapt un grajd și că în spatele nostru erau niște vaci în timp ce tot bâjbâiam pe acolo. Când am ajuns în capătul celălalt, de-abia am putut să le disting formele albe. La ușă cineva ne-a spus să ieșim unul câte unul, să traversăm curtea, apoi să așteptăm acolo. Toți am ajuns fără nici un fel de probleme. Împușcăturile se opriseră. Am intrat în formație și am urcat un vârf abrupt, apoi un altul. A apărut un tufăriș și apoi o casă în vârf. Iar s-a făcut o amestecătură de soldați. Ne-am așezat pe

treptele care duceau la o verandă. Deasupra era o frumoasă casă zugrăvită în alb. O potecă din piatră înconjurată de tufişuri şi chiparoşi şerpuia prin grădină. Unii dintre soldaţi intrau deja în casă. Am mers în jurul verandei şi am intrat într-un hol. Soldaţii mergeau prin casă cu lumânări aprinse pentru a căuta ceva de mâncare. Casa era părăsită. Era mult prea întuneric acolo, aşa că m-am întors şi am ieşit.

Peste puţin timp, compania s-a organizat şi ni s-a alocat zona în care trebuia să săpăm. Plutonul trei era sus, undeva pe panta din spate. Eu săpam cu Luca Luhaink. Era atât de abrupt, că trebuia să săpăm drept în pantă. Devenea mult prea greu.

— Luca, am spus eu îngrijorat, să vedem dacă putem să săpăm mai bine în altă parte, nu o să terminăm niciodată aici.

— Nu putem să mergem prea departe, Bass, ai vreo idee?

— Să coborâm în jos pe deal.

Dintr-o dată, Luhaink fluieră bucuros.

— Hei, Bass, uite ce am găsit!

M-am târât în josul pantei şi aproape că am căzut într-o groapă de mărime perfectă.

— Rahat! O groapă nemţească deja săpată!

— Hai să nu mai pierdem timpul, să încercăm să vedem dacă se potriveşte!

Imediat ne-am întins în ea.

— Bass, cum vine?

— E exact cum trebuie, Luca, cu câţiva centimetri mai mult decât ar trebui.

— Da, nu mai are nevoie decât să fie un pic lărgită.

Dar era mult prea simplu. Dacă groapa aparţinea unui soldat? Ce făceam atunci?

— Luca, l-am întrebat eu, dacă e a unuia dintre noi?

— E destul de căcăcios dacă e așa! spuse Luca în timp ce săpa din ce în ce mai puternic.

— Ok, am spus eu, o să îngrămădim aici pământul în față ca să arate că am fi făcut-o noi.

Groapa era deja la înălțimea pieptului. Ce noroc căzuse pe capul nostru!

— Să încercăm din nou, Bass.

Era prea strâmtă. Ne-am ridicat și l-am văzut pe sergentul Branche venind spre noi. În timp ce venea, se uita atent în jur.

— Hei, dacă spune ceva, asta e a noastră.

Branche veni la marginea gropii și se uită în jos la noi.

— Hei, ce faceți? Asta e groapa mea.

— Nț! zise Luhaink, cred că te înșeli. Vezi tot pământul săpat?

Am continuat să scoatem cu lopata pământul afară. Dar Branche făcea pe deșteptul cu noi, știa că îi luasem groapa, dar nu era sigur cum să spună asta. Așa că a mai stat prin preajmă, un pic indecis, apoi a încercat din nou.

— Cred că voi stați în groapa mea. Am fost plecat să sap un punct de observație, așa că dacă ați avea respect, ați pleca.

Ăsta era singurul lucru pe care îl avea sergentul Branche: maniere, chiar și pe front. În viața civilă fiind farmacist, Branche se mișca destul de încet în armată. Încetineala lui era luată în mod greșit drept lașitate de o mulțime dintre soldați și erau multe resentimente față de el.

Apoi continuă:

— Nu puteți să-mi spuneți că ați săpat atât de adânc în așa de puțin timp.

Știam că cearta urma să se întetească. Holman ne potoli venind la noi.

— Ok, Luhaink și Bassett, ieșiți de acolo. Știu și eu că asta e groapa lui Branche. El a săpat la un punct de observație — așa că valea!

Cred că nu ne așteptam ca Holman să-i ia apărarea lui Branche, dar uite că așa s-a întâmplat. Dar oricum, l-a pus să sape un punct de observație când a aflat că Branche a găsit groapa aceea făcută de un neamț.

Spatele mă durea și eram amorțit. Genunchii erau carne vie și mâinile erau pline de bășici. Ne-am târât înapoi la groapa noastră și ne-am așezat jos uitându-ne în întuneric.

— Ei, Bass, murmură Luhaink încet, nu a mers.

— De parcă n-aș ști, am mormăit și eu, de parcă n-aș ști.

Am început să lucrăm fără nici un pic de entuziasm. Am tras o linie cu lopata. Apoi, m-am dat în spate atât cât lopata să lovească cam la zece centimetri în fața liniei tocmai săpate. După ce am făcut cam vreo trei linii de acest fel, m-am odihnit un minut după care am scos pământul și am încercat să-l pun cât de bine puteam în jurul gropii. Dar dealul era așa de abrupt, că fiecare lopată de pământ se rostogolea în jos pe deal. Apoi ochii au început să-mi cedeze. Mă uitam prea atent la pământ. Am săpat un timp cu ochii închiși. Știam că eram aproape terminat. Luca a fost de acord cu mine, era timpul să ne lăsăm păgubași. Mi-am pus pelerina de ploaie sub mine și am folosit un maieu pe post de pernă. Groapa era mult prea strâmtă. Mi-am scos bocancii — chiar și atunci picioarele erau exact în capătul celălalt al gropii. Groapa nu era deloc adâncă, dar nu ne mai păsa. Eram plini de transpirație când ne-am așezat și ne-am lipit unul de celălalt, iar pământul era dur... și am adormit.

Am plutit într-un vis care a început destul de dureros, cu prima mea tabără pe când eram la cercetași, departe de casă, când aveam zece ani. La început am fost curajos; până la urmă tabăra nu era decât la douăzeci și cinci de kilometri de

casă. Eram treziți devreme și ni se spunea să alergăm la docul de pe plajă, dezbrăcați și să ne aruncăm în lac. La asta am supraviețuit. Apoi era un ornitolog care ne spunea că puteam să vorbim cu păsările. Într-o după-amiază l-am văzut scoțând niște sunete la o cintează și am văzut mica păsărică părăsind tufișul și aproape venind pe mâna lui întinsă. Omul acela a tot strigat păsărica, dar ea nu vroia să iasă din tufiș. Eram foarte interesat să văd acel om care vorbea cu o pasăre — părea că are un fel de dar. Apoi, alte persoane ne-au trimis să alergăm să vânăm tot felul de bazaconii. Într-o dimineață m-am trezit cu tot felul de bube pe mâini și pe brațe. În timpul nopții, insecte rele mă mușcaseră și acum eram umflat și roșu și mă mânca îngrozitor. Nu știam ce să fac, așa că am scris acasă mamei, spunându-i că nu eram deloc fericit în tabără și că vroiam să merg acasă. În dimineața următoare și mai multe insecte mă mușcaseră și m-am simțit din ce în ce mai rău. Am trimis o altă scrisoare implorând-o pe mama să vină să mă ia acasă. În ziua următoare a venit și când a văzut mâinile pline de mușcături a spus să merg acasă. Am îmbrățișat-o și am pupat-o fericit. Nu era doar mama mea, era și un înger care mă salvase. Acasă tatăl meu mi-a ascultat povestirea cu omul acela care vorbea cu cinteza.

— Jack, a spus el, nu știi și tu că cinteza e cea mai neînfricăță pasăre și că doar puțină șuncă sau niște semințe sunt îndeajuns pentru a o aduce pe umăr și apoi în mână?

Am dat din cap nevenindu-mi să cred.

Apoi, scena s-a schimbat brusc. Mă aflu împreună cu Bernita pe scaunul din spate al unui Ford Model T. La volan era colegul meu de clasă, Calvin, care ne conducea pe drumurile de deasupra orașului. El a spus că dacă Bernita va fi de acord să iasă cu mine ne va duce la o plimbare romantică. Era în 1943 și raționalizarea benzinei era în plină forță dar Calvin, Backer și Odell au venit cu suficiente cupoane de

benzină pentru a face modelul T să meargă toată noaptea. Calvin ne-a condus frumos pe drumuri lăturalnice la viteză moderată. Știa că eram îndrăgostit de Bernita și încerca să mă ajute cât de mult putea. Bernita îmi acceptase zâmbind invitația pentru o întâlnire într-un Ford model T. Acum stăteam amândoi în întuneric în timp ce adierea nopții șuiera în jurul nostru. Am simțit că ea aștepta ca eu să spun ceva, dar eu nu puteam face altceva decât să stau. Nu știam ce trebuia să fac. Apoi, Bernita a găsit un cearceaf pe podea. Veselă, l-a ridicat și l-a întins, apoi l-a pus pe capetele noastre. A început să râdă și a mai ridicat puțin cearceaful. Venise momentul potrivit. Am râs și am mai împins și eu puțin de el. Fordul a luat viteză; Calvin nu s-a uitat la noi în spate și apoi ea cu grijă a dat jos de pe noi cearceaful și l-a pus la loc pe podea.

20 APRILIE, 1945

Era ceva cald care mi se mișca pe față. M-am încălzit, m-am dezmeticit și apoi m-am trezit. M-am uitat în jos pe cămașă: pe ea era o mulțime de pământ prin care se târau cârduri de furnici. Soarele era sus și deja afară se făcuse cald și era o dimineată senină. Lumina strălucitoare îmi deranja privirea. Totul era așa de colorat, la fel ca într-o după-amiază de duminică când filmul la cinematograful era unul făcut de Tehnicolor. Pământul din groapa noastră avea o culoare oranj-maronie primitoare. M-am uitat la picioare: erau parțial acoperite cu fire de iarbă.

Trebuia să mă ridic de acolo; deja era mult prea cald. Luhaink era deja în picior. Am înfipt în pământ două bețe

peste care am pus o pelerină de ploaie pentru a face puțină umbră. În josul dealului puteam vedea tancurile noastre care se apropiau de poziții. Unul veni de-a lungul vârfului și se opri chiar lângă noi, de el despărțindu-ne o ridicătură de pământ. Un al doilea tanc se opri și el lângă niște copaci, undeva la distanță. Un obuz de 88 a apărut și el, apoi un altul, și un altul. Cel de-al treilea obuz explodează cam la zece metri de groapa noastră. Imediat am sărit în ea și am rămas așa cu fața în jos. Cu siguranță nemții văzuseră tancurile. Imediat începură să cadă și mai multe obuze de 88 și tancurile se îndepărtară încet. Bombardamentul încetă.

Din moment ce eram treaz, eram pe jumătate conștient că Po Valley era chiar sub dealurile pe care le ocupaserăm. O dată sau de două ori m-am ridicat și mi-am aruncat privirea într-acolo. Am întrezărit ceva, un teren care se întindea spre nord, est și vest. Era de un verde frumos punctat cu case albe, livezi curate și terenuri pline cu viță de vie. Nu știam ce simțeam, dar speram că va fi un pic mai bine. Eram destul de fericit la gândul că voi merge acolo. Nu va fi mare lucru, m-am gândit, să o descopăr toată de unul singur?

Toți luau apă de la casă așa că mi-am luat bidonașul și m-am dus și eu. Aleea pavată trecea de casă și mergea exact până în vârful dealului. Fântâna era acolo. Tot locul era plin de soldați care își umpleau bidoanele și căștile. Jos în vale, cel mai nordic oraș se scâldea în soarele dimineții, învăluit de o ceață albă care nu părăsise încă pământul.

— Ei, cred că e Bologna.

— Nu poate fi la mai mult de opt kilometri distanță.

— E destul de liniștit acolo jos.

— Da.

Ne-am uitat mult timp la Bologna și la Po Valley. Nu mă mai săturam de uitat. Era atât de îmbucurătoare, atât de strălucitoare, atât de verde. Mi-am imaginat un parfum

puternic ridicându-se din acele câmpuri îndepărtate: miere, trandafiri, mere și piersici.

Cam în jurul prânzului am primit ordine să plecăm din nou. Am început să coborâm pe un drum plin de praf și apoi din nou a început urcușul. Era înăbușitor. Nu bătea deloc vântul. Soarele ardea puternic pe casca mea din oțel, așa că am început să transpir din nou. Chiar în față, în vârful altui deal, era o clădire pătrată din piatră și în spatele ei era o altă casă albă. Casa era înconjurată de copaci care o fereau de lumina soarelui. Sabin ne-a spus să mergem în spatele clădirii ce semăna mai mult cu o cutie și să rămânem acolo. Dar chiar înainte de a mă așeza, Sabin mi-a spus că are nevoie de cineva care să facă de gardă.

— Urmează-mă, Bassett, a spus el.

— Înțeles, domnule, am replicat eu.

Am trecut printr-un pâlcc de copaci și ne-am oprit în fața unei gropi adânci care arăta ca o grotă în panta dealului.

— Vezi casele de acolo? Urmărește să vezi dacă nu e vreo mișcare dubioasă. O să trimit pe cineva să te schimbe.

Plecă. Câteva zdrențe erau chiar în fața intrării. Miroseau urât. Muștele bâzâiau în jurul lor și ieșeau și intrau în casă. Totul părea calm și liniștit, așa că m-am așezat la câțiva metri de groapă și am încercat să mă relaxez. Mi-era foame și sete, așa că am deschis un pachet pentru micul dejun, am scos cei șase biscuiți și i-am pus deoparte. Apoi am scos bidonașul cu apă și am umplut o cană aproape cu vârf. Am turnat praful de suc de portocale și am început să amestec cu lingura pe care o aveam cu mine tot timpul în buzunarul de la cămașă. În cele din urmă, am mai pus și patru cuburi de zahăr Domino și am continuat să amestec, după care m-am așezat calm pentru a mă bucura de ea. Bomboanele tari vor veni de-abia la sfârșit. Mă uitam din când în când la casele din vale. Ce după-amiază frumoasă!

Stăteam pe o parte și mă odihneam când am auzit deasupra mea un zgomot, apoi două bușituri puternice. M-am uitat în sus și am văzut un P-47 aplecat pe o parte și aflat deja în picaj. Imediat ce m-am întors pe partea cealaltă, am văzut pilotul catapultându-se, parașuta lui tremurând la început, apoi desfăcându-se complet. Avionul Thunderbolt se lovi cu botul de pământ, undeva în josul pantei într-o explozie cutremurătoare. Pilotul ateriză și el fără nici o problemă. Sabin și Carafa alergară în josul dealului pentru a-l recupera. În câteva minute trecură pe lângă mine printre copaci. Pilotul mergea între Sabin și Carafa. Transpirația îi curgea pe frunte, dar se putea vedea că era fericit. Următoarele patru ore au trecut în liniște și apoi a venit cineva să mă înlocuiască. Plutonul era în hambar încercând să doarmă în staulul vacilor. Fiecare staul era plin cu fân. Am găsit un staul liber și m-am aruncat în grămadă de fân galben. M-am rostogolit pe spate și mi-am scos bocancii. În nici un hotel din lume, m-am gândit eu, nu putea fi mai bine. Dar cu toate astea nu prea aveam somn. În hambar era destul de cald. Asta mă făcea nervos și nu mă puteam odihni. Roiuri întregi de muște negre au dat peste mine, mi-au aterizat pe picioare și tot încercau să-mi intre în nas.

Gălăgia a început când generalul Hays a venit cu jeepul chiar în fața hambarului. El a dispărut imediat dar șoferul lui ne-a spus că vom fi înlocuiți de regimentul 86. Tot hambarul se umplu de râsete. Am încercat și eu să mă alătur și să cred că va fi adevărat — dar m-am așezat repede pe spate în fân și nu am făcut altceva decât să ascult la pălăvrăgeala lor și să mă întreb dacă se va întâmpla vreodată. Dar toate astea m-au enervat și m-am dus afară cu o cutie să iau niște apă de la fântână.

Deasupra dealurilor, la sud de Bologna, am văzut nori mari de fum alb și apoi a început să se audă și sunetul răutăcios

al artileriei. Un sunet îmi ajunsese la urechi în timp ce rămăsesem stană de piatră din cauza apropierii bătăliei. Și mitraliere? Desigur. Germanii aveau un foc susținut pentru a menține intrarea în Po Valley. Dar Bologna era liniștită. Am încercat să nu bag în seamă acest lucru. M-am așezat în iarbă lângă alți soldați, dar sunetul artileriei era la fel de violent ca bătăile inimii mele. Cu toate că nu eram fizic în mijlocul luptei, în mintea mea alergam spre un zid pentru a mă proteja. Ținteam spre un neamț care fugea; plângeam pentru că prietenul și colegul meu fusese omorât de o mină. Am sărit în sus realizând că pentru mine lupta se dădea în interior.

În mijlocul amiezii a venit ordinul că trebuia să plecăm din nou. Nu eram înlocuiți; zvonul fusese fals.

La patru și treizeci de minute am intrat în formație în afara hambarului și apoi am plecat. Mergeam foarte încet. Ne-am apropiat de o altă casă albă și apoi am continuat să mergem pe drumul care o înconjură. În timp ce mergeam, am auzit acordurile unui pian. Sunetele răzbăteau încet și clar. Mi-am imaginat un copil stând în fața pianului, dornic să știe să cânte frumos. Încetul cu încetul, muzica nu s-a mai auzit.

M-am uitat la soarele care apunea și la dealurile din jur și am observat frumusețea lor izbitoare și dorința mea de a le admira. Apoi, am auzit sunetul pașilor noștri, ai mei și mi-am dat seama că ne duceam să luptăm din nou cu nemții. Nu știam unde și când, dar știam că sunt în fața noastră, în josul drumului lung și prăfuit.

M-am uitat în spate la coloana noastră și am auzit ce se transmitea. Cam la cincisprezece oameni în spate am auzit ce se întâmplase. Am pierdut contactul cu armele grele. Fără mitraliere și BAR-uri eram lipsiți de ajutor, trebuia să ne oprim. Bucher a ridicat mâna și ne-am așezat pentru a aștepta alte ordine. Am stat acolo trei minute și apoi am văzut restul

de soldați întorcând capetele și strigând vestea de la unul la altul.

— Se văd armele!

— OK, să mergem!

Bucher ne-a condus pe un câmp și astfel am părăsit drumul, câmp care începea să coboare spre Po Valley. Un șanț apăru în fața noastră. Se lărgea și se adâncea pe măsură ce înaintam. În timp ce mergeam prin vie, s-a auzit un sunet puternic din spatele dealurilor mici, undeva spre stânga. Șuieratul obuzelor prin aer și exploziile aveau același ritm. Obuzul lovi în coloana de soldați de dincolo de șanț. Prin zgomotul exploziei am auzit țipete de agonie. Ne-am oprit instantaneu. Fum negru se ridica din iarba verde și înaltă și apoi printre copaci învăluindu-i pe soldați în ceața lui. Coloana continua să se miște în josul dealului dar acum făcea asta în pas alergător.

Apoi un alt sunet puternic — apoi aproape simultan explozia și aterizarea pe dealul înverzit — de data asta la cincizeci de metri în spatele coloanei. Șrapnele de la explozie zburară deasupra șanțului și loviră dealul chiar sub noi. Exact când l-a lovit, mici jeturi de pământ s-au ridicat din el. Șrapnelul avea o forță impresionantă. Stăteam pe vârful dealului și ne uitam la spectacol cu sentimente contrarii. Coloana se oprise. Nu se dăduse nici un fel de ordin pentru a ne piti. Sau pentru a începe să săpăm. Era confuzie. Unii soldați din jurul meu începură să înjure. Alții cereau să continuăm marșul. Cereri pline de nervi... înjurături lansate în aer. Veniră și mai multe obuze: toate aterizară dincolo de șanț. Apoi formația se mișcă imediat. Am alergat cât am putut de repede pe partea cealaltă a dealului. Apoi am început să mergem printr-un câmp de iarbă înaltă îndreptându-ne direct spre Po.

— Fiți atenți la lunetiști! s-a auzit ordinul și noi l-am transmis mai departe.

Aveam cu noi mitralierele M1 și eram atenți la unele case din fața noastră. Aerul avea acum o culoare cenușiu roșcată. Nu era decât apusul soarelui. Formația trecu și ea printre niște case aflate undeva la capătul câmpului. În cap aveam totuși o senzație ciudată. Dar nu s-a auzit nici un foc de armă. Acum eram în Po Valley. M-am uitat în spate și am văzut cum dealurile se îndepărtau pe măsură ce înaintam mai mult în noul teritoriu.

În josul drumului ce cobora se afla un mic oraș și formația a luat-o undeva la stânga la o intersecție. În față era un câmp deschis. Se întindea de la capătul orașului către nord. Un soldat de la poliția militară stătea acolo dând instrucțiuni. Eram în grabă. Orașul era în întuneric. Două linii de prizonieri germani veneau spre noi pe cealaltă parte a drumului. Aveau mâinile pe capete și se mișcau foarte repede. În spatele lor era un soldat cu o carabină. Se bucura de munca asta. Se făcea din ce în ce mai întuneric.

Formația noastră ieși de pe drum și intră într-un pâlț de copaci. Mare, întunecat, ca o catedrală — coroanele copacilor formau deasupra drumului o rețea. Ne-am așezat sub acoperișul copacilor și al nopții și am așteptat încă o dată pentru semnalul de plecare atât de familiar. Câteva ambulanțe pentru soldați veneau spre noi cu luminile stinse. Se auzi zgomotul unor picioare care alergau — sunetul metalic al cizmelor bătute în cuie, probabil prizonieri nemți care erau duși înapoi în tabără. Unii dintre ei strigau și vocea lor părea așa de dură.

Din când în când, se auzea șuieratul unui obuz nemțesc care venea de undeva din afara văii. Nu puteam fi siguri unde și când va exploda. Cât de ciudat era să fii din nou pe pământ drept! Noaptea era blândă și liniștită. Nu simțeam deloc teama.

Stăteam pe pământ și așteptam într-o stare de acalmie. Chiar începusem să mă atașez de acel loc când a venit semnalul de plecare. Imediat am plecat în viteză. Formația a trecut drumul și a continuat să meargă pe câmp spre nord. La jumătatea drumului, pe câmp, ne-am oprit din nou. Era ceva în legătură cu pierderea contactului cu armele grele sau cu alți soldați. Penny și Holman au fost trimiși să cerceteze situația. Când s-au întors, au comunicat că întreaga companie începuse să sape. Fiecare pluton avea zona lui. În instrucțiuni era și ordinul ca plutonul să stea într-o casă dacă găsea una în apropiere. Era o noapte cu adevărat întunecată. De-abia dacă îl distingeam pe Holman în timp ce dădea ordinele. Simțeam iarba înaltă în jurul genunchilor, dar nu o puteam vedea dacă stăteam în picioare.

Holman ne-a lăsat să trecem de un pâlț de copaci pe un alt câmp.

— OK, Luhaink și Bassett, voi doi săpați aici o groapă în colț. Faceți-o ca lumea. Baldwin și Devine sunt acolo sub copaci. Lopez și Whitey sunt în fața lor. Penny și cu mine mergem la ferma aia să vedem dacă putem dormi acolo. Dacă se întâmplă ceva vom ieși imediat.

Holman și sergentul Penny au plecat și noi am început imediat să săpăm. Din când în când, ne opream din săpat și ascultam. Împrăștiam pământul foarte mult. Dacă era să se întâmple ceva, o tranșee care nu avea o margine de pământ în jurul ei era foarte greu de văzut. Am continuat să săpăm destul de mult. Mi-am scos centura de la pistol, arma, haina de ploaie și am întins mitraliera peste haină pe partea cealaltă, în jumătatea de tranșee a lui Luhaink.

Undeva în față, prin beznă am auzit niște zgomote. Se auzeau destul de bine dar erau foarte greu de înțeles. Sunau ca și cum s-ar fi certat cineva.

— Hei, John T., ascultă! spuse șoptit Luhaink, dar sunetul lui era unul destul de agitat. Nu ți se pare că sunt nemți?

Mi-am încordat auzul, dar nu am putut înțelege nimic.

— Devine și Lopez sunt chiar acolo în fața noastră. Poate că ei vorbesc.

Trebuia să mă conving singur. Vocile au încetat să se mai audă, așa că noi am continuat să săpăm scoțând pământul cu fiecare lopată plină. Aveam jumătatea mea de tranșee destul de lungă pentru a mă întinde. Încă o lungime de lopată — și așa fi putut să o las baltă.

Au mai trecut câteva minute și apoi am auzit un alt sunet — mai mult ca o bușitură — ca și cum ar fi fost lovită o găleată goală.

— Ai auzit, John T.?

— Da, Luca, a sunat ca și cum cineva ar fi dat peste o găleată.

— Ar fi mai bine să nu mai facem gălăgie.

Ne-am oprit din discuție și am început să săpăm mult mai repede. Ba chiar am început să ne uităm și mai atent în întunericul din fața noastră. Puteam chiar să urmez unele crăpături cu privirea; pământul era luminat în mod ciudat și apoi nu mai puteam vedea mai departe.

Dintr-o dată am auzit câteva sunete care semănau a nemțescul „Halt!” strigate unul după altul. Stăteam în groapa mea și mă uitam la grupul de copaci unde săpau Devine și Baldwin. Apoi, s-a auzit sunetul unei puști și apoi zgomotul gloanțelor care șuierau pe deasupra și cel al unor pași în viteză. Erau nemți și îi goneau pe Baldwin și Devine în timp ce veneau.

Eram cu adevărat dezbrăcat: pușca mea M1 era încă pe haină în fața lui Luhaink. Am căzut înapoi în tranșee, m-am întins la pământ și am așteptat să văd ce se mai întâmplă.

Puşca lui Luhaink era chiar lângă el şi el s-a ridicat şi a tras în cineva. Imediat am strigat şi eu:

— Luca! Aruncă-mi puşca mea!

S-a întins şi el repede şi a luat puşca mea M1, m-am ridicat pentru a o lua şi apoi m-am alăturat lui Luca trăgând şi eu în câmpul din faţa noastră. Gloanţele care veneau aveau un sunet ascuţit ca şi cum ar fi tăiat aerul de deasupra. Apoi am auzit pe cineva alergând spre noi. Se apropia din ce în ce mai mult, a căzut gemând teribil şi apoi s-a mai târât puţin, după care s-a oprit definitiv. Gemetele continuă alături de încercări disperate de a respira şi mormăieli în germană.

N-a mai urmat nici un fel de împuşcătură după aceea. Ceilalţi nemţi fugiseră. Cel care era rănit a continuat să facă zgomot după care a strigat cu putere. Nu puteam face prea mult. Îmi închipuiam că-şi striga camarazii să vină să-l ia. Nu-l puteam omorî, nu mai era o ameninţare pentru noi. Dar dacă ne apropiam de el în întuneric ar fi fost periculos. Holman, sergentul Penny şi soldatul de la BAR, Crest, veniseră în fugă la noi.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Holman pe Luca.

— Eh, câţiva nemţi au venit încoace. E unul rănit acolo, în iarbă. Cel mai bine ar fi să vedem dacă mai e în stare să tragă şi să îi luăm arma.

— Baldwin şi Devine au păţit ceva?

— Cred că nu.

Au mers cu atenţie în jurul neamţului şi au reuşit să-i ia pistolul. A început să strige „*Wasser, wasser!*” dar nimeni nu i-a dat apă.

— Luhaink, tu vino cu noi! Bassett, tu şi Crest veniţi aici în iarbă şi staţi cu ochii pe câmp. Pot fi şi alţi nemţi care se ascund în iarbă.

Crest a mers pe câmp câţiva metri şi apoi s-a așezat pe burtă. L-am urmat şi m-am așezat şi eu la un metru de el. Era

foarte ud în iarbă. Roua cădea ca o ploaie. Era obositor să stai și să te uiți încercând să distingi ceva în întuneric. Agitația trecuse. Nemții nu se vor mai întoarce. Focul de fanatici se stinsese în inimile lor. Erau separați și probabil ar fi fost foarte mulțumiți să se predea dimineată. În cele din urmă, mi-a ajuns și mie și i-am spus lui Crest că mă duc să-l caut pe Penny pentru a fi schimbați. L-am găsit undeva într-o groapă sub niște copaci. Îi spuse lui Luhaink să meargă cu mine pentru a ne odihni în casă. Crest a fost lăsat singur în câmp să-l păzească pe neamțul rănit.

Am găsit casa și am intrat. Camera mare din față era goală și acolo nu se afla decât un om, soția lui și copilul, care dormeau pe un pat lângă zid. Spre stânga o ușă dădea în bucătărie. Era luminată de două becuri. Toate ferestrele bucătăriei erau acoperite cu pături. Era o cameră mare plină cu saltele. Lopez, Devine și Rebel dormeau acolo. Dintr-o dată am auzit un sunet ce semănă cu un zumzăit. M-am uitat mai atent și mi-am dat seama că toată camera era plină de muște. Bâzâiau în jurul celor două becuri, mișcându-se pe pereți, pe saltele și pe soldați, ca și pe toată mâncarea care era întinsă pe masă. Mi-am pus pușca sus pe una din saltele și apoi m-am așezat și eu lângă ea. Mi-am pus ambele mâini pe față pentru a descuraja cât de cât muștele. Și am adormit puțin. Luhaink m-a trezit. Mi-am luat pușca și m-am ridicat. Imediat ne-am alăturat lui Rebel și lui Devine. După ce ne-am uitat cu atenție în hambar am părăsit încet casa. Am trecut de lungul zid al grajdului. Am găsit poteca și ne-am îndreptat spre câmp. Când ne-am apropiat de groapa mea și a lui Luhaink, Holman a sărit din ea și a început să strige cu pușca îndreptată spre noi:

— *Hoist der hand! Up! Hoist der hand!*

Și chiar de sub picioarele noastre se ridică un neamț cu mâinile sus și murmură nevenindu-i să creadă:

— *Mein Gott!*

— Da, da, Dumnezeu! șopti și Holman, se târa spre mine de un sfert de oră. Nu-l puteam vedea, dar îl puteam auzi mișcându-se prin iarbă.

Eram așa de șocat încât nici nu mă mai puteam mișca. Soldatul a fost dezarmat și dus la casă de Penny și de Devine. Rebel și cu mine am stat în groapa lui Baldwin și Devine undeva sub niște copaci. Rebel dormise în casă când nemții ne atacaseră, așa că atunci când neamțul s-a mișcat puțin strigând după niște apă, Rebel și-a ridicat mitraliera și a tras două gloanțe în el înainte de a-l putea opri.

— Rebel, Rebel! am strigat. Pentru Dumnezeu, oprește-te! Deja e rănit! Nu mai trage în el!

Se pare că Rebel nu l-a lovit pentru că nu a venit nici un sunet din iarbă. Ora următoare a trecut fără nici un fel de probleme. Am fost schimbat și m-am dus direct în bucătărie, acolo aflându-se și neamțul care se predase în urmă cu ceva timp. Penny stătea la masă în dreapta lui și își ungea calm arma. Mooney stătea în spatele lui cu arma în poală. Mi-am pus jos arma și casca și m-am așezat pe o saltea.

— Vorbește engleza, Penny? am întrebat.

— Da, a spus ceva când a intrat, dar nu a mai scos nici un cuvânt de atunci.

M-am așezat și m-am uitat la el. Era între două vârste, cu un păr albit pieptănat pe spate. Avea o față cu trăsături puternice, un aer de resemnare completă și de oboseală extremă. Știam că nu puteam dormi, așa că am stat pe saltea de vorbă cu Penny. Penny era gata să adoarmă. Am crezut că dacă stau de vorbă cu el îl mai puteam ține treaz.

— Ce grad ziceai că are, locotenent? l-am întrebat pe Penny.

— Da, insigna de pe umăr așa arată cel puțin.

M-am aplecat pe spate și mi-am pus mâna sub cap pentru a-l putea vedea și eu. Și-a dus mâna la buzunar de unde a scos calm un cilindru de culoare neagră. Pentru o clipă am intrat în panică, dându-mi seama că arma mea era pe jos. Penny nu părea interesat de acest lucru. Neamțul a deschis cilindrul și s-a uitat la ceva dinăuntru pentru un timp, după care l-a pus cu grijă înapoi în buzunar. Știam acum că se uitase la o poză de familie. Da, printr-un miracol, supraviețuise. Acum se terminase pentru el. Dacă ar fi supraviețuit și familia lui. Poate că așa ar mai fi fost un viitor pentru el.

Penny moțăia. Capul i se apleca aproape gata să-i cadă. Apoi repede și-l ridica la loc. L-am urmărit făcând acest lucru de o mulțime de ori. Prizonierul nu părea să observe. Stătea foarte drept, picior peste picior, nu țepăn, dar ca și cum ar fi fost un vechi obicei. Penny a cedat până la urmă, și-a pus capul pe masă și a adormit. Dar Mooney era treaz. M-am întins și eu pe spate și mi-am pus mâinile pe față pentru a ține departe roiul de muște.

Era Crăciunul la clubul din Newport News. Eram la APO așteptând ordinul de aliniere și de îmbarcare spre Europa. Auzisem că era Italia, dar nimeni nu știa mai mult, așa că ne-am plimbat în jurul bazei și am găsit și ceva plăcere în a mă învărti pe acolo cu alți soldați care vor veni cu mine și în a vedea destul de mulți civili care ne ofereau cafele și prăjituri și ne zâmbeau și vorbeau puțin cu noi. M-am așezat într-un colț și gândurile mi-au zburat la casa mea din New York. Cât era ceasul? Nouă, acasă mama împacheta cadourile. Tata era pe jumătate adormit în scaunul lui cu o jumătate de sticlă de bere în mână. Surorile mele, Alta, Lois și Betty erau adunate în fața pianului. Betty cânta la pian cântece de Crăciun iar Louis și Alta cântau la fluier. În curând vor lăsa jos fluierile și vor fredona cântece mai cunoscute în timp ce afară se va așterne un Crăciun alb perfect.

21 APRILIE, 1945

Era mult prea dureros pentru a suporta mai mult, așa că m-am trezit. Penny scotea una din păturile aflate în geam. De afară venea acum o lumină cenușie. Va fi lumină complet când voi fi eu de gardă. Era timpul să plec, să-mi iau casca, pușca și încărcătoarele. Din moment ce era lumină, Penny ne-a pus doar câte unul în groapă. M-am dus chiar la groapa pe care o săpasem cu Luca. Totul afară era de un gri foarte deschis. Câmpul era ud de rouă. În spatele meu era un teren arat, câteva case foarte departe în spate și o vie în dreapta; drumul, pâlcul de copaci și câmpul cu iarbă înaltă erau chiar în față. Și acolo, cu o mulțime de curbe, acolo unde iarba era culcată la pământ, era poteca pe care o făcuse locotenentul german când se târâse spre Holman. Chiar în mijlocul câmpului era soldatul neamț mort. M-am gândit că trebuie să fie unul din cei pe care îi omorâse Luca. Știam că eu nu îl împușcasem. Eu nu am făcut altceva decât să trag în noapte. Nici măcar nu am ochit. Nu văzusem pe nimeni fugind. Nu aveam nici un fel de remușcare. Nu-mi păsa. Totul era așa de liniștit. Ceața se ridica încet. Groapa noastră era umedă, dar nu noroioasă. M-am așezat pe marginea gropii și am început să mă uit în jur. Neamțul rănit încă era în iarbă la câțiva metri de mine. Mooney a venit la mine puțin timp după aceea cu carabina în mână.

— Hei, auzi, nu știi de unde pot să fac rost de ceva?

— Nu știu, e un neamț mort acolo în câmp. Nu l-au ridicat până acum.

Eram sigur că era mort. Se putea vedea din poziția lui: era întins, aplecat într-o parte și cu fața în iarbă. Mooney a ezitat puțin, dar până la urmă s-a dus să verifice. S-a aplecat asupra lui, apoi s-a ridicat imediat și nu a luat nimic.

Neamțul din iarbă încă mai trăia. Baldwin s-a dus la el și i-a dat niște apă. Un alt soldat i-a aprins o țigară. Îl puteam vedea întins acolo, cu o mână ridicată ținând țigara. Baldwin avea la centură un mic toc de armă din piele galbenă și cu pistolul înăuntru. Eram curios să văd și eu așa că am părăsit groapa și m-am dus să văd.

— Hei, am spus eu, de unde ai arma?

— De la locotenentul german. Căpitanul de acolo mi-a spus că pot să o păstrez.

Neamțul din iarbă stătea acum pe spate. Era harcea-parcea. M-am gândit eu că arăta exact ca adevăratul tip de fanatic: un cap mare și gros și un corp mare. M-am uitat la fața lui, în special la ochi. Parcă îl vedeam venind în viteză spre noi, ca un sălbatic din vremuri de mult apuse, cu mușchii feței încordați de ură și furie. Acum, fața lui era însă albă. Ochii erau de un cenușiu închis, plini de durere iar părul era ciufulit și negru. Fața, complet albă avea niște buze groase. N-a spus nimic, dar în schimb s-a uitat la fiecare dintre noi. Să fi fost eu cel care l-am rănit, m-am întrebat? Îl urăsc eu acum? Îmi e milă de el? Ar trebui să fie îngrijit? Nu m-ar fi ucis el dacă aş fi fost eu undeva întins în locul lui? M-am uitat la ochii lui plini de durere și apoi mi-am întors privirea de la el.

— E rănit destul de rău, nu-i așa? l-am întrebat pe Baldwin.

— Da. A fost lovit de cel puțin cinci ori. Două degete i-au fost tăiate de tot. Are sânge pe picioare și pe tot pieptul. Tipul e extrem de puternic, dar cât va mai rezista?

Lumina de pe câmp era acum mult mai strălucitoare. Soarele se va ridica acum.

L-am văzut pe sergentul Johnson venind pe câmp cu trei soldați germani. S-au oprit în fața noastră, în timp ce Johnson îl cerceta pe unul dintre ei. L-am urmărit în timp ce se uita la geanta caporalului. Era foarte rapid, dar în același timp și metodic. L-am întrebat ceva dar nu a răspuns. Ar fi trebuit să știu: nu în timp ce căuta amintiri de război în mica geantă. Cei trei nemți erau adolescenți, înalți, blonzi, atletici, proaspăt tunși, cu adevărat niște naziști care arătau bine. Au zâmbit la mine. Aproape că am uitat și am zâmbit și eu la ei. Dar imediat mi-am dat seama și m-am uitat în iarbă. Dar desigur răspunsul mi-a trecut prin cap. Nu-mi mai puteau face nici un rău și pentru ei războiul se sfârșise. După un timp vor putea merge acasă.

Aveau două bare și un fel de sac legat la mijloc ca un fel de targă. Veniseră să-l ia pe neamțul rănit și să-l ducă la tabăra de prizonieri de război. Acea improvizație de targă nu părea prea solidă. După un timp meraseră la neamțul rănit. Doi dintre ei l-au luat de mâini iar caporalul de picioare. L-au ridicat și l-au pus repede pe targă. A strigat și corpul i s-a întins de durere. Au fost gata să-l ridice. Când targa era la jumătate de metru de pământ, barele amenințau să se rupă, așa că a trebuit să-l lase jos.

Cineva ne-a chemat și ne-a spus să ne ducem direct la casă. Din nou plecam. Curtea era plină de oameni: veri, unchi, nepoți, fiice, mătuși, bunici care veniseră să ne vadă pe noi, curajoșii eliberatori americani. Toți păreau prietenoși iar unul dintre ei mi-a umplut bidonașul. În fața ușii era o mică grămadă de arme nemțești. Am intrat și eu. Locotenentul Sabin stătea în bucătărie mâncând lapte și pâine. Mi se părea că mâncarea arăta foarte bine, dar când am văzut roiurile de muște în jurul lui, mi-am pierdut repede apetitul. Am ieșit. Sabin a apărut repede după aceea și a verificat plutonul spunându-ne să fim gata de plecare. Dar mai întâi trebuia să

mâncăm. Sabin ne-a dus pe un drum și apoi am trecut un câmp spre o casă din cărămidă roșie înconjurată de o grădină cu o mulțime de copaci. Compania I era acolo, toți soldații așezați pe pământ mâncând rațiile C. Un grup de prizonieri germani era undeva în grădină la vreo douăzeci de metri depărtare și se uitau la oamenii care mâncau. Eram morți de foame. Holman ne-a chemat la el pentru a ne repartiza rațiile C. Am primit câte trei de fiecare.

Soarele era în sfârșit sus pe cer, trimițând o lumină galbenă pe verdele ierbii. Mă dureau ochii, așa că am mers în spatele casei, la umbră, pentru a mânca rația de ouă și șuncă rece. Undeva, în câmp, am auzit clănțănitul unei mitraliere. Cu toate că părea să vină de undeva de aproape, nu a fost dat nici un fel de ordin, nimeni nu s-a mișcat, toți au continuat să mănânce. Sunetul mă enerva dar m-am uitat atent la camarazii mei. Toți stăteau liniștiți și mâncau. Trebuie să fi fost probleme cu o bandă de nemți.

O femeie tânără veni încet pe câmp spre casă cu copilul ei. Puștiul era dezbrăcat, avea pe el un maieu maro care îi venea până la buric. Și pentru tine, puștiule, războiul a luat sfârșit. Tu și mama ta sunteți în viață. Po Valley te va hrăni bine acum, și mă rog să nu crești și să mai lupți într-un război.

Căpitanul Bucher a strigat la companie și a dat ordinul de marș iar noi ne-am ridicat și am plecat imediat. Pe drum am văzut soldatul neamț rănit grav stând între camarazii lui prizonieri. Am continuat să mă uit la el în timp ce plecam. Era acolo întins ca o epavă întunecată pe pământ. Se puteau lipsi de el, m-am gândit; când a venit urlând pe câmp la noi era deja condamnat la moarte. Nu ne-a oprit și nici măcar nu ne-a făcut vreun rău. Era norocul războiului. Camaradul lui murise. El mai trăia încă. Pentru el războiul se sfârșise, și chiar s-ar putea să se ducă din nou acasă. Sau nu.

Mi-am întors capul și am încercat să-mi scot scena aceea din minte. Am intrat pe un drum plin de praf alb. Peste tot erau ferme și toate arătau la fel. Fiecare fermă avea în față un câmp pentru creșterea pomilor, sau a strugurilor. În colțul fiecărei ferme locuia proprietarul într-o casă mare de cărămidă roșie. Noi am mers de la colțul de sud-est la cel din nord sau nord vest.

Apoi am luat-o din nou pe un drum. Mențineam același ritm. De-a lungul drumului aproape totul era acoperit cu un strat de praf alb. Chiar și terenul din jur era dezolant. Verdele ierbii părea că și el începe să pălească. Am trecut pe lângă un camion aflat în șanț; doar caroseria mai rămăsese și aceasta fumega. Formația se oprea din când în când și eu mă așezam jos chiar pe drum cele câteva minute cât trebuia să așteptăm. Pe marginea drumului erau săpate niște gropi adânci pe care nemții le foloseau ca puncte de observație. Spre stânga, la câțiva metri de drum, un neamț mort era întins sub un copac, putrezind la umbră. Muștele bâzâiau în jurul cadavrului. Mi-am ținut respirația până când am trecut de el.

„Ești un prost, un prost, un prost”, îmi reproșa din nou bătrâna voce a drumului. „Pentru că acest drum nu te va duce decât la...”

— Da! am spus eu cu voce tare. La moarte!

Luca s-a întors spre mine spunând:

— Ce ai spus, John T.?

— Vorbesc cu drumul, Luca.

— Ce dracu' se întâmplă cu tine?

— Nimic. Sunt obosit. Am spus doar că sunt... sunt sătul până în gât de drumul ăsta nenorocit.

În fața noastră era o mică pădurice cu iarbă înaltă în jurul ei, în unele locuri ajungându-mi până la centură. Prin pădurice și apoi prin mai multe la fel, prin ziua înnebuitoare de primăvară spre Po — asta am făcut toată ziua. Am trecut pe

lângă o mulțime de piese de artilerie englezești. Tunuri mari lăsate printre copaci, acoperite cu plase de camuflaj; soldații stăteau în jurul lor doar în cămăși și se relaxau; una din grupe stătea în jurul unui foc și făcea ceva din carne de vită. O aromă delicioasă răzbătea de acolo pentru a ne întâmpina în timp ce treceam pe lângă ei. Am văzut și niște pâine albă. Erau multe pădurici dar numai un singur drum. Dintr-o dată, un avion P-47 coborî spre noi și trecu pe deasupra formației. Sabin se aruncă la pământ. Dar era singurul. Se ridică repede și veni din nou pe drum.

Apoi veni apusul. Iar coloana din față trecea printr-un alt pâlc de copaci. Din când în când se auzea câte un zgomot încet care venea de la copacii de pe marginea drumului. Mă întrebam dacă nu era acolo vreun lunetist care ar putea să tragă asupra coloanei. Grupa mea a ajuns undeva într-un câmp plin de iarbă, în centrul pădurii. Era timpul să ne culcăm.

— Eu mă culc, John T., zise Luca. Dacă plecăm să mă trezești.

Am dat din cap și am rămas în picioare. Nu prea aveam chef să mă întind pentru că tot acel câmp era plin de bolovani, de pământ, paiele de iarbă erau tari, peste tot pe pământ se mișcau niște furnici negre iar formația s-ar putea mișca din nou și nu vroiam să pierd contactul cu compania I. Așa că m-am așezat pe raniță și am sperat să nu fiu așa de ușor de reperat în iarbă. Luca a început să sforăie. Se făcea întuneric. Soldații veneau din hambarul de peste drum cu brațe mari de fân. Formația a plecat fără nici un fel de avertisment. Am alergat la Luca și l-am împins.

— Hai, Luca, plecăm! Să mergem! i-am spus.

— Hhmmm!

Luca s-a trezit și dintr-o săritură a fost în picioare. A apărut și restul grupei. Am intrat și noi în formație. Formația s-a mișcat numai o sută de metri și apoi s-a oprit. Toți s-au așezat.

Grăbiți-vă și așteptați. Apoi se transmise ordinul că aici vom rămâne pentru a înnopta. Mi-am desfăcut haina de ploaie, mi-am pus-o pe mine, am încheiat-o până sus și i-am ridicat gulerul. Va ține loc și de pătură și de saltea. Mi-am pus casca și m-am așezat. Pământul era tare. Eram frânt. Am adormit și am visat din plin.

De ce, de ce este noaptea de Crăciun cea mai frumoasă noapte a anului? Dar unde mă aflu? Nu eram acasă cu familia. Nu, eram singur. Eram în armată. Eram la P.O.E. în Newport News, Virginia așteptând să fim îmbarcați pentru a pleca peste ocean. Eram la clubul soldaților, ascultând colinde de Crăciun și scriindu-i o scrisoare mamei mele. Un mic grup de soldați era chiar lângă mine.

Apoi un soldat a venit din spatele scenei. Era un sergent din serviciul tehnic. A venit la microfonul de pe scenă și după ce și-a dres glasul, a spus cu o voce emoționată:

— În noaptea asta aveți privilegiul, la fel ca și mine de a ura un bun venit unui talentat patriot cetățean american. Îl cunosc de mulți ani. Am fost prieteni înainte ca el să devină faimos. Camarazi, îmi revine onoarea de a-l prezenta pe Red Skelton!

La sfârșitul discursului s-au aprins trei lumini de sus care au luminat scena. Sergentul s-a dus la locul lui în întuneric. Am auzit apoi sunetul unor voci și o ușă care se deschidea și se închidea. Apoi pași în lumină. Arăta exact ca în ultimul film al său: înalt, îmbrăcat în haine de soldat, cu părul roșu într-un fel răvășit și cu un zâmbet generos. A mulțumit pentru introducere și a confirmat că erau vechi prieteni. Apoi a trecut foarte repede la programul său. Deja stăteam în primul rând, dar mai erau cinci metri între mine și scenă. M-am ridicat pe jumătate și mi-am tras scaunul încă doi metri. Eram atât de aproape de Red Skelton pe cât aş fi putut îndrăzni. A fost adusă o masă și câteva sticle.

Pretindea că este un barman care le știa pe toate. A luat în mână un pahar și apoi a pus în el lichior pe care l-a răsturnat într-un pahar mai înalt. A luat o sticlă din care a turnat în același pahar până când s-a umplut. Apoi nu-și mai amintea ce făcuse. A luat un băț și a amestecat cu putere. Apoi a ridicat paharul la buze și a băut tot.

— Bee-ss-ti-aal! spunea Skelton în continuu. A alunecat și aproape că a căzut. A apucat masa dând jos câteva sticle și apoi a reușit să pună cotul pe masă și s-a uitat înapoi cu o față toată numai zâmbet. Camera s-a zguduit de râsete. Râdeam așa de tare încât nu mai puteam respira.

22 APRILIE, 1945

M-am trezit răsând în timp ce simțeam un băț care îmi lovea picioarele.

— Hai Bassett, trezește-te! Plecăm în câteva minute!

Holman trecea pe la fiecare grupă cu un băț de la un cort. Era foarte senin, dar și foarte rece. Peste drum soldații așteptau să primească rațiile C. Un jeep ni le aducea în fiecare zi. Două tancuri erau parcate chiar lângă drum. Era al dracului de greu să găsești ceva de care să te sprijini. Lângă toți copacii pe care îi vedeai, pe toate părțile tancului erau soldați sprijiniți. Patru sau cinci soldați stăteau pe o plapumă roșie cu roz sub niște copaci unde acum bătea soarele.

Jeepul veni și rațiile fură aruncate pe drum. Șoferul spunea că sunt zvonuri că va trebui să încercăm să trecem Po River și că în față ne așteptau camioanele pentru a ne duce acolo. Am așteptat tremurând acolo în nori de praf, mâncând carne

rece și fasole cu lingura mea mare și gândindu-mă că e un rahat mâncarea de armată. Apoi, mi-am amintit de drumul făcut cu camionul de la Prunetta până la muntele Belvedere. Și când se întunecase noi ne-am târât pe munte cu luminile stinse până când ne-am oprit pe un drum și am coborât. M-am ridicat și am aruncat mâncarea și mi-am pus echipamentul în ordine. Și asta chiar la timp! Bucher a ordonat companiei să intre în formație și peste alte cinci minute deja eram pe drum.

Pe drum sub niște copaci am văzut spatele unui camion. Apoi am văzut o întreagă coloană de camioane. Am deschis gura și inima a început să-mi bată cu putere. Totul s-a întâmplat repede. Am urcat. Cel puțin mergeam cu mașina. Am mers pe niște drumuri frumoase care treceau printre câmpuri în adierea dimineții.

Am intrat în sat dar camioanele s-au oprit dintr-o dată. Din instinct am simțit pericolul de acolo din spatele camionului acoperit cu prelată. Imediat s-au auzit și focuri de mitralieră în față. Am alergat repede spre o casă pe partea cealaltă a șanțului.

Am intrat într-un atelier. Acolo, învârtindu-se pe lângă masa de lucru, era un italian înalt, cu ochii albaștri. Purta o pălărie maro destul de uzată. Fața lui era roșie și bucuroasă.

— Bine ați venit, *welcome*, bună ziua, a spus el și s-a întors la munca lui.

Părea că pentru el era doar o altă zi de muncă. Nu puteam vedea nici un semn de bucurie pe fața lui. Afară puteam auzi sunetul gloanțelor care treceau între atelier și casa de vis-a-vis. Ambele erau din piatră. Nimeni nu a mai putut spune nimic câteva minute. Știam că nemții, ca niște fanatici, au instalat două mitraliere în josul drumului pentru a ucide cât mai mulți dintre noi, scopul adevărat fiind doar să ne întârzie, să dea mai mult timp armatei lor să scape din Po și să ajungă în Alpii austrieci. Să-i lăsăm să-și facă damblaua; zidurile de

piatră erau o protecție pe care ar fi trebuit să o putem căra în spate. Afară o mitralieră își croia greu drum spre casă. Săracii băieți aveau o treabă foarte grea să-i termine pe nebunii de nemți. Italianul cu ochii mari și albaștri zâmbea. Probabil că știa de la început că nemții erau acolo.

Chiar în spatele încăperii era o scară. M-am așezat pe scări și am ascultat sunetul rachetelor. Unii dintre soldați au intrat în casa de dincolo de curte: vroiau să vadă dacă puteau localiza mitralierele. Era și o altă cameră alăturată atelierului, împărțită în trei, probabil pentru calfe. Undeva, sus, pe un perete se afla o ușă dreptunghiulară. O scară era și în cealaltă parte a camerei. Eram curios. Am pus scara exact sub ușa din perete și apoi am deschis-o. Acolo pe un băț stătea un curcan. Era întuneric acolo dar curcanul era treaz. Și-a întors capul și s-a uitat la mine.

— Aici, Mister Tom, am spus eu încet. Nu trebuie să te enervezi, nu o să te iau.

Am închis încet ușa și m-am dat jos.

Chiar în spatele atelierului l-am văzut pe italian luând niște vin și apoi bând. Sticla era foarte înaltă și de culoare verde închis. Mi-am pus și eu în cană. Era roșu închis și foarte rece. Gustul lui erau fin, reconfortant. „Nu eram noi un grup de americani pur sânge?” m-am gândit eu. Fiecare dintre noi un potențial erou? Dacă Sabin sau Carafa apăreau, cred că am fi fost în stare să luăm vinul și să o luăm la fugă, pentru a ne adăposti și a bea liniștiți până când durerea bătăliilor ne va părăsi pentru totdeauna. Apoi împușcăturile se opriă. Era foarte liniște în atelier. Am mai stat pe acolo și am mai băut niște vin.

— Haideți băieți, ne-a pus în mișcare sergentul Orrell, să mergem, se face reorganizarea!

Am mai luat o înghițitură și am alergat spre drum. Camioanele se mișcaseră și o luaseră la stânga la o bifurcație. Eram

aproape ultimul care ajungeam acolo. Totul mergea bine. Tancuri, jeepuri, camioane și soldați peste tot se reorganizau. Locotenentul Sabin mi-a spus să stau în spate și să mă asigur că compania I își găsește camioanele și apoi să mă întorc, așa că m-am întors să-i caut pe băieți.

Am trecut pe lângă un jeep și pe o targă, în spate, era locotenentul colonel Shelor, comandantul batalionului trei. Hainele lui erau pline de noroi și stătea pe spate cu mâna pe frunte. Nu avea cască și fața îi părea foarte albă. Șoferul lui, T/5 Perkins, stătea sprijinit de jeep fără cască.

— Hei, Perkins, am strigat eu, ce s-a întâmplat? Hei, hei! S-a ridicat și s-a uitat la mine.

— Ce este?

— Ești bine?

— Da, eram în capul coloanei când colonelul a arătat cu mâna și a zis: „Dumnezeule, uite un obuz de bazooka!” Venea spre noi ca un obuz de mortier și a aterizat chiar în fața jeepului. Ne-a aruncat în șanț. Colonelul Shelor e în stare de șoc — e un pic amețit... Eu am o durere de cap și mă doare peste tot, dar în rest suntem OK, cred că am scăpat totuși ușor.

— Vine cineva să vă ajute? am întrebat.

— Da... da... du-te, noi suntem OK.

De fiecare dată când intram în vreun sat, tancurile erau primele și deseori trăgeau și apoi se vedeau nori de fum care se ridicau și înnegreau clădirile albe. Pe tot drumul soldați germani care se predaseră veneau cu mâinile puse pe cap.

Pe un drum ne-am oprit. Era o casă în spatele nostru și una chiar în dreapta noastră, în față. Am stat și am urmărit cele două case și câmpurile. Ferestrele erau întunecate, vântul unduia iarba. Chiar în față într-unul din camioane am auzit râsete. Am văzut pe drum un soldat neamț care alerga în

izmene spre noi. Alți trei veneau și ei. Au fost opriți de câteva ori de soldați care i-au percheziționat. Când au ajuns la camionul nostru, doi soldați se pregăteau să facă și ei același lucru. Restul dintre noi am încercat să-i convingem să nu mai facă asta. Era imposibil să mai aibă ceva la ei, dar cu toate astea i-au căutat și apoi le-au dat drumul. Când am plecat de acolo am văzut în spate un grup de nemți care se ridicau din șanț și chiar de lângă locul unde fusese oprit camionul nostru și începură să alerge pe drum.

În față era un mare oraș. Un semn de pe drum spunea că e Modena. Din prima clipă când am intrat pe strada principală un haos și sunete de tot felul se făcură auzite. Strada era plină de oameni, femei și copii. Ce eram noi, eram noi mai importanți decât viața? Eram cu adevărat eliberatori? Sau mai degrabă nemții se lăsaseră păgubași și noi ne grăbeam să ajungem acasă? Nu știam. Am ajuns în centrul orașului și ne-am oprit. Acolo — confuzie, voci isterice, plânsete, râsete și astea toate deodată. Femeile veneau la noi cu bucăți de pâine și cu sticle de vin. În câteva minute spatele camionului era din nou plin. Am pus toate sticlele sub scaune pentru a nu călca pe ele.

În josul străzii o bandă de puștani o luaseră razna și începuseră să tragă în aer. Instantaneu Sabin era în picioare strigând la populație, restul dintre noi fiind cu puștile ațintite spre ei, spunându-le celor mai în vârstă să-i oprească pe puști să mai tragă cu puștile luate de la nemți. Nu vroiam ca cineva să fie rănit. Am văzut o pereche de pantofi pe podeaua camionului. Erau foarte fini, de o culoare galbenă, cu o piele fină și foarte joși, ca niște pantofi de casă. Mi-am scos repede cizmele de luptă și mi-am pus repede pantofii italieni. Sabin s-a așezat din nou în scaunul lui din camion. Păru uimit de acel entuziasm și nu observă ce făceam. Mi-am aruncat cât colo cizmele și m-am bucurat de noile încălțări pe care mi le

adusese această frumoasă zi. Femeile care erau lângă camion și-au dat seama că Sabin era șeful nostru. Tot împingeau spre el pâine și vin, numindu-l locotenent american curajos. O femeie îl văzu că se apleacă, își puse brațele în jurul gâtului său și îl sărută. Locotenentul Sabin roși glorios și zâmbi, apoi îi luă brațele de pe gât. Grămada de pâine era din ce în ce mai mare, așa că am încercat să mai dau câteva pâini înapoi. Dar ei râdeau și strigau și ne aruncau pâinea înapoi. O femeie ne-a adus o prăjitură cu nuci și fiecare am luat câte o înghițitură. I-am dat un cot lui Grunwald care stătea lângă mine.

— Jerry, fii atent acolo! În ușa aia.

El dădu din cap în semn că a văzut.

— Nu-i așa că e frumoasă? Bruneta se uită la noi. E așa de fericită încât pare neajutorată.

M-am uitat la ea împreună cu Grunwald. Stătea în cadrul ușii și lacrimi i se rostogoleau pe obraji. Nu avea cuvinte. Era frumos.

Toți turnau vin și ni-l dădeau. Trebuia să-l primesc. Trebuia să-l beau. În timp ce-l beam am văzut niște femei care ne ofereau apă.

Apoi camioanele se mișcă din nou și noi ajunserăm la un alt capăt al orașului. Aici era la fel. Oamenii din jurul nostru erau foarte emoționați, unii aveau steaguri americane, dar cei mai mulți purtau banderola aliaților pe braț. Unele dintre femei ne-au dat buchete de flori și unele chiar au început să ne arunce flori. Una dintre femei a alergat la tufa ei de flori, a tăiat de acolo cu un cuțit o creangă și mi l-a adus. I-am mulțumit și am ridicat buchetul deasupra capului.

Camioanele pleacă din nou. Am părăsit Modena repede și am observat că nu eram nici măcar obosiți și nici nu ne mai era foame. Eram toți întocșiți de succesul nostru în război. Era vin îndeajuns pentru toți, ca și pâine și apă. Procesiunea

noastră era acum una triumfătoare, bucuroasă. Acum eram eliberatori. La dracu' cu vocea drumului, nu se referea decât la cei lipsiți de noroc, la învinșii jocului de-a războiul. Vocea gravă nu mă mai deranja acum. Acum nu mai mergeam, pluteam pe cât de bine se poate.

Acum trebuia să ajungem la Po. Am trecut spre nord prin orașele Capri și Gustalla prin valea Po. Apoi am ajuns la râul Po. Camioanele au încetinit și apoi au oprit. Plimbarea noastră cu camionul luase sfârșit. Po era acum un risc necunoscut. Așa că acum camioanele trebuiau să facă cale întoarsă. De asemenea nici tancurile nu puteau merge mai departe. Am coborât acolo în drum și ni s-a spus să facem liniște. Vântul încă mai adia pe câmpurile înverzite. Am auzit o ciocârlie în timp ce zbura pe deasupra convoiului. Dumnezeuule, m-am gândit, cât de necinstit este să aud din nou această pasăre, cât de crud este să o văd cum urcă din nou spre cer și cum dispare în norii care veniseră să se așeze peste râu și să aștepte soarele de dimineață.

Am mers apoi încet; Po nu era foarte departe acum, dar era mult prea târziu pentru a încerca să-l trecem. Lumina zilei a început încet să pălească. Am intrat într-un sat și apoi am dat peste ruinele unei catedrale. Ni s-a spus să ne găsim un loc de odihnă printre ruine și să ne mâncăm rațiile C în liniște, apoi repede la culcare pentru că mâine de dimineață vom trece râul Po.

Mi-am făcut culcușul chiar lângă o statuie spartă. Era o figură eroică de pe când catedrala mai stătea serenă pe arcadele sale. Părea că acum crescuse din pământul pe care mă așezasem eu. Brațele ei erau în sus, către cer — poate la imaginea crucii pictată sus pe tavanul navei. Capul ei, mare și aparent nefinisat era pe spate venerând cu ochii fără vedere figura nevăzută a lui Iisus Christos pe cruce. Mi-am pus

echipamentul lângă mine, m-am așezat pe haina de ploaie și m-am uitat la gestul futil al statuii făcut spre cer. Știam că Paștele e aproape. Sau trecuse deja? Dar ce mai conta? Iisus Cristos a înviat din mormântul lui și s-a ridicat din nou în împărăția Tatălui Său. Am auzit povestea din copilărie.

Un liliac destul de mare a ieșit dintre ruine și a trecut la mică distanță de capul meu. Mi s-a părut că îl aud vorbindu-mi așa cum știam că face cu frații lui în zilele pline de lumină.

Am urmărit o stea cum se stinge la orizont. Am început să analizez patetica statuie: ce i-a adus venerația ei, sau sculptorul ei cu excepția unei decăderi apoi a mutilării, apoi abandonarea chiar de către cei pentru care a fost creată?

— Așa că Doamne, știu că ești acolo, am spus încet, și știu că mă poți auzi și știu că mă crezi, dar eu nu cred că ții cu adevărat la noi. Întotdeauna au fost războaie și Biblia spune că vor fi tot timpul războaie. Așa că Dumnezeuule, te întreb, chiar am nevoie să fiu iertat?

Liliacul zbură în afara ruinelor, apoi se întoarce. Zbura așa de ușor încât știam că numai Dumnezeu îl putea auzi. M-a luat somnul și m-am întrebat de ce Dumnezeu nu m-a făcut ciocârlie.

23 APRILIE, 1945

Holman mi-a împins picioarele și m-a făcut să mă trezesc.

— Mănâncă o rație C și fii gata să plecăm!

Primele raze portocalii de soare se făceau văzute printre ruine și nu m-am ridicat pentru a deschide o cutie de ouă și de suncă rece. M-am uitat apoi la mâncare. Mi-era foame dar nu

arăta prea bine. Mi-am ținut respirația când am dus la gură prima lingură de mâncare. A trebuit să o înghit cu apă pentru a nu mă îneca. M-am uitat în jur și am văzut soldații stând între ruine și mâncând rațiile C. Un locotenent de la o altă companie veni la noi urmat de un sergent foarte nervos.

— Domnule locotenent, a spus el cu o voce disperată, nu-i putem pune pe acești oameni în bărci și să ne așteptăm să trecă râul fără a avea pierderi grele.

Locotenentul nu-l asculta și mergea mai departe.

Sergentul izbucni în lacrimi și strigă cu putere:

— Dar, domnule, nu pot să-mi trimit oamenii la o moarte sigură. Nemții vor avea instalate mitraliere grele, și vor coborî obuzierele de 88 trăgând cu ele la nivelul râului, ca niște puști gigantice. Eu spun că nu îmi voi conduce oamenii.

Se opri o clipă și apoi alergă pentru a-l prinde pe locotenent.

Eu am continuat să-l aud strigând și continuând să vocifereze chiar și după ce au dispărut din raza mea vizuală printre ruine care erau acum scăldate de soarele dimineții care se ridica încet. Nu am văzut niciodată un soldat cedând ca acum. Mă făcea și pe mine să mă simt nervos. Dar oricum va merge până la capăt. În trecerea râului el nu va fi în stare să participe. Starea mea era de teamă. Știam că, stând acolo, mă voi supune ordinelor, oricât de grele ar fi. Aveam o aventură dincolo de limitele imaginației mele. Acum Holman se apropia de noi.

— Hai, John T., Crest, Luhaink, Rebel, toți, aveți o mulțime de treabă.

Ne-am pus echipamentul și l-am urmat pe Holman dincolo de umbrele dintre ruinele aflate în lumina soarelui.

În fața noastră era râul Po, un mic râu care unduia și care era Rubiconul nostru. „Cât de bine se potrivea”, mi-am spus.

Caesar nu a ezitat acum 2000 de ani în a trece Rubiconul pentru a ajunge la Roma și la Pompei. Vom trece și noi Rubiconul nostru și vom merge spre nord și dacă va trebui vom ajunge până la Hitler la Berlin. Malul râului era nisipos și am văzut acolo cam vreo douăsprezece bărci. Râul era liniștit. Nu am văzut nici un fel de semn de primejdie pe malul celălalt și nici un fel de armă nu a tras pentru a o auzi.

— Hai, hai, urcați în barcă.

Locotenentul Sabin ne grăbea. Două grupe urcară în barcă și se așezară liniștite și în mare grabă. Un sergent care stătea la prova ne-a spus să luăm vâslele. Am fost împinși de niște partizani italieni și am plutit pe curent. Am început să vâslim și apoi am observat mai multe bărci care erau lângă noi și traversau și ele râul. Trecerea era stranie. Am vâslit cu toată puterea și în curând eram pe malul celălalt. În timp ce ne așezam în formație, un italian veni în fugă spre noi dintr-o casă.

— *Tedeschi tutta via!* striga el în continuu arătând spre nord.

Știam ce spunea: „Toți nemții au plecat.” Imediat tensiunea mai slăbi în timp ce îl urmăream pe bătrân dansând în cercuri.

Când toate bărcile au trecut, căpitanul Bucher și locotenentul Sabin ne-au împărțit pe plutoane, au numărat oamenii și apoi ne-au condus de pe mal spre nord. M-am uitat de câteva ori la râul care dispărea. M-am gândit apoi la sergentul care cedase din cauza a ceea ce se întindea în fața lui. Cred că era mai mult decât putea suporta el. Dar, m-am întrebat, ce act eroic a făcut el pe muntele Belvedere? m-am gândit eu. Ce făcuse el într-o patrulă, într-o noapte neagră undeva în *no man's land*? Aruncase el o grenadă și aruncase în aer un cuib de mitralieră pe care nimeni altcineva nu avea

curajul să-l atace? Era el ca Sabin sau Carafa, un erou din instinct, care avusese parte de mai mult decât putea duce? Apoi, mi-am adus aminte de soldatul Brown de la morile de oțel din Pennsylvania. Nu fusese în stare să treacă de prima criză. Dar nimănui nu i s-a făcut milă de el. Nu, nici un om care nu putea omorî un alt om nu putea fi compătimit. Așa că nu eram furios pe el. Mi l-am scos din cap și mi-am îndreptat atenția din nou asupra coloanei, a peisajului și a drumului.

Ziua era la început, noi eram tineri iar nemții fugeau. În mers aveam o anumită cadență în timp ce ne îndepărtam spre nord de Po. La amiază am început să întâlnim comitete de primire.. o întregă familie deodată. Aduseseră mese și scaune de la casele lor și le puneau de-a lungul drumului. Sticle de vin și apă erau puse acolo pentru noi. În timp ce treceam pe acolo, luam câte un pahar și îl beam, apoi alergam pentru a-i prinde din urmă pe ceilalți. În spate aproape toți soldații făceau același lucru.

Sabin nu era un băutor. Cred că nu era de acord cu noi să bem în timpul marșului. L-am urmărit pentru o clipă. Își ținea capul sus și părea că nu vrea să vadă vinul. Câmp după câmp, am continuat, familie după familie de italieni ne oferea vin și apă. Apoi, am văzut pâine. Un băiețel sau o fetiță venea în fugă din casă pentru a ne aduce o bucată de pâine. Am început să ne simțim bine. Lungul marș de la Po a devenit din ce în ce mai suportabil. Se auzeau râsete din coloană. Toate buzunarele erau pline de pâine și mâncam cât de repede puteam. O fetiță stătea în câmp și ținea două bucăți de pâine, am alergat la ea și am luat una.

— *Grazie, grazie!* am strigat la ea și am alergat să prind din urmă coloana.

Vinul, excelentul vin italian, lucra acum asupra noastră, ne schimba percepțiile făcându-ne ziua petrecută acolo cu adevărat plăcută. Toate femeile care veneau să ne salute arătau

foarte fericite, multe dintre ele plângeau. O femeie în vârstă alergă după noi râzând și strigând. Imediat am catalogat-o ca un nebun bătrân.

Acum nu mai era nici un fel de voce a drumului care să mă bântuie. Acum pașii noștri sunau : un, doi trei, patru, și unu doi, trei, patru. Era un ritm și o bătaie plăcută.

Pantofii mei italieni mergeau de minune cu pielea lor fină. Vinul m-a făcut vesel, destul de vesel pentru a auzi și a simți: „Dumnezeule, ce bine e să fii în viață!”

Ne-am oprit și ne-am așezat sub un pâlcc de copaci. Era acum după-amiaza târziu. Trei fete au alergat din casă. Erau destul de frumoase. S-au așezat sub un copac și au început să cânte. Păreau că nici măcar nu ne bagă în seamă.

Apoi am pornit din nou la drum. Ne opream din când în când și acum beam vin în loc de apă. S-a făcut întuneric și pasul nostru a început să se mai micșoreze. Am început să merg cu grijă. Pantofii mei italieni aveau marginile tari și începuseră să-mi facă răni la picioare. Acum mergeam din ce în ce mai greu. Luna răsărise și noi încă mai mărșăluiam. Am început să mă înjur singur. Era aproape de miezul nopții când ne-am oprit și am intrat într-un grup de case de pe marginea drumului. Mulți dintre noi s-au urcat pe niște scări și s-au prăbușit pe podeaua goală.

24 APRILIE, 1945

O zi de odihnă pentru compania mea. M-am rostogolit pe podea și am visat și am dormit cumsecade. Lumina zilei

invada camera și mă trezea din somn. Dar nici unul dintre noi nu s-a ridicat până după-amiază când ne-a cuprins foamea. Sabin și Bucher au mâncat tăiței proaspeți în bucătăria de la parter. M-am târât pe scări și i-am urmărit mâncând. La dracu'! Arătau așa de bine! Am coborât și am ieșit afară unde am deschis o cutie de spaghetti și de chiftele și m-am prefăcut că mă aflu într-un restaurant italian și am mâncat și am zâmbit la gândul ăsta până când imaginația m-a părăsit. M-am târât înapoi pe scări și m-am întins din nou pe podea și imediat m-a luat somnul.

25 APRILIE, 1945

Soarele era deja sus, umplând camera cu o lumină portocalie când m-am trezit cu o foame de lup. Am pășit peste camarazii mei încă adormiți și m-am aventurat în jos pe scări. O femeie foarte bătrână, cu un șal pe umeri și pe cap, mi-a zâmbit și mi-a făcut semn să o urmez. Am intrat în bucătărie. A arătat spre o farfurie de pe masa din lemn și a dat din cap, semn că m-a auzit. Mi-am dat jos casca și am așezat-o jos după care am stat pe bancă. Femeia a luat farfuria și a umplut-o cu spaghetti, a pus sos peste ele și apoi mi-a întins-o.

— *Grazie, Grazie, signora*, am spus eu recunoscător.

A mai dat din cap ceva timp și apoi a ieșit din bucătărie și m-a lăsat singur. Aveam doar farfuria, nici un alt fel de veselă, așa că mi-am scos ligura din dotare și am mâncat în grabă spaghetti. În timp ce ieșeam din casă, bătrâna femeie îmi zâmbi de la un colț și îmi făcu puțin cu mâna. Am zâmbit și

eu și am ieșit afară să caut o pereche de bocanci. Veniseră și câteva jeepuri în timpul nopții. În spatele unuia am găsit o grămadă de uniforme și de bocanci uzați. Un soldat a venit la mine:

— Cauți ceva soldat?

Am văzut că el era șoferul.

— Păi, mi-am pierdut cizmele la Modena și pantofii ăștia mă omoară. Sunt ale cuiva cizmele astea?

— Nu mai sunt. A venit ieri o ambulanță și ne-a dat tot echipamentul ăsta. Hai, încearcă, vezi dacă ți se potrivește vreuna.

Prima pereche se potrivea perfect. Pielea era fină și moale și, într-un fel, încurajatoare. Am aruncat imediat pantofii. L-am văzut pe Holman agitându-se și pe Sabin adunând plutonul. Era din nou vremea să plecăm. O rație C pentru toți, dar eu nu serveam, și duși am fost. Sufletele noastre încă erau pline după lungul respiro. Picioarele mele erau și ele foarte bucuroase și ranița părea destul de ușoară. În timpul lungului marș am trecut de Mantua spre vest și Villfranca de asemenea spre vest. La Lake Garda am găsit un drum pavat care înconjură lacul. Am mers cu grijă prin tuneluri, am trecut pe lângă baterii de 88 de mm care aveau țevice îndreptate spre sud dar la joasă înălțime pentru a trage în tancurile noastre. Ne-am oprit în final și ne-am urcat deasupra drumului, împrăștiindu-ne prin niște grădini elegante pentru a înnopta.

— Hei, Luca, am spus eu, ai auzit ceva?

— Despre ce?

— Despre unde mergem.

— Nu. Dar tu?

— Nu, sper să se termine repede.

— Și eu. Culcă-te Bass.

26 APRILIE, 1945

În zori am fost treziți de Holman.

— Hai, John T., Luhaink, Rebel, și tu Fronk, hai, sus, mergem la Riva.

Acum când ne apropiam de umbrele Alpilor Dolomiți spre nord, vremea s-a schimbat și ea. O masă mare de nori gri plutea deasupra Alpilor și ne întrista marșul victorios. Apoi se făcu o lumină albă. Am mers în continuare încet uitându-ne la Garda, niște vile frumosase și înconjurate de grădini.

— Holman, am strigat eu, cât mai e până la Riva?

A dat din cap, dar nu a răspuns. La prânz ne-am oprit și am mâncat rațiile K. Lacul Garda deveni gri și bruma încă se mai lăsa, așa că eram uzi, dar nu foarte mult. După-amiaza se întunecă și mai mult și apoi am început să vedem capătul lacului. Se întrezărea undeva în depărtare la picioarele Alpilor care se ridicau în spatele lui. Apoi am văzut și sătucul Riva. Era aproape întuneric. Sătucul era și el cufundat în întuneric. Era o priveliște destul de tristă și aveam un sentiment apăsător în inimă. Ce era dincolo de Riva? Dolomiții păreau negri și neprimitori. Știam că armata germană era acolo. Putea apăra pasurile din munți pe timp nelimitat...

Am intrat în Riva pe întuneric. Nu era nimeni pe străzi. Nici vin, nici flori, nici pâine, nici măcar apă, eram doar o altă armată care venea să ocupe, să dea ordine, să preia controlul, să caute vin și femei. Nemții nu erau acum așa de

departe. Sătenii tremurau în casele lor. O nouă armată era acolo — ce era nou în a le fi frică?

Grupa noastră era norocoasă: în vestul satului am găsit două case părăsite. Nemții fuseseră acolo înaintea noastră. Dar au plecat în grabă, așa că am mâncat mâncarea lor și am dormit în paturile lor.

27 APRILIE, 1945

Ni s-a permis să mergem în Riva, dar trebuia să ne întoarcem pentru masa de seară. Luca și cu mine am plecat în oraș, dar am rămas cum ni s-a ordonat pe strada principală care era pe marginea lacului. Erau foarte puțini oameni pe stradă. Era o zi rece și foarte închisă. Unii soldați au închiriat bărci și s-au plimbat cu ele încălcând ordinele căpitanului Bucher. I-am urmărit cum se îmbătau în bărci, apoi mergând chiar până la capătul orașului. Ne-am oprit și ne-am uitat spre nord în sus spre măreții Alpi.

— Sunt aici, i-am spus lui Luca. Ne așteaptă să venim.

— Am auzit și eu zvonul astăzi, Bass, cred că e adevărat.

— Ce ai auzit?

— Am auzit că ni se va da echipament de iarnă pentru a ne putea cățăra pe munții ăștia să ne luptăm din nou cu nemții.

Nu mai aveam nici un fel de răspuns. Eram blocat. Încet ne-am croit din nou drum prin Riva spre casă. În bucătărie am găsit ceva făină, așa că am făcut un fel de cocă cu apă și am făcut prăjituri pentru cei din grupa noastră.

28 APRILIE — 1 MAI, 1945

Nimic interesant de consemnat.

2 MAI, 1945

Dragă mama și tată,

Vă scriu acum pe seară. A fost o zi foarte frumoasă. Eram pe lac cu camaradul meu Luca, când dintr-o dată am auzit cum se trăgea cu pușca de pe mal, de undeva de lângă oraș. Nu am știut ce se întâmplă, așa că ne-am culcat pe burtă în barcă și am așteptat. Dar împușcăturile continuau, așa că ne-am ridicat să vedem ce se întâmplă. Erau oamenii care alergau pe mal și trăgeau cu pușca în aer. Chiar am auzit gloanțe care atingeau apa undeva lângă noi. Știam că se întâmplă ceva, așa că am oprit primul soldat pe care l-am văzut și l-am întrebat ce se întâmplă. Ce este? De ce se trage? Soldatul s-a uitat ciudat la noi. Ce se întâmplă?! strigă el. Ce se întâmplă? S-a terminat! Războiul s-a terminat!! Oricum oamenii din sat au tras cu puștile toată după-amiaza pentru a sărbători victoria și seara a fost o mare petrecere în cinstea victoriei în mijocul orașului. Știu că și tu ești la fel de fericită ca și mine. De-abia aștept să mă întorc în SUA. Îți voi mai scrie pentru a-ți spune mai multe.

Cu dragoste, John T.

3 MAI, 1945

Holman a venit la noi în cameră să ne trezească. L-am văzut încercând să trezească un tânăr soldat care dormea pe hol într-o pătură împreună cu sergentul Gruenwald. Era cu uniforma nouă, sosit chiar de la Roma. Am mers mai încet apoi m-am oprit să privesc.

— Hai, Smith, sărbătorirea a luat sfârșit, spuse Holman scuturându-l de umăr.

— Așteaptă John! spuse Grunewald. Nu-mi place cum arată. Să-i luăm pulsul.

Amândoi i-au luat pulsul. Holman se ridică și se uită la noi.

— Nu se va mai trezi.

Toți am rămas muți în fața figurii de stil.

— Unde a fost ieri noapte? întrebă Holman.

— A fost cu noi și s-a întors cu noi, spuse cineva.

— Ce a băut?

— Am luat fiecare câte o sticlă de șampanie. Era mai târziu când Smith a luat cu el o sticlă de vin roșu pe care a băut-o.

— Poate că sticla lui a fost otrăvită, adăugă Gruenwald. Holman îl acoperi pe Smith cu pătura.

— O să mă duc să-i găsesc pe medici și pe căpitanul Bucher. Restul mergeți la bucătărie și încercați să mâncați ceva.

Am dat din cap în tăcere și am umplut imediat bucătăria! Nimeni nu arăta deloc bine, așa că am băut și niște cafea.

Imediat l-am auzit pe Bucher și pe Holman venind cu medicii. Nimeni nu s-a mișcat până nu l-au cărat afară pe Smith.

— Ei, asta e, spuse Rebel încet ca pentru el.

— Mă întreb cine ne-o fi urât azi-noapte? Toți dansau și râdeau, spuse Rupert.

— Cine știe? replică Fronk. Nemții au stat în orașul ăsta prea mult timp.

— E un mare păcat, adăugă Luhaink, Smith nu a tras niciodată cu mitraliera.

Un sentiment de melancolie ne făcu să păstrăm tăcerea. Mai târziu în acea zi am simțit nevoia să cânt la pian. Am găsit unul în camera de zi. M-am uitat în cameră. Cândva fusese mobilată. Pe o parte niște ferestre mari îți permiteau să vezi priveliștea lacului Garada. O sofa mare și niște scaune fuseseră distruse. Dincolo de pian, se afla un covor destul de scump cu roșu și albastru ca cerul, care fusese și el distrus. Pianul avusese și el de suferit. M-am uitat la claviatură și am încercat să fac câteva acorduri cu mâna stângă. Dar în van, se auzeau doar sunete bizare și zdrăngănituri. Am părăsit camera într-o pasă proastă și nu m-am mai apropiat de ea niciodată.

Apoi noaptea se așternu. M-am plimbat până la lac. O adiere rece venea dinspre Alpi și trecea pe deasupra lacului. Casca mea era în casă. Am început să tremur când aerul rece mi-a trecut prin păr. Pe mal, în Riva, sătenii și soldații noștri sărbătoreau din nou sfârșitul războiului. Muzică de acordeon venea dinspre lac. Am auzit strigăte și râsete și apoi câteva împușcături. M-am întors în cameră și m-am băgat sub pătură supărat de moartea lui Smith, dar fericit că războiul care îl ceruse pe el destul de misterios la sfârșit mă cruțase pe mine.

4 MAI, 1945

— Hai, John T., trezește-te!

Era Holman care venise să ne trezească la o oră de necrezut, șase de dimineață.

— De ce? Ce se întâmplă?

— Mergem la o plimbare, niște antrenament cu arma, un antrenament obișnuit. Nu trebuie să ne moleșim acum.

Am mormăit și m-am întors cu spatele, dar am ținut ochii la Holman și când s-a întors cu un băț subțire, m-am ridicat repede.

Afară, în stradă, vedeam ce părea a fi o promițătoare zi de primăvară. Am mers normal, dezordonat, dar în formație până când am ajuns la un drum prăfuit care ducea în sus, pe dealul împădurit. După vreo doi kilometri am părăsit drumul și ne-am împrăștiat pe panta plină de iarbă, fiecare pluton ocupându-și locul pentru a face exercițiile. Apoi, grupele se împrăștiară și ele, stând în semicercuri pe pământ, uitându-se le conducătorul exercițiilor ce era la câțiva metri mai jos. Holman a pus o pătură sub noi și i-a cerut lui Crest să desfăcă BAR-ul și să numească fiecare parte, să o descrie și să îl assembleze la loc. Crest a făcut acest lucru cu vocea lui calmă și joasă.

Fără nici un fel de avertisment, o rafală de mitralieră a erupt violent de la grupa de lângă noi, urmată apoi de țipete și strigăte. Automat, fără să gândesc, m-am rostogolit pe burtă și mi-am îndreptat arma în jos pe pantă. Unii camarazi erau și ei pe burtă. Restul alergau sus pe deal. Țipetele continuară și

ele câteva secunde. M-am uiat în jur și am văzut soldații care alergau ca nebunii și mi-am dat seama că se trăsesse de undeva din interiorul grupei. Apoi, din afara grupului înnebunit l-am văzut pe Cross care venea șchiopătând spre mine:

— Sângerezi, Cross, ce s-a întâmplat? Ești lovit? l-am întrebat !

— Da, da, Dumnezeuule! M-au lovit la picioare, dar am un bandaj, pot să merg nu mai aștept medicii. Dumnezeuule, ce nenorocire să se întâmple chiar acum.

A trecut șchiopătând pe pantă. Mi-am dat seama că țipetele încetaseră. M-am uitat în jur uimit, soldații încă strigau, încă se mai mișcau acolo. Eram ca o turmă de oi dezorientate. L-am văzut pe Rabideau venind spre noi. Îi curgea sânge din mâna stângă.

— Hei, uite aici, Rabideau! am strigat.

Mi-am scos din buzunar o batistă nefolosită.

— Stai să-ți leg asta la mână. E singura ta rană?

— Da, Bass, am avut noroc. Nu am încasat decât un cartuș în mijlocul mâinii stângi.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat mergând cu el pe potecă. La voi în grup s-a tras?

— Da, am văzut cum s-a întâmplat. Hackett a desfăcut-o și când a trebuit să o pună la loc, a țintit cu ea în sus spre noi. Cred că era pe jumătate adormit, ca și noi de altfel. Când a terminat, l-am auzit spunând: „Și acum nu trebuie decât să apeși pe trăgaci.”

— Cine țipa?

— Schuck. A luat două gloanțe exact sub gât.

— A murit?

— Nu știu. Mulțumesc pentru batistă, ne vedem mai încolo.

Am alergat pe pantă pentru a-mi găsi grupa. l-am descoperit când aruncau muniția în tufișuri. Rebel plângea.

— Hai, Bass, aruncă-ți gloanțele. Schuck s-ar putea să fi murit. Rugăciunile mele pentru ca acest conflict să se termine cu bine, se pare că nu au fost auzite. Nu, în loc a fost ucis de un camarad! Aruncă-ți gloanțele, Bass, pentru ca asta să nu se mai întâmple niciodată.

Mi-am aruncat și eu încărcătorul plin de la M1. L-am văzut și pe Holman făcând același lucru.

— Unde este Schuck? l-am întrebat pe Holman.

— L-au dus în jos, pe drum.

— Are ceva dacă mă întorc acasă?

— Nici o problemă.

Am mers pe potecă și am început să cobor. Cei mai mulți din companie mă urmau. Vroiam să fug, dar ceva mă ținea. O urmă de sânge imposibil de trecut cu vederea îmi arăta unde se duceau cei trei soldați răniți. Jos, pe drumul de lângă lac, am văzut o ambulanță care stătea oprită în fața unor clădiri. Eu eram încă singur. Drumul era părăsit. Acolo, întins pe spate cu picioarele înainte în ambulață era Schuck. Era dezbrăcat de la brâu în sus, ochii închiși, inconștient și, când m-am uitat sub bărbia lui, am văzut două găuri rotunde de glonț. Fuseseră date cu praf de sulfamidă. Ce se întâmpla? Nu am mai văzut pe nimeni. Nu am auzit nimic. Era doar Schuck care stătea întins acolo, probabil mort și cu mine. Nu era nici urmă de teroare sau suferință pe fața lui. Era tânăr ca și mine. Nu mă mai puteam uita la el. M-am întors și am pornit-o spre Riva.

Mai târziu, în acea zi am dat de Hackett. Nu am vorbit. Fața lui era albă ca zăpada. Era nervos și părea obosit. Pentru Hackett ca și pentru Schuck, Cross și Rabideau războiul se sfârșise, dar, apoi, la fel ca cele mai teribile coșmaruri, începuse din nou.

IUNIE 1945

Am plecat la Cividale, cel mai nordic punct din Po Valley pentru a aștepta ordinul de a ne întoarce în SUA.

A apărut posibilitatea de a face o serie de cățărări în munții din Austria. Mă plictisiseam de băut șampanie și scris scrisori, așa că am spus că mă duc. Treizeci dintre noi s-au trezit dis-de-diminează, s-au urcat în trei camioane și au început urcușul lung pe șoseaua cu serpentine strâmte spre Alpii Carnici.

Alpii, băieți, ne cheamă!
Vom cânta mâine, băieți,
De pe înălțimi!
Și vom culege floarea de colț
Vom trece marele ghețar,
O să urcăm pe Alpi, băieți!

De la Cividale la Gemona, de la Gemona la Heiligenblut, de la Heiligenblut la Leniz. În timp ce urcam și mai mult, aerul tare și umed al văii Po dispărea și imediat ce camioanele ne duseră în aerul rece de munte ni se făcu frig. Dincolo de Linz, drumul urca mult, apoi se domoli puțin și am ajuns la trei cabane simple din lemn.

— OK, anunță sergentul Penny. Am ajuns, acesta este masivul Grossglockner. Mi s-a spus că ghețarul este chiar dincolo de acea ridicătură. Găsiți-vă locurile de cazare. Îmi pare rău, dar rațiile C și K vor trebui să vă țină de foame în

această excursie. Vremea e bună, iar urcușul de mâine se anunță promițător.

Eram la altitudinea de trei mii de metri. Eu eram un pic amețit, așa că m-am dus în primul pat pentru a mă întinde. Soarele era deja în spatele muntelui, iar ziua se transforma încet în noapte. Luhaink a urcat în patul de deasupra mea, amenințând să se prăbușească cu el. Și ceilalți soldați erau la fel de obosiți. Aerul foarte rarefiat ne făcea să ne mișcăm mult mai încet. Am mâncat rațiile C. Nu era curent așa că am adormit imediat ce s-a stins ultima geană de lumină. Paturile erau tari și neconfortabile. Mi s-a făcut frig și am dormit puțin.

Sergentul Penny a venit la orele șapte și ne-a trezit.

— OK, vreau să vă distrați azi. Aveți de ales: puteți urca fiecare pe pielea lui sau puteți să vă alăturați grupului meu. Eu conduc o cățărare până în vârf.

Luca, eu și încă patru am ales să mergem unde vrem. Am mâncat rațiile C și soarele ne scălda cu razele lui. În timp ce ne îndepărtam de cabane, m-am oprit pentru a mă uita în sus spre munte. Sergentul Penny conducea un grup destul de mare de soldați. Făcea pașii măsuțați: nici prea repede, nici prea încet, ritmic. Se folosea de toporul pentru gheață pentru a merge mai ușor. Penny era făcut pentru a urca pe munte.

— Hai, Bass, spuse Luca. Să mergem și să găsim ghețarul.

O potecă ducea dincolo de ridicătura aceea și apoi mergea până la ghețar. În fața noastră, ghețarul se termina și gheața topită devenea un mic pâraiaș. În dreapta noastră, ghețarul umplea locul dintre Grossglockner și un masiv mai mic. Apoi se întindea mult în dreapta noastră, alb și măreț devenind o parte a Alpilor Carnic.

Am luat cu noi topoarele de gheață. Am sărit și am început să coborâm pe ghețar. Apoi ne-am dat drumul pe o pantă plină de noroi pentru a alerga din nou pe ghețar.

— Hei, Bass, e zăpadă pe partea cealaltă. Să mergem să ne dăm pe acolo!

Am ajuns la o crevasă.

— Luca, nu are decât doi metri lățime, eu o să sar dincolo.

M-am dat înapoi și ținând toporul de gheață în fața mea, am alergat câțiva pași și am sărit exact pe marginea cealaltă. Am picat pe spate voit și am înfipt lama toporului chiar în ghețar. Mă ținea chiar dacă partea de jos a corpului nu atinge marginea suprafeței. Nu-mi era frig, dar un nor vizibil de aer rece ieșea din acea crevasă și mă făcea să alunec, să mă dau bătut, să renunț și să alunec în adâncimile alb-albastre, pentru a mă odihni — odată pentru totdeauna — să mă odihnesc.

Luca strigă la mine:

— Nu-mi place, Bass! spuse el. Eu o să înconjur gaura aia mare. Hei, ieși dracu' de acolo!

M-am trezit și m-am ridicat pe toporul de gheață și am lăsat în urmă crevasa... Am urcat pe o pantă plină cu zăpadă dincolo de ghețar și apoi ne-am așezat întinzându-ne pe spate. Gheața strălucea în lumina soarelui.

În timp ce noaptea se așternea, pe data de 19 februarie 1945, ni s-a spus să ne strângem echipamentul. Am mers pe drumul străvechi de la Prunetta la camioanele care ne așteptau. Obișnuitele ordine strigate erau acum absente. Toate ordinele se dădeau acum puțin mai tare decât o șoptă. Am mers pe drumul plin de serpentine de la Prunetta. Am urmărit lunga coloană de mașini din spatele nostru, luminile lor strălucind în toate direcțiile. Nimeni nu scotea o vorbă în camion. Toți știam unde mergem:

Mergem la luptă, soldați

Să ne luptăm cu-ai dracu' nemți!

Nu ne vom întoarce, de asta să fii sigur,

Până când nu vom fi învingători!

Bea-vom, cânta-vom și dansa-vom la noapte!
Mai înainte ca zorile a răzbate.

Și-apoi...
La luptă mergem bravi soldați,
Până când ieși-vom victorioși!

Și apoi începeam din nou.

În timp ce urmăream totul, dintr-o dată, toate luminile convoiului se stinseră. Am încetinit la o curbă în timp ce urcam constant muntele pe șosea. Apoi, totul s-a sfârșit, lungul preludiu al luptei luă sfârșit. Din nou, ordinele erau în șoaptă. Eram foarte tăcuți. Am intrat în formație și am început să mergem pe același drum șerpuitor. Un masiv muntos deveni și el aproape vizibil. Am părăsit drumul și am urcat chiar mai mult pe o potecă care se termina într-un pâlc de brazi de la poalele muntelui. Aveam două ore să ucidem. Asaltul asupra muntelui Belvedere va începe la orele 1:30. Am găsit un loc sub un copac și m-am întins pe o parte, dar nu am dat nimic jos. Am încercat să nu mă mai gândesc la asta, încercam să mă gândesc unde este Holman pentru că nu vroiam să mă pierd de el. Nu-mi era foame, dar îmi era sete. Am băut puțină apă din bidonaș. Muntele de deasupra noastră era liniștit. Poate, m-am gândit eu, nemții au și plecat.

Apoi a venit momentul. Holman a apărut dintre copaci și mi-a șoptit:

— În picioare, John T. Asta e.

L-am urmat și am văzut restul grupei făcând la fel. Apoi, am văzut toată compania I strângându-se în jurul meu și toți ne-am urmat șeful de grupă printre copaci. Unghiul de urcare crescuse din ce în ce mai mult. Am dat peste niște tufișuri mari și ne-am oprit. Vechiul meu prieten, John Breu vorbea

germana fluent. Cineva a avut ideea inteligentă de a le striga nemților „Predați-vă!”. Așa că John Breu s-a prins de un tufiș, a dat capul pe spate și a strigat cuvântul în germană. Strigătul lui a avut o reacție imediată: mai multe rafale de mitralieră s-au făcut auzite de undeva de deasupra noastră, dar ținta fusese prea sus și nimeni nu a fost atins.

Cu această prostie terminată, acum urcușul începu în viteză. De la acest punct, copleșit și paralizat de frică mi-am dat seama că mă supun mecanic ordinelor și reacționez la mișcările oamerilor din fața și din jurul meu la fel. Nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă prăbușesc, să mă așez jos și să îngheț, să plâng, să strig sau să o iau la fugă. Nu am mai făcut nici înainte aceste lucruri, așa că am reușit să ies de pe potecă la un anumit punct, să-mi dau jos pantalonii și să-mi fac nevoile. Mi-am dat seama că nu sunt singur în cazul ăsta. Printre tufișuri am trecut de sergentul Grunewald, care stătea neajutorat pe potecă, lăsat în urmă de grupa lui. Mai devreme, cam pe la orele zece, l-am văzut pe Jordan, un veteran, făcându-i-se rău și apoi prăvălindu-se din linia de marș într-un șanț.

Rafale de mitralieră răsunară de deasupra. Artileria germană începu să tragă cu obuze de 88 care nu puteau să treacă de acea ridicătură înaltă, așa că am avut noroc și am supraviețuit. M-am târât chiar mai sus — în linia celor care vroiau să captureze acel munte.

La răsărit, doi soldați germani au ieșit dintr-o peșteră și s-au predat. Li s-au luat ceasurile. Am venit și eu acolo. Prietenul meu, John Breu, era acolo. Soldații fuseseră studenți la Hidelberg. Ceasurile erau și premii pentru rezultate academice. Au protestat la Breu cerând ceasurile înapoi. Fața lui Breu era roșie: era supărat. Mi-am dat seama imediat că era de partea lor. Avea ascendenți germani. Când ne-am terminat pregătirea în Florida la Camp Blanding ne-am dat seama că o

să trecem oceanul să ne luptăm cu naziștii. Breu, care își iubea originea germană, s-a dus la căpitanul companiei noastre și i-a spus:

— Căpitane, eu merg în Europa să lupt pentru țara mea, dar vreau să fie un lucru lămurit: în luptă eu nu voi împușca un soldat german decât dacă știu că a tras el primul în mine.

Acest lucru nu i-a făcut deloc probleme. Și el și-a făcut datoria până la sfârșitul războiului.

Prizonierii nu și-au primit ceasurile înapoi. Au fost trimiși în spate, neescortați, cu mâinile puse pe căștile negre.

Dintr-o dată gloanțele au șuierat deasupra noastră și ne-au șters hainele de luptă. Am săpat nebunește cu căștile noastre din oțel în munte până când am făcut o mică groapă în care intram numai pe jumătate. Dar am câștigat bătălia de la muntele Belvedere. Noi ne-am ținut tare și nemții s-au retras.

— Hai să plecăm de aici și să urcăm pe munte! spuse John.

Am părăsit ghețarul și am început să urcăm masivul Grossglockner. Drumul era abrupt, dar nu foarte dificil. Apoi apărură o bifurcație. Luhaink și ceilalți s-au hotărât să exploreze poteca necunoscută. M-am uitat în sus la poteca vizibilă și m-am hotărât să continui drumul singur. Oboseam și poteca pe care urcam era sigură și aveam impresia că nu are să-mi rezerve nici un fel de surprize neplăcute. Apoi am văzut o altă potecuță care ieșea din drumul principal și ducea la un punct de observație. Aveam nevoie de o pauză, așa că am mers pe acea potecuță până la capăt ajungând la un colțișor plin de iarbă. M-am oprit și m-am uitat în jos. Imediat mi s-a făcut rău și m-am așezat. Dincolo de colțișorul acela cu iarbă nu era decât aer. Chiar sub mine am văzut câteva cabane care nu erau mai mari decât niște bețe de chibrit. Apoi, am auzit niște voci. M-am uitat în spatele meu. Nu era nimeni. Apoi

am aruncat o privire peste margine și am văzut fesul de ski a lui Jones și apoi fața lui roșie acoperită de sudoare.

— Ce noroc! am strigat eu. Ne întâlnim din nou!

Jones părea foarte nefericit. Era un cățărător experimentat, dar puteam vedea că e foarte tulburat.

— Bass, spuse el aplecându-se în timp ce căuta să apuce cu mâna de ceva. Nu o să mai fac asta niciodată. Nu știu ce s-a întâmplat, dar nu a fost o zi bună de cățărat.

Ne-am amintit amândoi de acea dimineață din vârful muntelui Belvedere când nemții care mai rămăseseră trăgeau în noi. Era rănit și se clătina deasupra mea.

— Sunt lovit în picior, Bass. Ce să mă fac?

— Jones, i-am spus eu, i-a tabletele mele de sulfamidă și bidonul cu apă și coboară după ajutor. Nu e nici un medic aici sus.

A protestat dar, când i le-am pus în mâini, a plecat. Acum, complet recuperat, nu se putea bucura de o cățărare periculoasă. S-a ridicat pe acel colțișor de iarbă și apoi a căzut pe burtă respirând cu greu. Chiar în spatele lui îl vedea Luca Luhaink. Părea fericit și sigur pe sine.

— Luca, am strigat, cum a mers?

— L-am mâncat de viu, veni răspunsul.

Cățărarea se terminase. Jones își reveni încet, bău niște apă și nu se uită deloc în jos la peisaj.

— Se face târziu, spuse Jones.

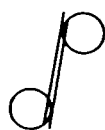
Porni în jos pe potecă și dispăru. Luhaink și ceilalți plecară și ei. Eu rămăsesem ultimul. În timp ce mă întorceam la poteca principală, mi-am amintit de floare, floarea Elvețici, o plantă mică, albă numită floare-de-colț. M-am întors pe potecuță și am căutat printre stânci. Am mers cu grijă de-a lungul pantei și apoi am văzut un mănunchi de flori care creșteau lângă o stâncă. Am ingenuncheat lângă ele. Erau rotunde, albe și cu petalele ca din lână. Am luat două flori perfecte și le-am pus

în buzunarul de la cămașă. Și pentru mine cățărarea era terminată. Am alergat pe drum fără să mă opresc.

Septembrie 1945, Camp Swift, Texas

Martie 1988, Napa, California

Printed in Romania

 grupul drago print

fed print sa O societate **Butan Gas**

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31, sector 5, București, ROMÂNIA

Telefon: 335.93.18; 335.97.47

Fax: 337.33.77

Așa că am continuat; pe cealaltă parte panta a devenit abruptă ca o albie de râu. Am trecut peste firul apei doar pentru a lua piepțiș o altă pantă împădurită. Era atât de abruptă încât nu puteam urca decât dacă ne împingeam cu greu din

copac în copac. „Nu era asta o luptă în van?” m-am întrebat eu. Sunetele care îmi răsunau în ureche se schimbaseră: acum nu se auzeau decât mitralierele grele care trăgeau rafale din pozițiile strategice aflate undeva în spatele nostru, concentrându-și focul pe nemții din fața noastră. La jumătatea urcușului am fost opriți de focul mitralierelor și artileriei inamicului. Eram atât de obosiți încât nimeni nu s-a mișcat și nu a încercat să se adăpostască. Mai multe obuze au început să vină și unul din ele a explodat undeva asupra mea, ucigând doi camarazi și rănind un altul. Nu mai aveam nevoie de nici un alt impuls; am scos lopata de la centură și am început să fac o groapă de adăpost pe cât de repede puteam. Am auzit un alt proiectil care venea și am avut impresia că se îndrepta direct spre mine. M-am aruncat la pământ ținându-mi respirația și așteptând...

